

ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

The Effect of Leisure Participation on Quality of Life for Autistic Children's Parent.

คำนำ

สังคมไทยปัจจุบันมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางวัตถุและจิตใจจากเดิมเป็นอย่างมาก ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจสังคม ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มนุษย์ทุกคนต้องมีการแข่งขันกันในทุกๆ ด้าน มีการทำงานที่มากขึ้น เพื่อแสวงหารายได้มาใช้ในการดำรงชีวิต ใช้เป็นทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพและใช้สำหรับดูแลครอบครัวซึ่งภาระหน้าที่งานต่างๆ ตกไปอยู่ที่หัวหน้าครอบครัวที่จะต้องดูแลค่าใช้จ่ายต่างๆ ในครอบครัวการมีบุตรต้องมีการวางแผนเตรียมการเป็นอย่างดีเพราะครอบครัวจะต้องแบกรับภาระต่างๆเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ปกครองบางคนมีบุตรหลานเป็นเด็กออทิสติก ต้องรับภาระที่หนักมากขึ้นกว่าการมีบุตรเป็นเด็กปกติเช่นภาระในการดูแลรักษาค่ายานพาหนะ ค่าจ้างผู้ดูแลพิเศษ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังคำนึงถึงสถานศึกษาในการเล่าเรียน การประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของเด็กออทิสติกในอนาคต ซึ่งลักษณะของเด็กออทิสติก เป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ร่วมกับคนในสังคมที่ยังไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเพียงพอและยังถูกแบ่งแยกว่ามีความแตกต่างจากเด็กปกติทั่วไปในสังคม เนื่องจากเด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 10)

ผู้ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือเด็กออทิสติก ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดีขึ้น มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกับบุคคลธรรมดาทั่วไป ประกอบด้วย คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ นักบำบัดทางด้านต่างๆ ครูอาจารย์ บุคคลในครอบครัว และที่ขาดไม่ได้คือผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแล พ่อแม่ รวมถึงบุคคลซึ่งศาลตั้งให้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจการปกครอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 739) ผู้ปกครองนับเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับบุตรหลานเป็นอย่างมาก จึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการดูแลและสนับสนุนบำบัดรักษาอาการของบุตรหลานที่เป็นออทิสติก นอกเหนือจากบทบาทในกิจวัตรประจำวัน เช่น การทำงานประกอบอาชีพ การดูแลครอบครัวการดูแลบุตรที่เป็นปกติซึ่งการใช้เวลาว่างในด้านต่างงา้นั้นอาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองที่มี

บุตรหลานเป็นออทิสติกที่ต่างกัน เนื่องจากความต้องการของผู้ปกครองนั้นมุ่งหวังที่ให้นุทรหลาน มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ในอนาคต ทำให้ผู้ปกครองที่มีบุตรหลาน เป็นออทิสติกต้องทุ่มเทเวลาในการพัฒนาเด็กออทิสติก ด้วยเหตุนี้ควรที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้กับ ผู้ปกครองเกี่ยวกับความเข้าใจในตัวเด็ก การเลี้ยงดู วิธีการในการบำบัดรักษาและเสริมสร้าง พัฒนาการของเด็กออทิสติก โดยปกติคนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญไปกับการเลี้ยงดูและวิธีบำบัด รักษาเด็กออทิสติก แต่อาจมองข้ามไปว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ย่อมมีความเครียด ความวิตกกังวล ที่สูงมากและต้องการที่จะใช้เวลาว่างในการแสวงหาความสุขส่วนตัว ต้องการเวลาพักผ่อนเพื่อ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นมีสุขภาพทางร่างกายและทางจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรงใกล้เคียง กับผู้ปกครองที่มีบุตรปกติทั่วไป

มีงานวิจัยศึกษาภาวะเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติกที่นำบุตรเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ภาวะความเครียดของบิดามารดา โดยเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับเครียดมากเนื่องจากการที่บิดามารดาต้องเอาใจใส่บุตรที่เป็นเด็กออทิสติกเพิ่มมากขึ้นบิดามารดาต้องทำจิตใจให้เข้มแข็งเพื่อต่อสู้หรือเผชิญปัญหาเกี่ยวกับความผิดปกติ ของบุตร การใช้ระยะเวลาในการรักษาที่ยาวนานและยังพบปัจจัยที่ทำให้ระดับความเครียดของ ผู้ปกครองแตกต่างกันไปคือเวลาที่เข้ารับการรักษานของบุตรออทิสติกผู้วิจัย (รุ่งฤดี, 2539) ได้เสนอ 3 แนวทางในการช่วยเหลือเด็กออทิสติกและผู้ปกครองในการลดระดับความเครียด ควรจะมีระบบการ ป้องกันที่ดี ควรมีการตรวจสุขภาพเด็กหลังคลอด ควรมีการอบรมแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา และ นักสังคมสงเคราะห์ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กออทิสติก และควรเพิ่มสถานที่ให้บริการใน โรงพยาบาลให้เพียงพอความต้องการให้ความรู้กับหน่วยงาน ให้ความรู้กับครู เพื่อฟื้นฟูพัฒนาการ จากการศึกษาของสรันยา (2541: 62-63) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลากับคุณภาพชีวิตของมารดา ที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติกได้เสนอแนะว่า ความรู้สึกต่อเวลาของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติกนั้น เป็นความรู้สึกที่ยากลำบากในการจัดการกิจกรรมประจำวัน รู้สึกว่าเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้น มีน้อย หมดเร็ว แต่จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มีกิจกรรมประจำวันบางกิจกรรมที่มารดาเข้าร่วม แล้วมีระดับคุณภาพชีวิตดีขึ้น อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ทำแล้วนั้นทำแล้วเกิดคุณค่าทางจิตใจ เพราะ เป็นกิจกรรมที่ทำแล้วเกิดความเหน็ดเหนื่อย เช่น การดูแลครอบครัว การจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ นอกจากนี้มีการศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัว เด็กออทิสติก เด็กปัญญาอ่อนและเด็กปกติ ศิริพร (2541)ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการดูแลสุขภาพจิต ของคนในครอบครัวที่มีบุตรพิการ และครอบครัวที่มีบุตรเจ็บป่วยเรื้อรัง โดยควรมีการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเด็กที่มีความผิดปกติอาจรู้สึกว่าการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และจาก

งานวิจัยในต่างประเทศได้ทำการศึกษาความเครียดและการจัดการในครอบครัวของเด็กออทิสติก โดยเปรียบเทียบกับครอบครัวของเด็กปกติ (Tunali, 1988) ผลการเปรียบเทียบพบว่ามารดาของเด็กออทิสติกต้องใช้เวลามากกว่าในการดูแลครอบครัว มารดาต้องการความช่วยเหลือจากผู้ที่เป็นสามีในการดูแลบุตร และช่วยเหลืองานภายในครอบครัว และจากผลการศึกษายังพบว่ามารดาจะพยายามไม่รับรู้พฤติกรรมของบุตรที่เป็นออทิสติก และไม่ต้องการที่จะรับรู้พฤติกรรมของเด็กคนอื่นๆ และจากงานวิจัยต่างประเทศ โดยเป็นการศึกษาการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของคนในแต่ละชาติ ผลปรากฏในภาพรวมว่าประชากรส่วนใหญ่ในโลกนิยมใช้เวลาว่างที่บ้าน โดยเข้าร่วมการดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปพบญาติและเพื่อน ฯลฯ โดยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างจะมีความแตกต่างกันไป แล้วแต่สถานภาพของบุคคล สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต ฯลฯ และจากงานต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมกันแล้ว ยังไม่มีนักวิจัยท่านอื่นเล็งเห็นความสำคัญในจุดเล็กคือกลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติก ซึ่งท่านเหล่านั้นได้เผชิญปัญหาอย่างต่อเนื่องในส่วนระดับความวิตกกังวลรวมถึงความเครียดนั้น ทั้งนี้แล้วแต่การปรับตัวในการยอมรับสภาพจริงของผู้ปกครอง สถานภาพทางการเงินของครอบครัว การยอมรับของคนในชุมชน รวมถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งกลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ สมควรอย่างยิ่งที่ประชาชนทั่วไปในสังคมควรให้ความสนใจและยื่นมือเข้าไปช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

เวลาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการทำกิจกรรมทุกชนิด แต่เวลาซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นนั้นเป็นสิ่งที่จำกัด ใน 1 วันทุกคนมีเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากัน ซึ่งในเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นแต่ละคนก็มีการจัดสรรการใช้เวลาในการทำภารกิจต่างๆ ที่แตกต่างกันไป รวมไปถึงกิจวัตรส่วนตัวและกิจการงานอาชีพ ที่สำคัญการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างก็แตกต่างกันไปด้วย การใช้เวลาว่าง (Leisure) หมายถึง เวลาว่างจากกิจกรรมที่จำเป็นอื่นๆ ว่างจากการทำงานประจำ เวลานอน หรือเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวัน (Kraus, 1971: 253) ที่ปรึกษานิตยสาร Leisure Today ได้ให้คำจำกัดความของเวลาว่างว่า “เวลาว่างเป็นช่วงเวลาที่นอกเหนือจากการทำงานเสร็จสิ้นแล้ว และเป็นการช่วยเติมเต็มชีวิตของเขาให้สมบูรณ์” และยังให้อีกความหมายว่า ชั่วโมงของเวลาว่างเป็นช่วงเวลาที่อิสระที่สามารถเพิ่มคุณค่าของมนุษย์และเป็นผลผลิตของมวลสมาชิกในสังคม (Editorial Advisory Board, 1972: 15) และการใช้เวลาว่างยังเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง Wrisberg (1996: 393-394) กิจกรรมการใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งที่แทรกอยู่กับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต และจากคำกล่าวที่ว่า “การใช้เวลาว่างไม่ได้เป็นหนทางในการรักษาสุขภาพทั้งหมด แต่บุคคลที่รู้จักใช้เวลาว่างก็จะมีสุขภาพที่ดี” (Savage et.al. 1992 อ้างถึงใน Roberts, 2001: 12) กลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ต้องการเวลา

ว่างผู้ปกครองต้องเผชิญปัญหาไม่น้อยกว่าเด็กออทิสติกหรืออาจจะมากกว่า เนื่องจากการที่ต้องดูแลเอาใจใส่ รับผิดชอบ ดังนั้นปัญหาต่างๆจึงตกมาที่ผู้ปกครองเด็กออทิสติก ซึ่งถือว่าสมควรที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือ

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) หมายถึง ระดับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม และระดับความพึงพอใจที่สมาชิกในสังคมพึงมี (UNESCO อ้างถึงใน สุวิมล, 2547) ซึ่งแนวคิดในการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานชีวิตในสังคมและระดับความฉลาดในการใช้รูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความรู้สึกรักของคนในการใช้ชีวิตสามารถแบ่งได้เป็น 4 ปัจจัย คือ มีความสุข ไม่มีความสุข พึงพอใจ และไม่พึงพอใจ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตมี 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่จำเป็นและองค์ประกอบภายนอกที่ใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต (Michael อ้างถึงในสุวิมล, 2547) การใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะผู้ปกครองเด็กออทิสติกซึ่งส่งผลที่ดีต่อการช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขในการใช้ชีวิตในรูปแบบของเขาที่สำคัญสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและผู้อื่นได้ดีสืบต่อไป

การใช้เวลาว่างสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านระดับการศึกษา ระดับรายได้ฐานะ อาชีพและสภาพครอบครัว แต่การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองของเด็กออทิสติก เพื่อที่จะช่วยลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวันและส่งเสริมจุดเด่น ปรับปรุงจุดด้อยให้กับผู้ปกครองเด็กออทิสติก โดยทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน โรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์ฟื้นฟูต่างๆ ควรที่จะร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กออทิสติกในการจัดสรรโอกาสในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างเพื่อให้เหมาะสมกับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง อันจะเป็นผลดีต่อการช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกให้ดียิ่งขึ้น การศึกษาการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างยังมีน้อยมากในประเทศไทย ศรีนยา (2541) ได้ศึกษาการใช้เวลากับคุณภาพชีวิต: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก จากการศึกษาพบว่ามารดาใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อตนเอง (9.50 ชั่วโมง) เวลาเพื่อบุตรออทิสติก (4.55 ชั่วโมง) เวลาเพื่อครอบครัว (3.10 ชั่วโมง) และระดับคุณภาพชีวิตของมารดาอยู่ในระดับกลางคือร้อยละ 67.8 และในการใช้เวลาในการประกอบอาชีพที่มากเกินไปทำให้เกิดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าจนเกินไป ทำให้สูญเสียเวลาในการใช้เวลาว่างเพื่อครอบครัวและคนใกล้ชิด ในส่วนมารดาที่ไม่มีการใช้เวลาเพื่อสังคมเลยกลับมีระดับคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามารดาที่เข้าสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งมารดาแต่ละคนนั้นต่างก็ใช้เวลาไปในรูปแบบที่แตกต่างกันเนื่องมา

จากความแตกต่างระหว่างบุคคล นั่นก็คือปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกัน เช่น สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อม และความต้องการทางกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นตัวมารดาเองจึงต้องเป็นผู้พิจารณาและจัดการกับเวลาในแต่ละวันให้มีการกระจายอย่างเหมาะสม ทั้งงานที่เป็นหน้าที่ที่พึงกระทำ งานที่ทำตามโอกาสเพื่อความเหมาะสมและทำเพื่อความสุขใจ ฯลฯ อาจมีการทดลองทำเมื่อมีการจัดเวลาแล้วและปรับปรุงจนเกิดความพอใจ ซึ่งความเหมาะสมของเวลาในกิจกรรมแต่ละอย่างนี้ มารดาจะวัดด้วยความรู้สึกละพอใจหรือไม่ด้วยตนเองและการได้มีการใช้เวลาเพื่อตนเองสูงขึ้น ซึ่งจะใช้เวลาไปกับการพักผ่อน ทั้งการนอนหลับ ดูหนัง ฟังเพลง ทำกิจวัตรประจำวันส่วนตัว การได้ทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบส่งผลต่อความสุขภาพกายสุขใจ ทำให้เกิดความพักผ่อนทางกายทางใจอย่างเพียงพอ และยังส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิต แต่เนื่องจากการใช้เวลาว่างของแต่ละคนมีการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความสนใจผลของการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ซึ่งงานวิจัยเรื่องผลการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก ทั้งนี้ผู้วิจัยซึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับสาขาการใช้เวลาว่างได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. ศึกษาความถี่สูงสุดในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
2. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกกับระดับคุณภาพชีวิต
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการใช้เวลาว่างของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเรื่องการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
2. ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะกิจกรรมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติกให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิต

ขอบเขตการศึกษา

1. การวิจัยในครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่เป็นผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามประเมินการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างและระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.1 ในการเปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และอายุของเด็กออทิสติก

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

2.2 ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการใช้เวลาว่างของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

นิยามศัพท์

การเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง หมายถึง การประกอบกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่างด้วยความสมัครใจก่อให้เกิดความพึงพอใจ ในการวิจัยจำแนกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. **งานอดิเรกภายในบ้าน** หมายถึง กิจกรรมที่กระทำภายในขอบเขตรั้วบ้านเป็นหลัก
 2. **การท่องเที่ยว** หมายถึง กิจกรรมที่มีการเดินโดยมีเงื่อนไขสากล 3 อย่างคือ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจไม่ถูกบังคับ การเดินทางจะมีวัตถุประสงค์ต่างๆเฉพาะ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ
 3. **กิจกรรมกีฬา** หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่สนุกสนานหรือทำให้เพลิดเพลิน โดยมีเป้าหมายเพื่อการออกกำลังกายหรือฝึกหัดร่างกายและจิตใจ
 4. **กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์** หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชอบและความถนัดของแต่ละบุคคล
- ผู้ปกครองเด็กออทิสติก** หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเลี้ยงดูเด็กออทิสติก ซึ่งเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีพฤติกรรมที่ผิดปกติที่อยู่ในกลุ่มโรคออทิสติกที่เป็นผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ
- คุณภาพชีวิต** หมายถึง ความรู้สึกและการรับรู้ของตนในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขทั้งด้านสังคม อารมณ์ สุขภาพ การทำงานและชีวิตครอบครัว

การตรวจเอกสาร

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

- ความหมายของการใช้เวลาว่าง
- แนวคิดของการใช้เวลาว่าง
- ปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง
- อุปสรรคที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง
- ประโยชน์ของการใช้เวลาว่าง
- รูปแบบของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง
- ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

2. คุณภาพชีวิต

- ความหมายของคุณภาพชีวิต
- แนวคิดการวัดคุณภาพชีวิต
- องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต
- เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิต

3. ผู้ปกครองเด็กออทิสติก

- ปัญหาผู้ปกครองเด็กออทิสติก

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยในประเทศ
- งานวิจัยต่างประเทศ

การเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

ความหมายของการใช้เวลาว่าง

Godbey and Parker (1973: 180-181) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของการใช้เวลาว่าง โดยเวลาว่างเป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละบุคคลจะใช้เวลาว่างเพื่อตนเองหลังจากการทำงานประจำและการทำกิจกรรมที่ถูกบังคับต่างๆ นอกจากนั้นการใช้เวลาว่างยังเป็นการพักผ่อนขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และการที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย การเล่นเกม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติต่างๆ ส่งผลให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีโอกาสที่จะแสดงความสามารถพิเศษและมีอิสระ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ในสังคม และการใช้เวลาว่างเป็นการแสดงถึงเวลาอิสระของคนหลังจากการกระทำสิ่งที่จำเป็นและหลังจากเวลาทำงานเสร็จสิ้นลง

Dumazedier (1974: 37) ได้เสนอ 4 คำจำกัดความพื้นฐานของเวลาว่างในสังคมร่วมสมัย ดังนี้

1. เวลาว่างเป็นรูปแบบของพฤติกรรม เวลาว่างจะอยู่ในทุกๆ กิจกรรม เช่น การทำงาน การเรียน การเล่นเกม แล้วทุกๆ กิจกรรมก็จะนำไปสู่การมีเวลาว่าง
2. เวลาว่างจะมีความสัมพันธ์กับงาน เป็นพันธะทางสังคม ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
3. เวลาว่างเป็นสิทธิของบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์การที่จะจัดให้กับบุคคล
4. เวลาที่อิสระที่บุคคลจะเลือกกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน

ถ้ากล่าวถึงกิจกรรมทางสังคมก็ต้องให้บุคคลมีการเข้าร่วมอย่างเหมาะสม เป็นการช่วยเติมเต็มให้กับชีวิต แนวคิดนี้ไม่ได้เป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง แต่เป็นผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาทางสังคม

Shivers (1981: 3) ได้ให้ความหมายของการใช้เวลาว่างว่า การใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมก่อนที่มีการพัฒนาและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ เมื่อผู้คนมีการเรียนรู้ที่จะติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการบูรณาการวัฒนธรรมของมนุษย์ตั้งแต่สมองของมนุษย์ที่สามารถรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างการอยู่รอดและการพัฒนาโดยปราศจากการบังคับ

ในปี 1987 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศว่า “การใช้เวลาว่างเป็นความต้องการพื้นฐานเบื้องต้นของมนุษย์และสามารถช่วยให้เกิดความแข็งแรงทางด้านจิตใจและเพิ่มความสดชื่น” (Perez, 1987: 3)

เวลาว่าง แนวความเชื่อถึงความอิสระ มาจากภาษาละติน คือ *licere* จากภาษาฝรั่งเศส คือ *loisir* จากภาษากรีก คือ *scole* หรือ *skole* และภาษาอังกฤษ คือ *school* โดยมีความหมายโดยรวมว่าเป็นเวลาที่อิสระ และในปัจจุบันนี้ เวลาว่างมีความหมาย 5 หลักดังนี้ (Edginton et. al., 1992: 4-5)

1. เวลาที่อิสระ (Free Time) ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ การดำรงชีวิตอยู่
2. กิจกรรม (Activity) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. ระดับของจิตใจ (Stage of Mind) เวลาว่างเป็นรูปแบบของพฤติกรรมและทัศนคติ โดยเน้นไปที่ระดับและสภาวะของจิตใจ
4. สัญลักษณ์ของชนชั้นทางสังคม (Symbol of Social Class) เป็นพฤติกรรมการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ
5. การมีส่วนร่วม (Holistic) เป็นการผสมผสานเวลาว่างของแต่ละบุคคลที่เน้นการเข้าร่วมได้รับความอิสระจากความสัมพันธ์ในกิจกรรมและหลักของเวลาว่าง

Singers (1996: 248) กล่าวถึงการใช้เวลาว่างว่าเป็นการกระทำที่ขึ้นอยู่กับตัวเอง ความเข้าใจ และสภาพแวดล้อม การใช้เวลาว่างไม่ใช่การกระทำและประสบการณ์แบบเฉพาะตัว แต่หมายถึงการมีส่วนร่วมทางสังคม การพัฒนาชุมชน การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะการใช้เวลาว่างสามารถใช้ได้ทั้งที่บ้านและร่วมกับผู้อื่น การใช้เวลาว่างจึงมีความหมายรวมถึงตัวเองและส่งผลถึงสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

เวลาว่าง (Leisure) มาจากภาษาละตินคือ *Licere* ซึ่งแปลว่า การได้รับอนุญาต อิสระจากการทำงานหรือหน้าที่นอกเหนือจากงานประจำที่จะกระทำตามใจปรารถนา (สมบัติ, 2542: 30) โดยมีแนวคิด 7 ความหมายคือ

1. เวลาที่ไม่ได้ทำงาน
2. หน้าที่ของสังคมชนชั้น
3. กิจกรรมที่กระทำในช่วงเวลาว่าง

4. เวลาอิสระ
5. วิธีชีวิตหรือสภาพที่เกิดขึ้นที่ต้องการให้บุคคลประสบความสำเร็จ
6. สัดส่วนเวลาของบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในเวลาทำงาน
7. การเลือกอย่างอิสระ ไม่ว่าจะทำงานหรือไม่ก็ตาม เพื่อที่จะส่งเสริมความต้องการของบุคคล เพื่อให้คุณค่าทางจิตใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด เพิ่มความพึงพอใจ ช่วยสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

Kraus (2001: 32-37) เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งของเวลาที่บุคคลพึงมีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือมีการบังคับจากสภาพการยังชีพ หรือการดูแลตัวเอง เวลาว่างเป็นความอิสระและเป็นตัวเลือกในการใช้ทางที่หลากหลาย แต่ผลสะท้อนกลับที่บุคคล การปรุงแต่งในตัวบุคคล ทำให้รู้สึกผ่อนคลายและรู้สึกเพลิดเพลิน ความหมายของเวลาว่างสามารถแบ่งได้เป็น 6 มุมมองดังนี้

1. เป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นทางสังคม
2. เวลาที่ไม่มีการบีบบังคับ เป็นเวลาที่อิสระจากการทำงาน
3. เป็นกิจกรรม
4. เป็นระดับขั้นของเป้าหมายไปสู่อิสรภาพ
5. มีความชัดเจนทางด้านจิตใจ
6. มีความสัมพันธ์กับงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีดังนี้

6.1 ทฤษฎีชดเชยของเวลาว่าง (Compensatory Theory of Leisure) คือ ลักษณะงานจะมีความตรงกันข้ามกับกิจกรรมการใช้เวลาว่าง พวกที่ใช้สมองในการทำงานจะสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกิจกรรมกลางแจ้ง ส่วนพวกที่ใช้แรงงานในการทำงานจะสนใจประกอบกิจกรรมที่มีการพักผ่อน สังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน เล่นเกม

6.2 ทฤษฎีสอดคล้องของเวลาว่าง (Spillover Theory of Leisure) คือ รูปแบบของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างจะมีความสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทำ เช่น ครูสอนกีฬาจะใช้เวลาว่างในการทบทวนทักษะกีฬา เล่นกีฬา ช่างซ่อมรถก็ใช้เวลาว่างในการดูแลตกแต่งรถยนต์ส่วนตัว

จากการศึกษาความหมายของการใช้เวลาว่าง ผู้วิจัยได้สรุปความหมายไว้ว่า เวลาว่าง หมายถึง ส่วนหนึ่งของชีวิตซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหา เวลาว่างจะอยู่นอกเหนือจากเวลาทำงาน เวลานอนและกิจกรรมประจำวันต่างๆ เป็นเวลาที่มนุษย์

ทุกคนมีอิสระในการเลือกที่จะทำตามความสมัครใจ เป็นไปในทางสร้างสรรค์ไม่ผิดกฎหมาย ศิลธรรม ที่สำคัญการใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการใช้ชีวิต

แนวคิดของการใช้เวลาว่าง

Standley and Miller (1973: 110) ได้กล่าวว่า การใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการของร่างกาย การใช้เวลาว่างอย่างอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ส่วนคือการบันเทิง การพักผ่อนและการพัฒนาตนเองหรือการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์

Kaplan (1975: 19) ได้มุ่งเน้นแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีหรือเรียกว่ามนุษยนิยม “Humanistic” เวลาว่างจะจบในตัวของมันเอง เป็นลำดับขั้นของชีวิตการเป็นอยู่ในปัจจุบันของมนุษย์ รูปแบบวิธีการรักษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการบำบัดรักษา เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาชีวิต และแนวคิดที่เหมาะสมของเวลาว่างจากคุณค่าทางสังคมและรูปแบบของพฤติกรรมจะขึ้นอยู่กับศาสนา การศึกษาและนโยบายทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ในห้องปฏิบัติการจำกัดความของเวลาว่างว่า เป็นการต่อต้านกับงานและกิจกรรมอาสาสมัคร

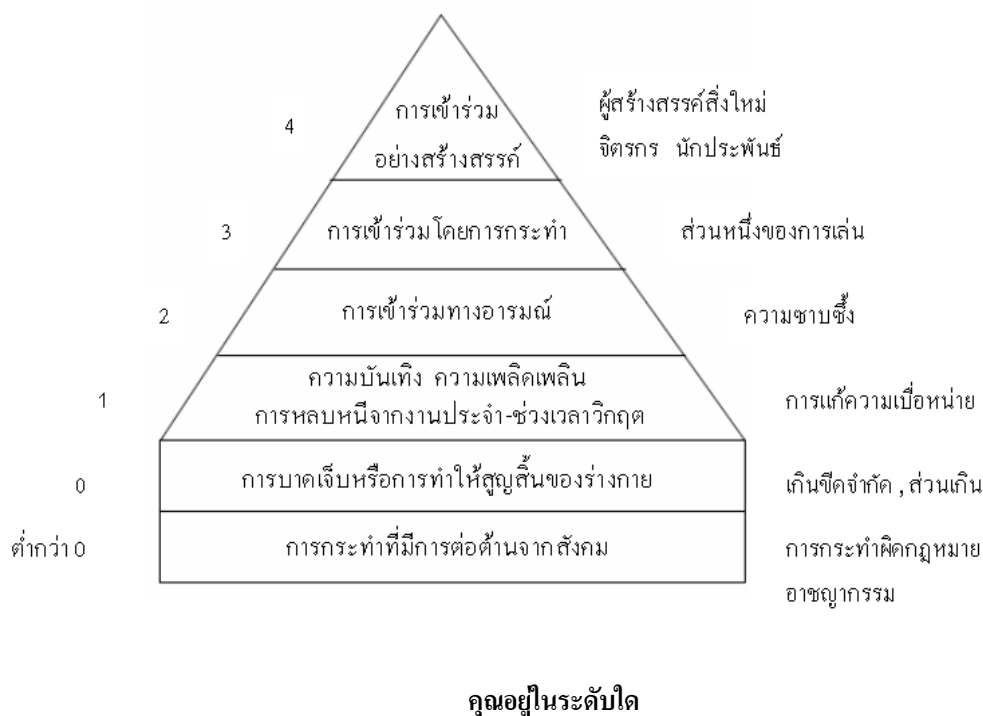
เวลาว่าง คือ จุดมุ่งหมายของชีวิตและการใช้เวลาว่างก็เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่ใช่การแสดงออกแต่เป็นการสร้างสรรค์ของบุคคล ไม่ใช่นักที่จะมีเวลาว่าง เวลาว่างขึ้นอยู่กับภาระกิจและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีการสร้างสรรค์ที่เป็นไปได้และเป็นอิสระจากแบบแผนของมนุษย์ อย่างไรก็ตามไม่มีสิ่งแวดล้อมใดที่สมบูรณ์ ก่อนข้างเป็นความพยายามในการกระทำที่ให้ได้มาซึ่งเวลาว่างของชีวิต เวลาว่างอาจจะมีเนื้อหาในการสร้างสรรค์การกระทำที่ไม่มีการแบ่งแยก แต่ที่เป็นไปได้คือเวลาว่างไม่มีที่สิ้นสุดและเป็นกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เวลาว่างเป็นช่วงเวลาสำคัญของการกระทำที่อิสระ ส่วนการกระทำคือ การใช้เวลาว่างที่มีความอิสระและสิ่งแวดล้อมก็คือความเป็นไปได้ที่เหมาะสม ท้ายที่สุดแล้วเวลาว่างจะขึ้นอยู่กับการดำรงอยู่และสังคม เป็นการสร้างสรรค์สังคมจากวัฒนธรรมดั้งเดิมไปสู่วัฒนธรรมที่ได้รับการสร้างสรรค์แล้วจากการโต้แย้งด้วยเหตุผลสรุปว่า การสร้างสรรค์ที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสภาพสังคมของวัฒนธรรมนั้นๆ และได้จำกัดความเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างว่ามี 3 ตัวแปรที่สำคัญคือ ลักษณะ (Styles) หลักการดำเนินชีวิต (Life Course) และจุดเด่นของแต่ละคน (Individual Identity) ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนี้ส่งผลถึงรูปแบบการใช้เวลาว่างที่ต่างกันในแต่ละบุคคล (Kelly, 1987: 209)

Bammel and Bammel (1996: 198-200) ได้ออกแบบแนวคิดของการใช้เวลาว่างเป็น 3 หลักที่สำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เวลาที่เหลือ (Residual) คือ เวลาว่างที่เป็นเวลาที่เหลือจากการทำงานหรือเสร็จจากภารกิจแล้ว มาใช้เวลาว่างทำในสิ่งที่ชอบและสมัครใจ
2. สภาวะที่ดำรงอยู่ (State of Being) การใช้เวลาตามวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ ซึ่งเวลาว่างของแต่ละคนอาจไม่ตรงกัน ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละคนและเงื่อนไขทางจิตใจ
3. การใช้เวลาว่าง (Leisure Does) คือ วิถีทางที่กระทำเป็นรูปแบบของแต่ละบุคคลที่จะตัดสินใจในการใช้เวลาว่าง เวลาว่างคือจุดสำคัญในชีวิต เป็นจุดมุ่งหมายของการทำงาน ที่สำคัญจะช่วยให้ผ่อนคลายในขณะที่มีความล้าบากเกิดขึ้นในชีวิต ในโลกของการทำงานเวลาว่างคือ โอกาสและผลผลิตที่จะได้รับ เนื่องจากคนเราทุกคนทำงานเพื่อที่จะแสวงหาโอกาสและผลตอบแทนเพื่อใช้เวลาว่างในรูปแบบเฉพาะของบุคคล

Wrisberg (1996: 393-394) ได้กล่าวถึงการใช้เวลาว่างว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

จากแนวคิดของ Nash ได้เสนอแนวคิดในการใช้เวลาว่างจากกิจกรรมที่มีความเฉพาะ โดยมีลำดับขั้นของการเข้าร่วม ความก้าวหน้าในกิจกรรมการใช้เวลาว่าง

ภาพที่ 1 แนวคิดของ Nash ในระดับการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่าง

ที่มา: Cordes and Ibrahim (1999: 5)

ปัจจัยที่มีต่อการใช้เวลาว่าง

Chubb and Chubb (1981: 85-283) ได้เสนอปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างโดยแบ่งเป็น 3 ปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

1.1 ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เน้นการผลิตสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน มีการสร้างงานให้กับคนในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ ส่งผลให้นำรายได้มาใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ รวมไปถึงการให้บริการด้านสุขภาพ การเพิ่มรายได้ของคนในชุมชน การแผ่ขยายทางการศึกษา การพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจต่างๆ การพัฒนาระบบการสื่อสาร การปรับปรุงด้านการขนส่งและนโยบายทางการเมือง

1.2 รูปแบบการว่างงาน การลดลงของเวลาทำงานจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีอัตราที่ลดลง ส่งผลถึงการมีเวลาว่างที่เพิ่มขึ้น ในยุคปัจจุบันลูกจ้างก็จะมีโอกาสในการได้มีวันหยุดพักผ่อนตามเทศกาลมากขึ้น รูปแบบของงานก็จะส่งผลถึงรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง เช่น คนทำงานเป็นทีมก็จะชอบเล่นกีฬาเป็นทีมและตำแหน่งหน้าที่ของการทำงานก็จะส่งผลถึงการเลือกใช้เวลาว่างรวมถึงรายได้และผลกำไรจากธุรกิจก็จะส่งผลถึงการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

1.3 การกระตุ้นและข้อบังคับของรัฐบาล ในการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมจากเงินรายได้ในประเทศที่พัฒนาแล้วก็จะมีการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า เพื่อเอาเงินภาษีมาจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในประเทศ ส่งผลให้คนมีโอกาสในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง ส่วนประเทศที่ยังไม่พัฒนาหรือกำลังพัฒนาก็จะมีโอกาสในการเข้าร่วมที่น้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราการเก็บภาษี รวมไปถึงการดูแลสุขภาพสาธารณะ โครงการนันทนาการ การจัดทำพิพิธภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา ศูนย์วัฒนธรรม ระบบการออกอากาศ (รายการวิทยุ - โทรทัศน์) สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การมีองค์กรทางการศึกษา การดูแลถนนหนทาง ฯลฯ

1.4 ปัจจัยด้านประชากร การรวมกลุ่มของประชากรหลายอาชีพเพื่อไปเที่ยวตามเมืองใหญ่ จึงสมควรให้มีการกระจายคนให้ไปตามเมืองเล็กๆ เพื่อเป็นการกระจายรายได้ไปตามเมืองเล็กๆ รวมถึงลดความหนาแน่นของประชากรในเมืองใหญ่ โดยการสำรวจข้อมูลสถิติประชากร การกระจายตัวของประชากรขึ้นอยู่กับสภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ อัตราการเพิ่มของประชากร การย้ายเข้าเมืองที่มีมากขึ้นของคนชนบทเพื่อต้องการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ในตัวเมืองใหญ่ๆมีความหนาแน่นของประชากร

2. ปัจจัยทางด้านบุคคล

2.1 การรับรู้และทัศนคติของแต่ละบุคคลในการเลือกและตัดสินใจที่จะเข้าร่วม

2.2 ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการศึกษาเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

2.3 เพศ ลักษณะที่แตกต่างของโครงสร้างทางร่างกาย อุปนิสัย ส่งผลถึงรูปแบบกิจกรรมในการเข้าร่วม

2.4 อายุและวงจรชีวิต ระดับพัฒนาการด้านร่างกาย สมรรถนะทางร่างกาย การรับรู้สิ่งกีดขวาง การปรับตัวทางสังคม ส่งผลต่อการเข้าร่วม

- 2.5 บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล
- 2.6 วัฒนธรรม ศาสนา
- 2.7 การเลียนแบบพฤติกรรมของค่านิยมทางตะวันตก
- 2.8 เป้าหมายและรูปแบบการดำเนินชีวิต
- 2.9 ระดับของความพิการและอาการเจ็บป่วยที่แตกต่างกันส่งผลถึงกิจกรรมที่จะเข้าร่วม

3. ปัจจัยทางด้านสังคมและการเข้าถึงแหล่งนันทนาการ

- 3.1 ศาสนา การเมือง ส่งผลถึงพฤติกรรมการเข้าร่วมทางนันทนาการของด้านร่างกาย รวมถึงครอบครัว
- 3.2 ประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงลักษณะนิสัย จะส่งผลถึงการมีส่วนร่วมทางกิจกรรมนันทนาการ
- 3.3 ปัญหาต่างๆในสังคม อาชญากรรม ข้อขัดแย้งทางสังคม ส่งผลทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้
- 3.4 ทรัพยากรในแหล่งนันทนาการส่งผลถึงการเข้าร่วมของคน รวมถึงเทคโนโลยีที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกและสร้างโอกาสในการเข้าร่วมของประชาชน
- 3.5 นโยบายของรัฐบาล หน่วยงาน การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น
- 3.6 การเดินทางเพื่อเข้าถึงแหล่งนันทนาการ ยานพาหนะ รวมถึงถนนหนทาง

สืบเนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านความเจริญทางเทคโนโลยี รูปแบบความเป็นสังคมเมืองส่งผลถึงสถาบันต่างๆก็มีการเปลี่ยนแปลง ครอบครัว รัฐบาล การศึกษา ศาสนา รวมถึงเวลาว่างซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการใช้เวลาว่างแบ่งได้เป็น 5 ปัจจัยดังนี้ (Kelly, 1996: 185-199)

- 1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ แนวโน้มการว่างงาน การว่างงานของผู้หญิง รายได้และความร่ำรวย การพัฒนาด้านเทคโนโลยี ข้อจำกัดของทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- 2. ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล ภาษี การวางแผนระยะยาวในการบริหารทรัพยากร
- 3. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อัตราการเกิด การกระจายตัวของครอบครัว ระดับการศึกษา

4. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว ความแปรปรวนทางพฤติกรรม การสมรส การว่าจ้างงานของผู้หญิงมากขึ้น อายุของคนในครอบครัว

5. ปัจจัยด้านการปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคมและกระแสทางเศรษฐกิจ แรงจูงใจในการยอมรับทางสังคม

Torkildsen (อ้างถึงใน สุวิมล, 2541: 126) ได้เสนอปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัยใหญ่ๆดังนี้

1. ด้านบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับขั้นของวงจรชีวิต เพศ สถานภาพการสมรส คนที่มีอายุมากที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เป้าหมายของชีวิต หน้าที่ของแต่ละบุคคล การมีไหวพริบ การรับรู้การใช้เวลาว่าง ทักษะและแรงจูงใจ ความสนใจและอาชีพ ทักษะและความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะทางสังคม การรู้จักคิดและวัฒนธรรมแหล่งกำเนิด

2. ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ อาชีพ รายได้ เงินที่สามารถใช้จ่ายได้ สินค้าและความมั่งคั่งของวัสดุสิ่งของ กรรมสิทธิ์ในรถและการเคลื่อนที่ เวลาที่มี หน้าที่ความรับผิดชอบ กลุ่มเพื่อน การติดต่อและกฎทางสังคม ปัจจัยการใช้เวลาว่างของมวลชน การศึกษา ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

3. ด้านโอกาส ได้แก่ ทรัพยากรที่หามาได้ คุณภาพและชนิดของสิ่งอำนวยความสะดวก ความรู้ตัว การรับรู้จากโอกาส การบริการทางนันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างขึ้น ทำเล และการเข้าถึง ตัวเลือกจากกิจกรรม การคมนาคมขนส่ง ราคา การจัดการ: นโยบาย พื้นที่ การสนับสนุนการตลาด แผนการดำเนินงาน ภาวะผู้นำ การเข้าสังคม นโยบายทางการเมือง

อุปสรรคที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

อุปสรรคในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนันทนาการบำบัด ได้แบ่งอุปสรรคในการเข้าร่วมเป็น 2 อุปสรรคใหญ่ๆดังนี้ (Peterson & Gunn, 1984: 49)

1. อุปสรรคทางด้านร่างกาย ความพิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการ รวมถึงห้องน้ำ ที่พัก ความปลอดภัย รูปแบบของเกมและกิจกรรม

2. อุปสรรคด้านสังคม ที่ตั้ง กิจกรรม การเดินทาง กฎหมายและสิทธิส่วนบุคคล การยอมรับของคนในสังคม

Godbey (1985: 12) ได้ให้เหตุผลถึงการไม่เข้าร่วมในการใช้เวลาว่าง ในการใช้บริการองค์กรทางนันทนาการตามลำดับดังนี้

1. ความไม่สะดวกสบายของขนาดที่ตั้ง
2. ขาดความน่าสนใจ
3. ขาดแคลนเวลา
4. เหตุผลด้านสุขภาพ
5. ทางเลือกของสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงโปรแกรม
6. สถานที่นั้นมีข่าวเรื่องอาชญากรรม ความหวาดกลัว
7. ขาดทักษะ
8. มีผู้คนหนาแน่น
9. ไม่สะดวกเรื่องการเดินทาง ไม่มีรถ
10. ไม่มีเงิน
11. ขาดระบบขนส่งในชุมชน กลัวเรื่องระบบขนส่ง
12. อยู่ในช่วงการซ่อมบำรุง
13. ขาดความรู้เกี่ยวกับที่ตั้ง อายุมากเกินไป
14. การเดินทางใช้เวลามากและมีมลภาวะ
15. ไม่รู้จักผู้ให้การอำนวยความสะดวก
16. ขาดผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย
17. ไม่ชอบโปรแกรมหรือคณะทำงาน
18. กิจกรรมไม่น่าสนใจ

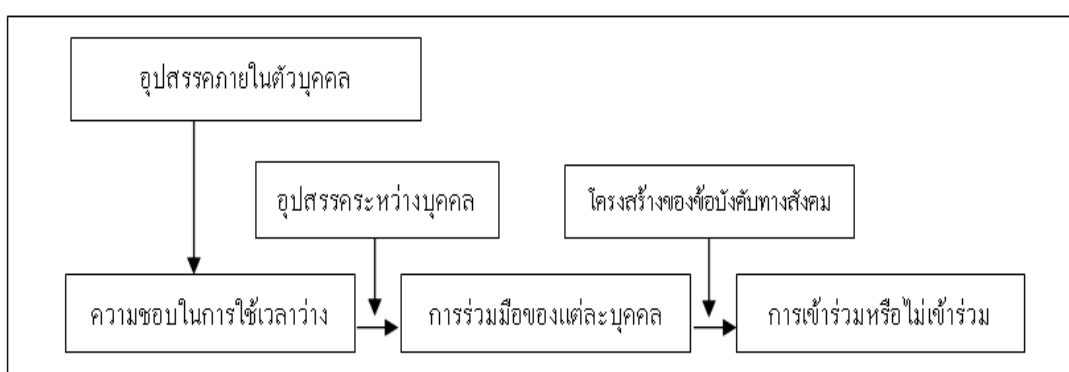
Searle and Jackson (1985: 17) ได้เรียงลำดับความสำคัญของอุปสรรคในการเข้าร่วมการใช้เวลาไว้ตามลำดับดังนี้

1. ข้อยกมัตตเรื่องงาน
2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางนันทนาการหรือสถานที่นั้นคนแน่นเกินไป
3. ขาดผู้เข้าร่วมด้วย (เพื่อน)
4. ขาดโอกาสในการเข้าร่วม
5. ข้อยกมัตตทางครอบครัว

6. ด้านราคาของอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน
7. ค่าธรรมเนียมและค่าดูแลอุปกรณ์เครื่องใช้
8. ไม่รู้แหล่งที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม
9. ไม่รู้ถึงแหล่งในการเรียนรู้กิจกรรม
10. ความไม่กล้าในการเข้าร่วมกับชุมชน
11. น้ำมันแพง
12. ไม่มีความสามารถด้านร่างกาย
13. ขาดระบบการคมนาคมขนส่ง
14. ขาดความรักในศิลปะหรือความคิดเชิงสร้างสรรค์
15. มีความพิการทางกายไม่สามารถเข้าร่วมได้

Jackson and Dunn (อ้างถึงใน Mannell & Kleiber, 1997: 331) อุปสรรคที่มีต่อการเข้าร่วมแบ่งเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

1. อุปสรรคด้านเศรษฐกิจสังคม เช่น ฐานะทางการเงิน ครอบครัว รูปแบบการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม วิถีชาวบ้าน
2. อุปสรรคด้านความรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ระดับการศึกษา วิธีการเดินทาง
3. ขาดความสนใจในการเข้าร่วม ความชอบและทัศนคติส่วนตัว

ภาพที่ 2 อุปสรรคในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของ Crawford, Jackson & Godbey
ที่มา: Mannell & Kleiber (1997: 331)

Edginton et.al. (1992: 400-401) ได้กล่าวถึงอุปสรรคในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างดังนี้

1. ทักษะที่มุ่งต่อการทำงาน
2. การติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การได้รับข้อมูลที่ไม่ชัดเจน
3. การบริโภคขึ้นอยู่กับตัวบุคคล พื้นฐานประสบการณ์ สมัยนิยม โอกาสและความเหมาะสม
4. ข้อจำกัดของเวลา เกี่ยวกับวันเวลาที่ทำงาน เวลาที่ต้องไปเรียนหนังสือ ส่งผลต่อการขาดโอกาสในการเข้าร่วม
5. วัฒนธรรมทางสังคม จริยธรรม เศรษฐกิจ นโยบายทางการเมือง การให้บริการทางสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคม
6. เศรษฐกิจ ระดับฐานะและรายได้ จะส่งผลถึงประสบการณ์ในการใช้เวลาว่างและคุณภาพของการให้บริการ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับราคา
7. สุขภาพทางด้านจิตใจ อุบัติเหตุ อาการเจ็บป่วย ส่งผลต่อโอกาสและระดับของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง
8. ประสบการณ์ที่เคยสัมผัสมาก่อน สถานที่คุ้นเคย กิจกรรม ถ้าเป็นประสบการณ์ใหม่ๆ ก็น่าสนใจที่จะเข้าร่วม
9. การรับรู้ในเรื่องของเวลาว่าง การเห็นคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าร่วม รูปแบบในการทำงาน ขาดความรู้ในทักษะการใช้เวลาว่าง ขาดการรับรู้แหล่งทรัพยากร โปรแกรมและการให้บริการในการใช้เวลาว่าง

ประโยชน์ของการใช้เวลาว่าง

ประโยชน์ของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง (Sivan & Ruskin, 2000: 112) ได้แบ่งเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. มีความสร้างสรรค์และสนับสนุนสิ่งแวดล้อม เป็นโปรแกรมที่บูรณาการ ทำให้ผู้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ทำให้เกิดความสัมฤทธิ์ผล
2. เป็นการค้นหาตัวเองและผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อื่นและเป็นโอกาสในการเรียนรู้ต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
3. เป็นการพัฒนาคุณค่าและทัศนคติ ทำให้ซาบซึ้งต่อกิจกรรมการใช้เวลาว่าง

4. เพิ่มทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทางสังคม เป็นการสร้างพื้นฐานของกระบวนการทางสังคม

5. ช่วยกำจัดความกลัวและทำให้เข้าใจตัวเอง

กุหลาบ (อ้างถึงใน สุวิมล, 2547) ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้เวลาว่าง ประกอบด้วย 5 ข้อดังต่อไปนี้

1. การใช้เวลาว่างเสรีโดยไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยหน้าที่การงานใด
2. กิจกรรมที่ชอบและทำเป็นประจำ โดยไม่เกี่ยวกับหน้าที่การทำงาน ครอบครัวหรือสังคมตามปกติ
3. การใช้เวลาสร้างสภาวะแห่งจิตที่รู้สึกดี รู้สึกอิสระ ไม่ถูกผูกพันกับเหตุการณ์ใดๆ มีจิตและใจสงบ ซึ่งอาจเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ก็ได้
4. การกระทำที่มีคุณภาพที่ผู้กระทำแล้วเกิดความผ่อนคลายในจิตใจ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกี่ยวข้องกับตนเอง ผู้อื่นหรือสังคม
5. มิติหนึ่งของชีวิตที่เกิดขึ้นโดยรวบจากการกระทำของตนแล้วไปมีส่วนขยายความหรือเชื่อมสานสายใยชีวิตให้สร้างสรรค์

จากความหมายของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จะเห็นได้ว่า นันทนาการเป็นส่วนหนึ่งของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ที่เน้นถึงการฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งเกิดขึ้นได้เสมอจากกิจกรรมที่ผู้กระทำเลือกกระทำเพื่อเสริมความสุขและผ่อนคลาย จึงจัดให้เป็นนันทนาการทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

รูปแบบของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

Orthner (1974: 91-102) ได้แบ่งรูปแบบกิจกรรมการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมที่ขนานกัน (Parallel Activity) เป็นกิจกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มที่ได้เตรียมและกำหนดทิศทางในการใช้เวลาว่างที่ใกล้เคียงกัน ไปในทางเดียวกัน

2. กิจกรรมที่ต้องร่วมมือกัน (Joint Activity) เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่างสูง เช่น กิจกรรมการแข่งขัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีจิตสำนึกที่ดีในแต่ละกิจกรรมร่วมกัน

3. กิจกรรมปัจเจกบุคคล (Individual Activity) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความพอใจของแต่ละบุคคลและเป็นไปตามความสัมพันธ์ในหน้าที่การทำงาน เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อพูดคุยทางธุรกิจ การสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อนเพื่อพูดคุยเรื่องงาน

Robert (1978: 3) ได้แบ่งรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างไว้เป็น 4 ประเภท โดยในแต่ละประเภทมีรูปแบบของการใช้เวลาว่างดังต่อไปนี้

1. ประเภทสร้างสรรค์ (Creative)

1.1 การใช้เวลาว่างภายในบ้าน เช่น อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ฟังซีดี เล่นเกมภายในบ้าน ฯลฯ

1.2 การใช้เวลาว่างนอกบ้าน เช่น ฟังเพลง ชมภาพยนตร์ เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ไปสวนสาธารณะ เข้าห้องสมุด เรียนหนังสือ ฯลฯ

2. ประเภทท่องเที่ยว (Tourism)

2.1 การใช้เวลาว่างร่วมกัน เช่น การพักในโรงแรม การไปแคมป์ การล่องเรือ

2.2 การใช้เวลาว่างแบบดึงดูด เช่น ประวัติศาสตร์ เทียวตามธรรมชาติ เทียวสวนสนุก

2.3 การใช้เวลาว่างแบบมีการประชาสัมพันธ์ เช่น บริษัททัวร์ การเดินทาง ฯลฯ

3. ประเภทกีฬา (Sports) เช่น การออกกำลังกายและการเข้าชมกีฬา

4. การใช้เวลาว่างทางสังคม (Leisure & Socializing) เช่น การเล่นพนัน การทานอาหาร การช้อปปิ้ง การเดินร่ำ ลับันเทิงภายในบ้าน ด้านสุขภาพและความสวยงาม รวมถึงกิจกรรมการใช้เวลาว่างเชิงพาณิชย์

Parker (1981: 223-231) ได้แบ่งรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างออกเป็น 3 รูปแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบขยาย (The Extension Pattern) คือ รูปแบบที่เป็นสถานการณ์ระหว่างการทำงานและกิจกรรมการใช้เวลาว่างในชีวิตที่คล้ายคลึงกัน มีส่วนเกี่ยวข้องกัน ไม่มีขีดจำกัด และสามารถนำมาเชื่อมโยงกันได้
2. รูปแบบตรงกันข้าม (The Opposite Pattern) คือ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างงานกับกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่เป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม มีความขัดแย้งทางด้านเวลา
3. รูปแบบกึ่งกลาง (The Neutrality Pattern) คือ รูปแบบที่งานและการใช้เวลาว่างมีการเชื่อมต่อกันอย่างชัดเจน

รูปแบบการใช้เวลาว่างที่จัดหมวดหมู่ในสาขาวิชานันทนาการเชิงพาณิชย์แบ่งได้เป็น 4 ประเภท (Roberts et.al., 2001: 39)

1. ศิลปะ โดยแบ่งแยกเป็นกิจกรรมในบ้านและนอกบ้าน
2. การท่องเที่ยว แบ่งเป็นมีสถานที่พัก เลือกตามสิ่งที่ดึงดูดใจและแบบมีผู้นำ
3. กีฬา แบ่งเป็น มีการกระทำและมีผู้ชม
4. นันทนาการและการเข้ากลุ่มสังคม เช่น เล่นไพ่ เดินรำ กินดื่ม เดินซื้อของ ฯลฯ

สมบัติ (2542: 104) ได้แบ่งรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างออกเป็น 15 หมวด ได้แก่ เกมกีฬา ศิลปะ หัตถกรรม การเดินรำและกิจกรรมเข้าจังหวะ ละคร งานอดิเรก ดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมกลางแจ้งหรือนอกเมือง กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมพิเศษ วรรณกรรม การบริการอาสาสมัคร การท่องเที่ยวทัศนศึกษา กลุ่มสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ กิจกรรมพัฒนาจิตใจและความสงบสุข กิจกรรมพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่าง

Aristotle (1941: 66) ได้นำเสนอทฤษฎีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในหนังสือเรื่อง “Of Time, Work and Leisure” ได้ชื่อทฤษฎีว่า “Leisure as the Goal of All Human Activity” ซึ่งได้ให้แนวคิดว่าเวลาว่างเปรียบเสมือนเป้าหมายในการทำกิจกรรมของมนุษย์ ในการกระทำที่ถูกต้องและได้ยกตัวอย่างถึงการทำสงครามเพื่อต้องการพื้นที่ เปรียบเหมือนคนงานทำงานก็เพื่อต้องการแสวงหาเวลาว่าง เช่น ใช้เวลาว่างไปกับการฟังเพลง การทำงานศิลปะ รวมถึงความมุ่งมั่นและพยายามทำในสิ่งที่ตนต้องการ

Williams (1969: 143) เสนอทฤษฎีที่เรียกว่า “The Familiarity Theory” เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความคุ้นเคย จากคำกล่าวที่ว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กจะส่งผลถึงการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างในปัจจุบัน ทฤษฎีความคุ้นเคยนี้จะช่วยค้นหารูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างและเป็นเครื่องมือที่ดีที่จะช่วยทำนายพฤติกรรม

Engels and Marx (อ้างถึงใน Russell, 1996: 82-83) ได้เสนอทฤษฎีที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของมนุษย์ เรียกว่า “The Compensatory Theory” ทฤษฎีชดเชย ซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการใช้เวลาว่างที่จะชดเชยหรือทดแทนลักษณะของการทำงาน เช่น คนที่ทำงานโดยใช้สมอง ใช้ความคิดก็จะสนใจและเข้าร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกลางแจ้ง และในสวน พวกที่ใช้แรงงาน ใช้ร่างกายในการทำงาน ก็จะชดเชยโดยการดูโทรทัศน์ ดูวิดีโอ การสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน ต่อมาพวกเขาได้พัฒนาทฤษฎี “The Spillover Leisure Theory” ทฤษฎีนี้จะตรงกันข้ามกับทฤษฎี “The Compensatory Theory” อย่างสิ้นเชิง โดยกิจกรรมการใช้เวลาว่างจะมีความสอดคล้องกับการทำงาน เช่น ช่างซ่อมรถก็จะใช้เวลาว่างในการประดับ – ตกแต่งรถ ครูสอนกีฬาจะใช้เวลาว่างในการฝึกซ้อมกีฬา

Kelly (อ้างถึง Russell, 1996: 84-86) ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยมี 4 ชนิดดังต่อไปนี้

1. การใช้เวลาว่างแบบไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Leisure) คือ กิจกรรมนั้นถูกเลือกมาจากความพึงพอใจภายในใจ เช่น กิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์ การแสดงออกส่วนตัว
2. การใช้เวลาว่างแบบคืนสภาพ (Recuperative Leisure) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อเสริมการสูญเสียบางอย่าง รวมถึงการชดเชย (Compensatory) เช่น การทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ ทำสิ่งที่ขาดหายไป
3. การใช้เวลาว่างแบบสัมพันธ์ (Relational Leisure) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การไปเที่ยวกับครอบครัว การไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
4. การใช้เวลาว่างแบบกำหนดบทบาท (Role-Determined Leisure) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นที่เปรียบเหมือนการสร้างภาพพจน์ให้กับบุคคลอื่น เหมือนเป็นการทำตามหน้าที่ เช่น การไปงานเลี้ยง งานบริษัท

		อิสรภาพ	
		สูง	ต่ำ
ความหมาย	ภายใน	1. การใช้เวลาว่างแบบมีเงื่อนไข 31%	2. การใช้เวลาว่างแบบกินสภาพ (ชดเชย 5 %) 30%
	สังคม	3.การใช้เวลาว่างแบบปฏิสัมพันธ์ 22%	4. การใช้เวลาว่างแบบกำหนดบทบาท 17%

ภาพที่ 3 สภาวะของเวลาว่างของชีวิตการเป็นอยู่ การติดต่อระหว่างบุคคล Kelly

ที่มา: Russell (1996: 84-86)

ต่อมา Kelly (1996: 415-432) ได้เสนอทฤษฎีที่เรียกว่า “A Spiral of Leisure Theory” แบ่งออกเป็น 8 ทฤษฎีได้แก่

1. ทฤษฎีประสบการณ์ที่ได้รับโดยทันที (Immediate Experience) เป็นขั้นแรกของคนที่ประสบกับการใช้เวลาว่าง โดยจะมองคํ่าประกอบเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2. ทฤษฎีการดำรงอยู่ (Existential Action) คือ การกระทำที่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ทางเลือกกับข้อจำกัด

3. ทฤษฎีการพัฒนา (Developmental) เป็นขั้นที่เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งมี 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การได้เรียนรู้กับสภาพจริงกับการบิดเบือน

4. ทฤษฎีความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) เป็นการมุ่งพัฒนาตนเองมี 2 ปัจจัย คือ การเข้าสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของตน กับ ความเสี่ยง

5. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นหรือไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้จะต้องเกิดจากกระบวนการปรับตัว การตัดสินใจในการเลือกมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

6. ทฤษฎีทางสถาบัน (Institutional) คือ การใช้เวลาว่างทางสังคมและวัฒนธรรม การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสถาบัน มีปัจจัย 2 ด้านคือ การมีบทบาทมีจุดยืนของตนเองกับการปฏิบัติตามและอนุโลม

7. ทฤษฎีทางการเมือง (Political) มีปัจจัย 2 อย่างเข้ามาเกี่ยวข้องคือ การมีอิสระไม่มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการถูกบีบบังคับทางการเมือง

8. ทฤษฎีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Humanist) โดยมี 2 ปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องคือ ความคิดสร้างสรรค์กับการมีจิตสำนึกที่ผิด

จากทฤษฎีดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคลต่อการปรับตัวทางสังคม และจะมีทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งบุคคลผู้นั้นจะต้องเป็นผู้เลือกเองแล้วแต่ทัศนคติและมวลประสบการณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่คาดหวังในอนาคต

Murphy (1981: 98) ได้ศึกษาทฤษฎีพฤติกรรมการใช้เวลาว่าง ว่ามีลำดับขั้นของพฤติกรรม โดยประกอบไปด้วย 5 ขั้นคือ

1. การสังเกตพฤติกรรมเบื้องต้น เป็นขั้นแรกของมนุษย์ในการสังเกตคนอื่นว่าทำอะไรกัน เป็นการเรียนรู้ เพื่อนำมาปฏิบัติและสั่งสมเรื่อยมา เป็นต้น
2. การสังเกตพฤติกรรมโดยการบันทึกข้อมูลเป็นขั้นที่ 2 เช่น การจดจำสิ่งต่างๆ
3. การทดลองสมมติฐานเป็นขั้นที่ 3 เช่น การลองผิดลองถูกเพื่อเรียนรู้พฤติกรรม
4. ทฤษฎีรวม คือ แหล่งรวมพฤติกรรมต่างๆ ที่มีมาตั้งแต่เบื้องต้น
5. ทฤษฎีหลัก คือ ขั้นตอนสุดท้ายของพฤติกรรม คือ การนำไปใช้ซึ่งพฤติกรรมที่ดีรวมอยู่ให้เป็นทฤษฎีหลัก สามารถนำไปถ่ายทอดได้

Neulinger (1981: 89) เป็นนักจิตวิทยา ได้พัฒนารูปแบบทฤษฎีการใช้เวลาว่างและไม่ใช้เวลาว่าง โดยถือเรื่องของอิสรภาพเป็นหลักในการกำหนดคุณลักษณะของบุคคล แบ่งเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. การใช้เวลาว่างอย่างแท้จริง (Pure Leisure) เป็นทฤษฎีที่คล้ายคลึงกับทฤษฎีที่ไม่มีเงื่อนไขของ Kelly (1982) ที่กล่าวว่ากิจกรรมที่กระทำนั้นมาจากแรงจูงใจภายในและไม่ถูกกดดันจากสภาวะภายนอกและไม่เพียงแต่จะได้ทำตามใจตัวเองเท่านั้น ยังได้รับอิสระจากการกระทำนั้นอีกด้วย
2. การทำงานในเวลาว่าง (Leisure Work) คือ การใช้เวลาว่างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงาน ซึ่งตัวผู้ทำสามารถกำหนดระยะเวลาในการทำงานและเลิกงานเมื่อต้องการ เช่น การตกแต่งบ้าน การทำงานบ้าน ดูแลสวน ที่สำคัญผู้กระทำไม่ได้ทำเพราะถูกบังคับ

3. งานที่ทำในเวลาว่าง (Leisure Job) เป็นการทำงานที่ไม่ถูกบังคับแต่ทำในเหตุผลที่พอใจ ซึ่งได้มาจากแรงจูงใจภายนอก ตัวอย่างเช่น การเล่นไพ่เพื่อให้ได้เงิน (อาจจะเล่นในเวลาที่ไม่ต้องการเงินก็ได้) และการลดน้ำหนักเพื่อให้ตัวเองดูดีขึ้น (โดยไม่ต้องทำตามคำสั่งแพทย์) ก็จะรู้สึกพอใจได้

4. การทำงานอย่างแท้จริง (Pure Work) คือ บุคคลในกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้เวลาว่างได้ เนื่องจากอุปสรรคภายใน เช่น การทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายจนไม่มีเวลาทำอย่างอื่น ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบภายในของแต่ละบุคคล ส่งผลให้ไม่มีเวลาว่าง

5. งานที่ต้องทำ (Work Job) คือ รูปแบบของการทำงาน เป็นกิจกรรมที่มาจากรางวัลที่เป็นทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก เช่น บุคคลที่ทำงานประจำอยู่แต่มีระดับรายได้ต่ำ ทำให้ต้องแสวงหางานเพิ่มเติม ส่งผลให้ขาดเวลาว่างของตนเอง

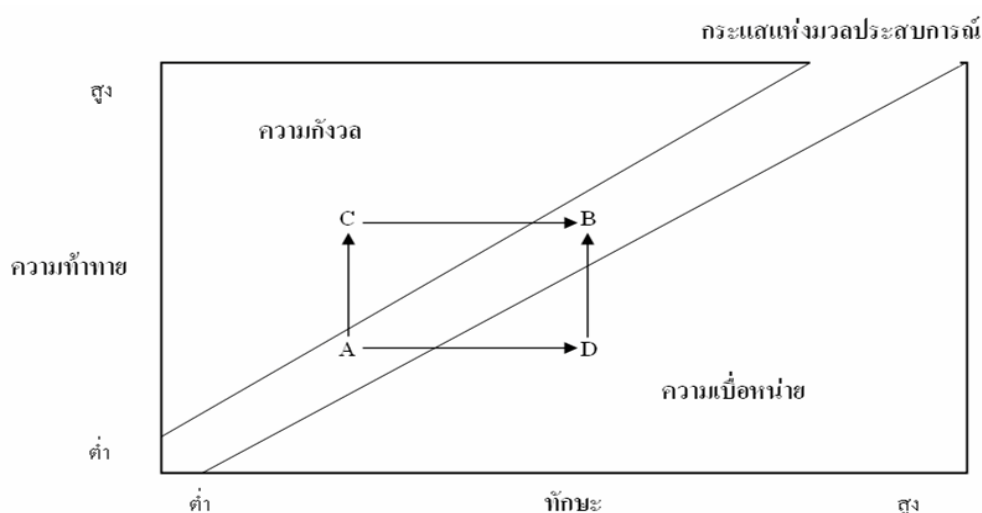
6. งานที่แท้จริง (Pure Job) บุคคลในกลุ่มนี้จะตรงกันข้ามกับบุคคลในประเภทที่ 1 โดยเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความจำเป็นอย่างยิ่ง ขัดแย้งกับ ไม่มีการให้รางวัลกับตัวเอง ซึ่งคนกลุ่มนี้จะทำงานมากจนเกิดความเครียดและไม่มีเวลาว่างให้กับตัวเอง

Kraus (1984: 32-37) เป็นทฤษฎีที่แบ่งแยกเป็น 4 ระบบเกี่ยวกับอิทธิพลกับพฤติกรรม คือ บ้านและสภาพแวดล้อมที่ทำงาน บุคลิกภาพส่วนตัว สังคมและกระบวนการทางสติปัญญา

Osborne and Gaebler (1992: 207) ได้นำทฤษฎีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในหนังสือที่มีชื่อว่า Reinventing Government เราเรียกทฤษฎีนี้ว่า “Personal Community Theory” เป็นทฤษฎีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างที่มีอิทธิพลมาจากกลุ่มคน หรือชุมชนที่อายุเช่นเดียวกัน ห้องเดียวกัน ทำงานในสภาพแวดล้อมเดียวกัน การใช้เวลาว่างส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่คุณได้รับคำแนะนำให้เข้าร่วมเล่นเพราะมีคนชวน เช่น ครอบครัวที่มีกิจกรรมที่อบอุ่น ก็จะมีรูปแบบของกิจกรรมที่สอดคล้องแบบร่วมกัน ทฤษฎีของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มๆ นี้ก็就会有ความสอดคล้องกับชุมชน และแต่ละชุมชนก็จะมีลักษณะและรูปแบบของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่ต่างกันด้วย

ทฤษฎี Flow ของ Csikszentmihalyi (Russell, 1996: 93-94) มีการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างระหว่างความท้าทายกับทักษะของผู้เข้าร่วม โดยทักษะในระดับที่ต่ำเมื่อพบกับความท้าทายของกิจกรรมที่สูงก็จะเกิดความรู้สึกกังวล และถ้าผู้เข้าร่วมมีทักษะที่สูงแต่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความท้าทายที่ต่ำ ผู้เข้าร่วมจะรู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง

ผู้จัดควรที่จะจัดหากิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม ทั้งทางด้านทักษะ ความสามารถและระดับความ
 บกพร่อง

ภาพที่ 4 ลักษณะของทฤษฎี Flow โดย Csikszentmihalyi ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการ
 เข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างระหว่างความท้าทายกับทักษะของผู้เข้าร่วม
 ที่มา: Russell (1996: 93-94)

คุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

Cambell (1976: 117) อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตว่าเป็น ความพึงพอใจในชีวิตและ
 ความสุขที่แต่ละคนเปรียบเทียบกับความคาดหวังของตนกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ว่าสอดคล้องกัน
 หรือไม่

Young and Longman (1983: 19) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ระดับความ
 พอใจกับชีวิตปัจจุบัน โดยความคิดของบุคคลนั้น

Pemckofer and Holm (1984: 60) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่าเป็นความรู้สึกพอใจ
 ในการดำรงอยู่ในสังคมของแต่ละบุคคล ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านความสามารถของร่างกาย

Burckhardt (1985: 11) ให้คำจำกัดความคุณภาพชีวิตหมายถึง คะแนนรวมหลายๆ ส่วนของแต่ละคนว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในชีวิต ความเป็นอยู่ที่สุขสบายทางด้านร่างกายและวัตถุ

คุณภาพชีวิตเป็นอีกมิติหนึ่งของการพลศึกษา เมื่อองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความสำคัญกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี สาขาพลศึกษาได้พัฒนารูปแบบการจัดการในการที่จะทำให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดีในปี 2000 (Health for All By the Year 2000) คุณภาพชีวิตเป็นหลักการสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ที่ดี สุขภาพดีและมีวิถีชีวิตที่ดี ทางพลศึกษาได้มองไว้ 3 ประเด็นคือ

1. พัฒนาทางร่างกาย เพื่อความยืนยาวของชีวิต ความปลอดภัยปราศจากโรคและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย
2. สุขภาพ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกคน การดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพกำลังเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป สถานบริการออกกำลังกาย สถานส่งเสริมสุขภาพ สวนสุขภาพจึงมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น
3. สมรรถภาพ คนที่มีสมรรถภาพดีจะต้องประกอบไปด้วยภาวะของร่างกาย 4 ประการคือ กล้ามเนื้อมีความแข็งแรง มีความทนทานของระบบไหลเวียนโลหิตกับระบบหายใจ ร่างกายมีความอ่อนตัวยืดหยุ่นและการประสานงานของประสาทและกล้ามเนื้อดี ซึ่งการประเมินสมรรถภาพนี้จะเน้นไปที่ความทนทานของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ ความแข็งแรงและความอ่อนตัวของร่างกาย (สุวิมล, 2541: 11-12)

Man (อ้างถึงใน Sivan & Ruskin 2000: 110) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตโดยครอบคลุม 2 มิติดังนี้

1. วัตถุวิสัย (Objective) มีองค์ประกอบ 5 ด้านคือ เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม
2. อัตวิสัย (Subjective) หมายถึง ความรู้สึก ความพึงพอใจ ที่มีผลต่อสภาพชีวิตของตน และสภาพสิ่งแวดล้อมรอบกายซึ่งจะมีความสัมพันธ์กัน

WHO (อ้างถึงใน สุวัฒน์ และคณะ, 2541: 6) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่าเป็น การรับรู้ของแต่ละบุคคลต่อสถานะในชีวิตของพวกเขาภายใต้บริบทของวัฒนธรรมและความหมายของระบบในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่และจะสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐานทาง

สังคมและสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา เป็นแนวความคิดที่กว้างและเต็มไปด้วยความซับซ้อนครอบคลุมในแง่ของสุขภาพร่างกายของแต่ละคน สภาพจิตใจ ระดับของความเป็นอิสระ ความเชื่อ สัมพันธภาพทางสังคมและความสัมพันธ์ที่มีต่อสภาพแวดล้อม จุดเด่นของความหมาย “คุณภาพชีวิต” ที่ WHO มองก็คือ คุณภาพชีวิตที่เป็นนามธรรม (Subjective) โดยจะรวมเอาหัวข้อที่เป็นทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดีของชีวิตเอาไว้ นอกจากนี้ยังมองว่ามีหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย สังคมและสิ่งแวดล้อม

ภรณ์ (2542: 23) คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับสภาพการดำรงชีวิตในการดำเนินชีวิตในสังคม ตลอดจนการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านร่างกาย จิตใจ และทางสังคม คือ การมีส่วนร่วมในสังคมและการได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม

คุณภาพชีวิต หมายถึง เป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับการประเมินชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินชีวิตในสังคมและเป็นระดับของความเหลื่อมล้ำในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล (สุวิมล, 2547: 2)

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของมนุษย์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ แนวคิดของแต่ละบุคคลที่ได้มีสิ่งสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวคิดทางคุณภาพชีวิตอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปรียบเทียบกันระหว่างบุคคลและเวลา

แนวคิดการวัดคุณภาพชีวิต

ESCAP (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) ได้มีการปรับปรุงแนวคิดในการวัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดมา ล่าสุดได้มีการกำหนดจากตัวแปรหลัก 7 ตัวแยกเป็นตัวชี้วัดรวม 28 ตัว (อ้างถึงใน ชาญ, 2536: 11-18) ได้แก่

1. ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ (Economic Security)

- รายได้ (Income)
- การใช้จ่ายและการออม (Expenditure and Saving)

- ความยากจน (Poverty)

2. สุขภาพ (Health)

- อายุขัยเฉลี่ย (Life Expectancy)
- การเป็นโรค (Morbidity)
- การตาย (Mortality)
- โภชนาการ (Nutrition)
- ภัยพิบัติหรือความหายนะ (Disasters)

3. ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา (Intellectual Life)

- การอ่านออกเขียนได้ (Literacy)
- การศึกษาในโรงเรียน (Formal Education)
- การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)
- ชีวิตเชิงวัฒนธรรม (Cultural Life)
- ชีวิตด้านการใช้หลักเหตุผล (Spiritual Life)

4. ชีวิตการทำงาน (Working Life)

- การว่างงาน (Unemployment)
- อุบัติเหตุจากการทำงาน (Work-related Accidents / Injuries)
- การขัดแย้งทางอุตสาหกรรม (Industrial Conflict)
- สภาพการทำงาน (Working Conditions)

5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

- ที่อยู่อาศัย (Housing)
- โครงสร้างพื้นฐานในการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร (Transport and

Communication Infrastructure)

- สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment)

6. ชีวิตในครอบครัว (Family Life)

- เด็ก (Children)
- วัยรุ่น (Adolescents)
- ผู้ใหญ่ (Adults)
- ความแตกแยกในครอบครัว (Family Violence)

7. ชีวิตในชุมชน (Community Life)

- การมีส่วนร่วมในสังคม (Social / Community / Civic) Participation)
- การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)
- ความวุ่นวายในชุมชน (Civil Strife)
- อัตรอาชญากรรม (Crimes Against the Persons)

Karim & Raj (อ้างถึงใน สุวิมล, 2547: 2) ได้ให้แนวคิดของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นความรู้สึกรับรู้ของบุคคลของชีวิตความเป็นอยู่ เป็นระดับพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในชีวิต รวมถึงมีความสุขหรือไม่มีความสุขและในส่วนมุมมองของคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. มุมมองระดับชาติ (National Perspective) เป็นมาตรฐานของการดำเนินชีวิต คือ เกณฑ์ในการประเมินระดับของชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมและประเมินความก้าวหน้า ความสัมฤทธิ์ผลของเป้าประสงค์ในสังคม

2. มุมมองของบุคคล (Personal Perspective) คือ ระดับของความเฉื่อยฉาบฉวยในการใช้ชีวิต มีโอกาสในการตัดสินใจที่สูง

จะเห็นได้ว่าประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นมีแนวคิดแตกต่างหลากหลาย นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการวัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนจึงจำเป็นต้องกำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาโดยเฉพาะ

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

อมร (2526: 34) ได้แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 7 ด้านดังนี้

1. อาหารและโภชนาการที่เหมาะสม
2. เครื่องนุ่งห่ม
3. ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม
4. การดูแลอย่างง่าย ๆ สำหรับสุขภาพทางกายและจิต
5. การรักษารากฟันพื้นฐาน และการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
6. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
7. บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็น เพื่อการประกอบการและการดำรงชีวิตอย่างยุติธรรม

Andrews & Withey (อ้างถึงใน Robert, 2001: 9) ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต เป็นระดับความพึงพอใจ เน้น 5 ด้านคือ อาชีพ ที่อยู่อาศัย ชีวิตครอบครัว สุขภาพและอื่นๆ

ในปี 1985 Michael (อ้างถึงใน สุวิมล, 2547: 4) ได้ศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้เป็น 2 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบที่จำเป็น (Essential) 6 ด้าน
 - การศึกษา
 - สิ่งแวดล้อม
 - สุขภาพ
 - ความสัมพันธ์ทางครอบครัว
 - การเงิน
 - การงาน
2. องค์ประกอบภายนอก (Peripheral) 18 ด้าน
 - ความรัก
 - ศีลธรรมและการมีน้ำใจ
 - ชีวิตในครอบครัว

- ความสะดวกสบายของที่พัก
- อาหาร
- การใช้เวลาว่าง
- อีสรเสรีภาพ
- ความสงบของจิตใจ
- คุณภาพของคน
- ความสงบในสังคม
- ความสำเร็จในการพัฒนานุเคราะห์
- ความรู้
- รัฐบาลมีเสถียรภาพ
- ความปลอดภัยและการดูแลผู้สูงอายุ
- ความสามารถอย่างสร้างสรรค์
- ความยุติธรรม
- การมีชีวิตที่เรียบง่าย
- คนตรี

พรเพ็ญ (2544: 48) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองต่างๆในภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งคุณภาพชีวิตเป็น 5 ด้านคือ

1. คุณภาพชีวิตในภาพรวม ได้แก่ ความพึงพอใจชีวิตในอดีต ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตในพื้นที่เดิมต่อไป
2. คุณภาพชีวิตในด้านการงาน
3. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว
4. คุณภาพชีวิตด้านความเครียด
5. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบพื้นฐานและเป้าหมายของคุณภาพชีวิต ในปี 1998 แบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้ (สุวิมล, 2547: 3)

1. ประชาชนทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐาน มีอำนาจในการตัดสินใจ มีทางเลือก

2. มีหลักสำคัญในการเพิ่มพลัง โดยประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกและพัฒนา ศักยภาพ อาชีพ

3. มีการเข้าร่วมกับชุมชน ช่วยเหลือสังคม ได้รับการยอมรับ
4. มีความเท่าเทียมกันนำไปสู่หลักประกัน
5. ได้รับความเคารพดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

ปัจจัยในด้านบุคคลของคุณภาพชีวิต (สุวิมล, 2547: 7)

- ความรับผิดชอบและการอธิบายเหตุผล สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต
- ปัญหาทางด้านพุทธิพิสัยและทักษะในการแก้ปัญหา
- ทักษะในการคิด การอ่านคิดวิเคราะห์ การแปลความข้อมูล
- การมีประสิทธิผลของตนเอง
- การควบคุม
- การคาดหมายทัศนคติในแง่ดี
- การประสบความสำเร็จความสุขในชีวิต ความเพลิดเพลินมีกลยุทธ์ในการเข้าถึง มีแรงจูงใจ

ภายใน

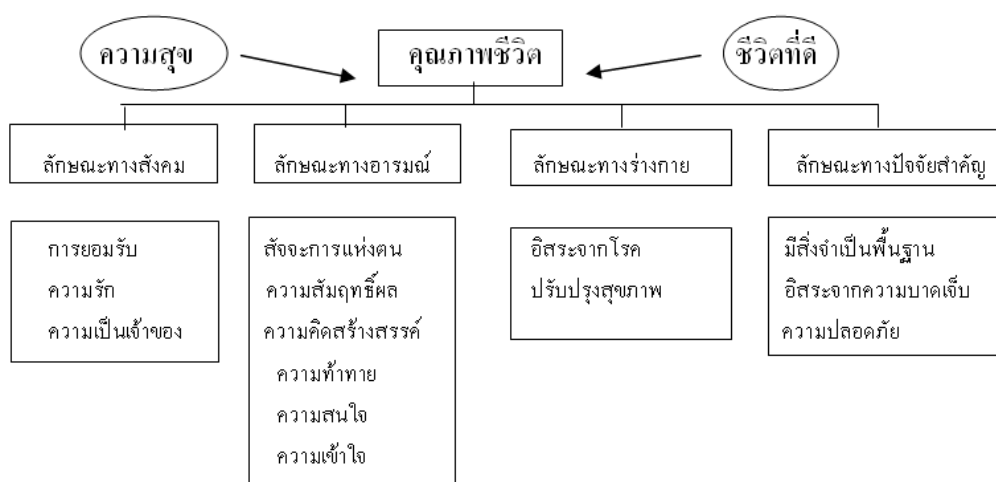
- การยอมรับความจริง
- การแสวงหาสิ่งที่มาสนับสนุน

ปัจจัยด้านครอบครัวและสังคมของคุณภาพชีวิต (สุวิมล, 2547: 8)

- การร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและเด็ก
- การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของผู้ปกครองและเด็ก
- การเป็นผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพ
- โครงสร้างและกฎเกณฑ์ในสังคม (ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)
- บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว
- การมีครอบครัวที่อบอุ่น
- การคาดหมายที่ดีในอนาคตของลูก
- การสนับสนุนของกลุ่มสมรส
- องค์ประกอบทางด้านครอบครัว
- การมีส่วนร่วมทางสังคม (อาสาสมัคร ผู้ฝึกสอน การมีส่วนร่วมทางศาสนา)
- โรงเรียนที่ดี ทหาร ประสิทธิภาพการออกค่าย (กลุ่ม)

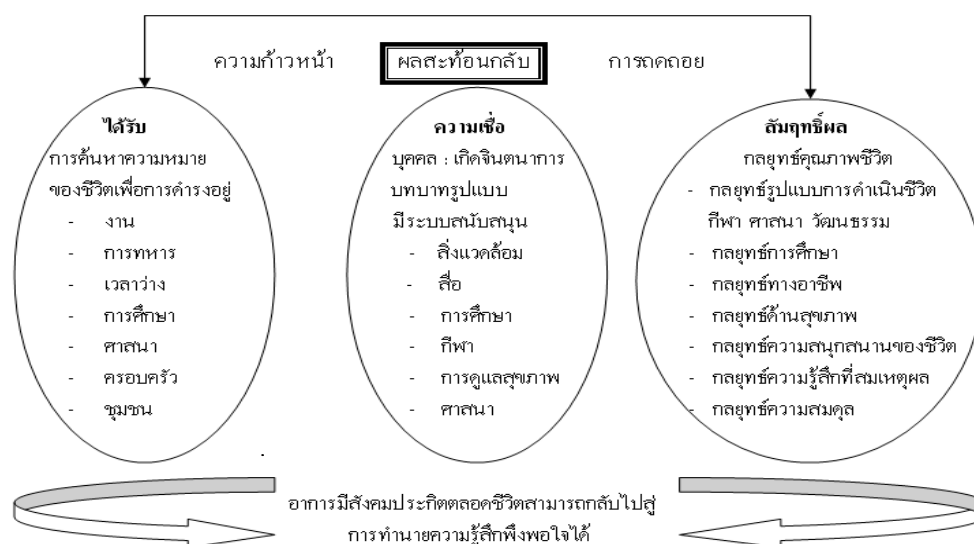
- การรับผิดชอบต่อสังคมภายนอก (ลูกเสือ เนตรนารี ผู้มาเยือน)

ส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต

ภาพที่ 5 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ซึ่งทางผู้วิจัยใช้เป็น ต้นแบบในการทำเกณฑ์เพื่อวัดระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ที่มา: Sivan & Ruskin, 2000: 6

ภาพที่ 6 ปัจจัยด้านบุคคล ด้านสิ่งแวดล้อม ความหมายของชีวิต คุณภาพชีวิตและผลสะท้อนกลับ

ที่มา: Sivan & Ruskin (2000: 50)

เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจและเกณฑ์เครื่องชี้วัดที่มีปทัสถานสูง ตัวอย่างเช่น แนวคิดตะวันตกมองคุณภาพชีวิตจากการมีวัตถุตอบสนองความต้องการของคนอย่างเพียงพอ แต่แนวคิดตะวันออกมองด้านจิตเป็นสำคัญ ความพอดีระหว่างจิตใจมีความสำคัญมากกว่าวัตถุ เป็นต้น มีผู้พยายามกำหนดเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตไว้หลากหลาย Coleman & Nixon (อ้างถึงใน สุทน, 2545: 11-18) สรุปว่าคุณภาพชีวิตวัดได้จาก

1. รายได้ของครอบครัวที่เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นต้น
2. การมีงานทำที่พอเพียงแก่การยังชีพ
3. การศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน
4. โอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครอง
5. การมีเอกราชของชาติที่ปราศจากการแทรกแซงครอบงำจากรัฐบาลอื่น

Kast and Rosenzweig (1985: 150) กล่าวถึงเกณฑ์ชี้วัดทางสังคมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคคล จะต้องมียอดประกอบ 11 ประการดังนี้

1. บุคคลและครอบครัว
2. สุขภาพอนามัยและภาวะโภชนาการ
3. ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม
4. การติดต่อสื่อสาร
5. ความปลอดภัย
6. การศึกษาและการฝึกอบรม
7. การทำงาน
8. สวัสดิการและความมั่นคงทางสังคม
9. รายได้และผลผลิต
10. การมีส่วนร่วมในสังคม
11. วัฒนธรรมและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

World Health Organization ได้เริ่มพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตเป็นโครงการระยะเวลา 4 ปี (1992-1995) ด้วยความร่วมมือจากนักวิชาการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือหรือเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตให้ได้ความหมายถึงความพึงพอใจในชีวิต และการรับรู้สถานะตนเองด้านต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของบุคคล โดยครั้งแรกจะมีข้อคำถาม 227 ข้อ และถูกนำไปใช้ศึกษานำร่องในศูนย์ภาคสนามประเทศต่างๆ หลายครั้ง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้เปรียบเทียบกับแบบวัดอื่นๆ แล้วสรุปผลเพื่อจะปรับปรุงเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อมาในปี ค.ศ.1994 เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตได้ปรับปรุงจนมีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากขึ้น ประกอบด้วยคำถามเพียง 100 ข้อ และเรียกแบบวัดนี้ว่าเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตองค์การอนามัยโลก “WHOQOL-100” (World Health Organization Quality of Life-100) โดยโครงสร้างแบบวัดคุณภาพชีวิตนี้จะสะท้อนให้เห็นประเด็นสำคัญๆ ต่อคุณภาพชีวิต แบ่งเป็นคำถาม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ ระดับความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพา ความสัมพันธ์ทางสังคม สภาพแวดล้อม ความเชื่อส่วนบุคคล ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบการรับรู้เชิงรูปธรรม มีความครอบคลุมทางด้านเนื้อหา มีความละเอียดและความไวสูง ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1995) ได้จัดองค์ประกอบใหม่โดยรวบรวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกัน จึงเหลือเพียง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อม (อ้างถึงใน วรรณา, 2545)

สุวัฒน์ และคณะ (กรมสุขภาพจิต, 2547: 52) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก 100 ข้อ เป็นชุดย่อยฉบับภาษาไทย โดยทำการเลือกคำถามมาเพียง 1 ข้อจากแต่ละหมวด ใน 24 หมวด และรวมกับหมวดที่เป็นคุณภาพชีวิตและสุขภาพทั่วไปโดยรวมอีก 2 ข้อคำถาม เป็นเครื่องมือ วัดคุณภาพชีวิตที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของคำว่าคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการประเมินค่าที่เป็นจิตนัย (Subjective) ซึ่งฝังแน่นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคมและสภาพแวดล้อม ผู้ตอบสามารถประเมินได้ด้วยตนเอง ในผู้ที่มิอายุ 15-60 ปีไม่จำกัดเพศ ในกรณีที่ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ อาจใช้วิธีให้บุคคลอื่นอ่านให้ฟังและผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้เลือกคำตอบด้วยตนเอง

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI (กรมสุขภาพจิต, 2547: 54) ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบวัตถุวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) ประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยใคร หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิตและความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมนันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

เกณฑ์ในการตัดสินใจของคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับทางด้านบุคคล แบ่งได้เป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ แนวคิดส่วนบุคคล ระดับความกังวล การควบคุมตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี-ไม่ดี การกระตุ้น-การแสดงออก รูปแบบการต่อสู้ระดับความตื่นตัว

2. ด้านร่างกายและด้านชีววิทยา น้ำหนัก ส่วนสูง รูปร่าง ความแข็งแรง อายุ เพศ

3. ด้านจิตใจ พัฒนคติ คุณค่า อารมณ์ ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ประสบการณ์ชีวิต การวางแผนชีวิต

4. ด้านทักษะ การเคลื่อนไหว พุทธพิสัย (สติปัญญา) คนตรี (สุวิมล, 2547: 6)

เกณฑ์ในการตัดสินใจของคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับทางด้านสิ่งแวดล้อมแบ่งได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการเมือง การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคใหม่ ระดับของสวัสดิการ ผู้ร่วมแนวความคิดเดียวกัน สังคมประชาธิปไตย

2. ด้านสังคม ครอบครัว เพื่อน สโมสรและชุมชน

3. ด้านเศรษฐกิจ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความยากจน การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาชีพ การคมนาคมขนส่ง

4. ด้านวัฒนธรรม เพศ เชื้อชาติ อายุ ความเสมอภาค กระบวนการยุติธรรม ประชาธิปไตย ระดับโลก

5. ด้านนิเวศวิทยา มลพิษ น้ำ ดิน พระอาทิตย์ (สุวิมล, 2547: 6)

ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตและเป็นเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง เพื่อที่จะให้มีความสอดคล้องกับสาขาการใช้เวลาว่าง โดยมีการแบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้คือสังคม อารมณ์ สุขภาพ การทำงานและชีวิตครอบครัว รวม 23 ข้อ

ผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแล พ่อแม่ รวมถึง บุคคลซึ่งศาลตั้งให้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจ การปกครอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 739) Kanner เป็นบุคคลแรกที่ค้นพบลักษณะของเด็กออทิสติก เมื่อปี ค.ศ.1943 โดยลักษณะออทิสซึมสามารถสรุปได้ 3 ประการ(อ้างถึงในอัญชลี, 2542: 10)

1. มีความบกพร่องทางพัฒนาการเป็นอย่างมาก หรือมีพัฒนาการล่าช้ามาก
2. เป็นมาตั้งแต่กำเนิด
3. อาการผิดปกติจะคงปรากฏอยู่กับเด็กไปชั่วชีวิต

เพ็ญแข (2540: 17-29) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กออทิสติกในประเทศไทย ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเด็กออทิสติกไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. การสูญเสียทางด้านสังคมและไม่สามารถมีปฏิริยาต่อสัมพันธ์ภาพของบุคคลได้ เด็กออทิสติกจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่สนใจใคร มีการกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งมีชีวิตอื่นคล้ายสิ่งของ ไม่รู้ความแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่สามารถมีปฏิริยาต่อสัมพันธ์ภาพของบุคคล เช่น ถ้ากอดเด็ก เด็กจะไม่กอดตอบหรือเมื่ออุ้มเด็ก เด็กจะทำตัวแ่นไปมา ทำหน้าตาเฉยเมย เนื่องจากเด็กไม่มีปฏิริยาตอบสนอง เด็กจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่รู้ร้อนรู้หนาวและไม่รู้จักช่วยตัวเองจากอันตรายต่างๆ เช่น เมื่อเด็กออทิสติกถูกเด็กคนอื่นตี กัดหรือจิกผม เด็กจะไม่สามารถปกป้องหลีกเลี่ยงหรือโต้ตอบได้ บางคนจะเฉยเมย บางคนร้องและส่งเสียงไม่เป็นภาษา เด็กออทิสติกจะไม่สามารถลอกเลียนแบบการกระทำของคนอื่นได้ แต่ถ้าสอนซ้ำๆ อาจจะทำได้แต่ผิดแปลกไปจากปกติ เด็กออทิสติกจะเล่นกับใครไม่เป็น แม้จะเป็นการเล่นอย่างง่ายๆ เช่นการโยนรับส่งลูกบอล การเตะลูกบอล ฯลฯ เด็กออทิสติกไม่สนใจจะมีเพื่อน ไม่สามารถผูกมิตรกับใคร ขาดความสนใจในการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคมกับเด็กอื่น เช่น มีการกระตุ้นเด็กออทิสติก 5 คนในวัยเดียวกันมาทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้โยนลูกบอลให้แกกันเป็นวงกลม ถ้าผู้ดูแลไม่ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เด็กแต่ละคนจะแยกออกจากกันไปแสดงพฤติกรรมที่ผิดปกติในการเคลื่อนไหวที่ชอบทำเป็นประจำเมื่ออยู่ในโลกของตัวเองแตกต่างกันออกไปโดยไม่สนใจใคร

2. การสูญเสียทางด้านสื่อความหมาย ทั้งด้านการพูดและการไม่ใช้คำพูด รวมทั้งไม่สามารถมีจินตนาการในการเล่นได้ เด็กออทิสติกจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมสื่อความหมายได้ เช่น ไม่มีการส่งเสียง อ้อ-ออ ไม่มีการแสดงออกทางใบหน้า เช่น แสดงอาการโกรธหรือแสดงอาการพอใจ ด้วยการยิ้มหรือหัวเราะ เด็กหูหนวกหรือเป็นใบ้สามารถสื่อความหมายด้วยท่าทางได้ แต่เด็กออทิสติกไม่สามารถทำได้ ถ้าเด็กออทิสติกต้องการอะไรมักจะดึงมือผู้ที่ใกล้เคียงไปทำให้โดยจะไม่สามารถสื่อภาษาในการพูดได้ ในการสื่อความหมายที่ไม่ใช้คำพูดนั้น มีความผิดปกติอย่างชัดเจน เช่น เด็กไม่สบตากับบุคคลทั่วไป หรือบางคนจะร้องตอบแต่ลักษณะเป็นแบบทะเลาะถ่วง เด็กออทิสติกจะมีใบหน้าเฉยเมย ไม่สามารถแสดงออกทางสีหน้าได้ เมื่อมีอาการโกรธ พอใจ หรือไม่พอใจ เด็กออทิสติกจะขาดจินตนาการในการเล่น เด็กปกติวัย 3 ขวบขึ้นไปสามารถเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ได้ เช่น การทำกับข้าว การขายของ เป็นต้น แต่เด็กออทิสติกจะเล่นโดยการสมมติไม่เป็น เด็กออทิสติกมีความผิดปกติในการส่งเสียงพูด เกี่ยวกับความดังของเสียง ระดับเสียง เน้นความเร็วซ้ำ จังหวะ เสียงสูงต่ำและในส่วนรูปแบบเนื้อหาของ การพูด จะมีการพูดที่ซ้ำซาก พูดกววนไปมา อย่างเดิม พูดเลียนแบบทันที มีการพูดเลียนแบบโดยจดจำจากโทรทัศน์ เด็กบางคนจะพูดความหมายของประโยคผิดไป บางคนก็จะใช้คำพูดที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น “กูก กูก กูก” หมายความว่า เขาต้องการรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำหรือบางรายจะพูดไม่ตรงประเด็น เด็กออทิสติกไม่มีความสามารถที่จะสนทนากับใครได้นาน มักจะพูดแต่เรื่องที่ตัวเองสนใจ

3. มีการกระทำซ้ำซากอย่างเด่นชัด เด็กออทิสติกจะมีการเคลื่อนไหวของร่างกายซ้ำๆ เช่น การเคาะมือเบาๆ โบกมือไปมา หมุนตัวเอง กระโดดขึ้นกระโดดลง เด็กออทิสติกจะคิดหมกมุ่นหรือสนใจส่วนหนึ่งส่วนใดของสิ่งของ บางคนจะชอบถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ในมือ เด็กออทิสติกจะแสดงความคับข้องใจอย่างมาก ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวัน เช่น พอใจในการทานอาหารเข้าที่ซ้ำซากและเปลี่ยนแปลงยากจนเด็กออทิสติกหลายๆคนต้องได้อาหารเช่นเดียวกับเด็กอ่อนคือ อาหารเหลว เพราะไม่ยอมเคี้ยวอาหาร บางคนชอบจัดของให้อยู่ในลักษณะเดิมถ้าเห็นไม่อยู่ในแบบเดิมจะรู้สึกอึดอัดหรือร้องไห้ไม่ยอมหยุด เด็กออทิสติกจะชอบทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เคยทำเป็นประจำโดยมีรายละเอียดเหมือนเดิม เช่น เส้นทางในการเดินทางจะต้องใช้เส้นทางเดิม ถึงแม้จะฝนตกน้ำท่วมก็ไม่ยอมเปลี่ยนเส้นทางเดินใหม่ เด็กออทิสติกมีความสนใจขอบเขตที่จำกัดและหมกมุ่นสนใจแต่ในสิ่งเล็กน้อย เช่น การลากเส้นตามขอบของวัตถุ

เด็กออทิสติกจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ผิดปกติไปจากเด็กธรรมดา สุรรัตน์ (2539: 10 -12) ได้แบ่งเด็กออทิสติกจากพฤติกรรม และบุคลิกภาพประจำตัวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลุ่ม

แยกตัว (Aloof Child) กลุ่มยอมตาม (Passive Child) และกลุ่มเข้าหาคน (Active Child) สามารถอธิบายได้ดังนี้

กลุ่มแยกตัว (Aloof Child)

ลักษณะพฤติกรรมเด็กกลุ่มนี้จะแยกตัวเอง อาจเข้าหาคนเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย ไม่ใช่เพื่อความอบอุ่นทางใจ ไม่ชอบอยู่ใกล้คน แต่ถ้าได้รับการฝึกตั้งแต่ยังเล็กเขาก็สามารถเข้าหาคนอื่นได้บ้างสำหรับเด็กกลุ่มนี้การอยู่คนเดียวเป็นช่วงเวลาที่รู้สึกผ่อนคลาย ถ้ายังพบคนมากจะยิ่งเครียด โดยเฉพาะเมื่อพบคนแปลกหน้า เมื่อโตขึ้นอาการแยกตัวยังคงมีอยู่ แต่ถึงจะแยกตัวเขาก็จะติดคนเลี้ยงบางคนและถ้ามีการเปลี่ยนคนเลี้ยงเขาก็จะหงุดหงิด อาการของเด็กกลุ่มนี้ชัดเจนและไม่มีการสื่อสาร ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ บางครั้งจะถูกเด็กปฏิเสธสิ่งที่เสนอไปให้ด้วยหรืออาจถูกทุบตีไม่ทำตามคำสั่งของคนเลี้ยงดู คนเลี้ยงกลุ่มนี้จึงต้องค้นหาวิธีการในการสื่อสารกับเด็กแม้วิธีในการสื่อสารอาจจะดูแปลก แต่เขาก็ยังต้องการความรักความเข้าใจเหมือนเด็กปกติโดยต่างกันที่วิธี ผู้ปกครองสามารถแสดงความรักความเอาใจใส่ให้เด็กรับรู้ได้ โดยผ่านการให้รางวัลเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเด็กกลุ่มนี้เมื่อโตเป็นวัยรุ่นแล้วสามารถมีทักษะการทำงานพอสมควร โดยลักษณะของงานเขาจะต้องเป็นผู้สนใจเอง แต่ในพฤติกรรมก้าวร้าว ร้องเปื้อย ร้องเสียงดัง เล่นมือ หมุนตัวก็ยังสามารถบ่งบอกทำให้เป็นปัญหาต่อการคบเพื่อน รวมไปถึงการทำงานในอนาคต

กลุ่มยอมตาม (Passive Child)

เด็กกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่ยอมให้คนอื่นเข้าหา โอบกอดหรือร่วมทำกิจกรรมที่มีคนคอยควบคุมได้ เช่น ร้องเพลง เล่นเกม เด็กมีลักษณะที่ดีกว่ากลุ่มแยกตัว เด็กสามารถเลียนแบบได้ ทั้งท่าทางและการพูด แต่จะไม่เข้าใจความหมายของการกระทำหรือคำพูดที่ลอกแบบมา ที่สำคัญเด็กกลุ่มนี้จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีกว่าทุกกลุ่ม แม้จะมีทักษะการเข้าสังคมดีกว่ากลุ่มแยกตัว แต่เพื่อนๆ ก็มักจะเบื่อเขา เพราะขาดความคิดสร้างสรรค์ ชอบทำตามและมักจะหงุดหงิดมากถ้าสิ่งต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ เด็กออทิสติกในกลุ่มนี้เมื่อโตแล้วสามารถประกอบอาชีพและอยู่อย่างอิสระได้ แม้จะมีจำนวนน้อยก็ตาม แต่บางครั้งการเป็นคนหัวอ่อน ใจดี ก็ทำให้เพื่อนๆ ราคาญไม่อยากจะชวนรวมกลุ่มด้วยซึ่งจะทำให้เด็กออทิสติกรู้สึกเครียด เขาต้องการเพื่อน ทำให้บางครั้งเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ สรุปได้ว่าเด็กออทิสติกกลุ่มนี้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าทุกกลุ่ม

กลุ่มเข้าหาคน (Active Child)

เด็กกลุ่มนี้จัดการได้ยากสุด ขณะที่เขาต้องการความสนใจ คนรอบข้างมักไม่สนใจเขา เพราะวิธีการเข้าหาคนมักใช้วิธีถามซ้ำๆ พุดซ้ำๆ บางครั้งเข้ามาคลอเคลียและมักเกินไปเป็นลักษณะก้าวร้าว ก่อความรำคาญ บางครั้งยังตอบก็ยิ่งถามซ้ำ คำถามมักแปลกและพิสดาร ลักษณะภายนอกดูเหมือนเขาชอบเข้าหาคน แต่ถ้าสังเกตให้ดีแล้วจะพบว่า การเข้าหาคน ไม่ใช่เป็นความต้องการคลอเคลียที่คน แต่เข้ามาเพื่อดูสิ่งที่เขาสนใจ โดยไม่สนใจความคิด ความรู้สึกของคนเฝ้าถามซ้ำๆ โดยไม่สนใจคำตอบ จะพบว่าเด็กกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมดีกว่ากลุ่มแยกตัว แต่อุปสรรคใหญ่ที่ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยประสบความสำเร็จก็คือพฤติกรรมรบกวนผู้อื่น ในการจัดการกับพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนี้ผู้ปกครองควรให้ความสนใจเมื่อเขาเข้าหาคน แต่จะตอบคำถามเฉพาะคำถามแรกๆ เท่านั้น ถ้ายังคงถามซ้ำอีกไม่ควรให้ความสนใจ วางเฉยต่อความซ้ำซากนั้นหรือขณะเข้ากลุ่มกับเพื่อน เขามักรบกวนกลุ่มด้วยคำถามซ้ำๆ ผู้ดูแลจึงควรเข้าช่วยจัดการ ยิ่งเมื่อเขารู้สึกตื่นเต้นวิตกกังวล เขาจะแสดงความหงุดหงิดก้าวร้าวจนควบคุมยากและเขาจะไม่สนใจกลุ่มเพื่อนอีกต่อไป

โดยสรุปแล้วพฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติก ไม่ว่าจะเป็นแบบใดใน 3 แบบ สาละสำคัญของพฤติกรรมก็คือ การไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ในลักษณะโต้ตอบได้ (Two-way)

เด็กออทิสติกจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (รจนา, 2527: 23)

1. การตอบสนองอย่างผิดปกติต่อเสียง เด็กจะเพิกเฉยไม่รู้ไม่ชี้ต่อเสียงดัง เด็กก็ทำท่าเหมือนไม่ได้ยิน แม้แต่เขาก็ไม่กระพริบ แต่พ่อแม่มักจะรู้ว่าได้ยินเพราะสังเกตเห็นเด็กเหลียวรอบตัวเป็นบางครั้งถ้าเสียงนั้นเป็นเสียงที่เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กชอบและเด็กจะตั้งใจเสียงบางเสียง แต่บางครั้งเสียงบางเสียงอาจทำให้เขารู้สึกทนไม่ได้ เด็กจะเอามือปิดหูและวิ่งหนีจาเสียงนั้น ความแตกต่างต่อการตอบสนองต่อเสียงแบบนี้จะเห็นได้บ่อยในตัวเด็กคนเดียว

2. ความลำบากในการเข้าใจคำพูด เด็กจะไม่สนใจเสียงพูดพอกับไม่สนใจเสียงอื่นๆ เด็กมักทำเฉยเหมือนไม่ได้ยินทำเหมือนไม่รู้ คำพูดนั้นมีความหมาย เด็กอาจจะฟังคำเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาชอบ อาจใช้เวลาเป็นปีกกว่าเขาจะเดินเข้ามาหาเมื่อมีคนเรียกชื่อ ในขั้นนี้เด็กจะไม่ยอมเชื่อฟังคำสั่งใดๆ ไม่ฟังคำเตือนและไม่เข้าใจคำพูด ต่อมาเมื่อเด็กอายุใกล้ 5 ขวบจะเริ่ม

เรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำพูดในขอบเขตจำกัด เด็กเริ่มทำตามคำสั่งง่ายๆได้ ถ้าเป็นคำสั่งที่ ยากซับซ้อนขึ้น เด็กมักจะสับสน

3. ความลำบากในการพูด เด็กออทิสติกบางคนไม่พูดเลยเหมือนเป็นใบ้ตลอดทั้งชีวิต เด็ก มักเริ่มด้วยการพูดตามคำพูดของคนอื่น โดยการพูดซ้ำคำพูดของเขาซึ่งมักจะเป็นการซ้ำคำสุดท้าย หรือ 2-3 คำท้ายในแต่ละประโยค เด็กสามารถเลียนคำพูดได้เหมือน แต่จะไม่เข้าใจความหมาย การพูดเลียนแบบอย่างนี้เรียกว่า “Echolalia” เด็กบางคนไม่ได้เลียนแบบได้ทันที แต่เขาจะพูดเลียน แบบสิ่งที่ได้ยินมาแล้วในอดีตแล้วนำมาพูดทีหลัง การเลียนแบบลักษณะนี้เรียกว่า “Delayed Echolalia” ทำให้เข้าใจผิดว่าเด็กเข้าใจอะไรๆได้เร็ว เด็กบางคนไม่ผ่านขั้นนี้ไปสู่ขั้นอื่น แต่บางคน ก็ผ่านไปจนไปถึงขั้นเริ่มพูดเป็นคำและวลี ซึ่งเป็นคำพูดที่มีความหมายอย่างแท้จริง สิ่ง que เด็กมักสับสนบ่อยๆ ก็คือ คำสองคำที่มีความหมายตรงข้ามหรือคำที่เป็นของคู่กัน การเรียงลำดับคำในประโยค บางครั้งก็สลับที่กัน เด็กมักจะสับสนในการใช้คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 1 และที่ 2 โดยใช้บุรุษที่ 2 แทนตัวเอง เด็กมักจะเรียนรู้ชื่อๆเดียวสำหรับของสิ่งเดียวและคำๆเดียวที่มีหลายความหมายก็มักเป็น คำที่เป็นปัญหาสำหรับเด็กออทิสติก ภาษาของเด็กมีขอบเขตจำกัดและมีลักษณะเป็นนามธรรมมาก ภาษาการพูดของเด็กของเด็กออทิสติกมีลักษณะคล้ายคลึงกับคอมพิวเตอร์ที่ใช้แปลภาษาต่างประเทศ คือมีคำศัพท์อยู่ในวงจำกัดทำให้เด็กมักใช้คำพูดผิดๆ

4. การออกเสียงไม่ชัดและควบคุมเสียงพูดไม่ได้ คือเด็กออทิสติกจะมีความลำบากในการ ควบคุมความดังของเสียงพูดของตัวเอง การพูดจะไม่ราบเรียบ ระดับเสียงสูงต่ำผิดที่ และจะมีระดับ เสียงเดียวคล้ายเครื่องจักร

5. ปัญหาการเข้าใจสิ่งที่เห็น เนื่องจากในขณะที่เป็นเด็กทารกอยู่ เด็กพวกนี้จะเพิกเฉย ไม่รับรู้ต่อสิ่งต่างๆ อาการแบบนี้จะคงมีอยู่จนเข้าสู่วัยเด็ก เมื่อยังเล็กอยู่เด็กอาจจะชอบจ้องมองดู สิ่งของที่เคลื่อนไหวไปมา แต่ถ้าของนั้นหยุดเคลื่อนไหวก็เลิกสนใจ เด็กจำคนหรือจำสิ่งของได้ จาครูปร่างที่เป็นกรอบนอกของคนหรือสิ่งของมากกว่าจะจำรายละเอียดเกี่ยวกับคน

6. ปัญหาการเข้าใจท่าทางของผู้อื่น เนื่องจากเด็กออทิสติกมีความบกพร่องเรื่องความเข้าใจ ภาษาแม้แต่จากการดู ในระยะขวบปีแรกเด็กจะมีภาษาอย่างเดียวคือการกรีดร้อง ขึ้นต่อมาเด็กแสดง ความต้องการด้วยการงู้มือคนอื่นไปหยิบสิ่งที่เด็กต้องการหรือจับมือคนๆนั้นให้หยิบของที่เขา ต้องการ เป็นเวลาแรมปีกว่าเด็กจะเริ่มเดินขึ้น โดยยกทั้งมือขึ้นก่อนที่จะรู้จักใช้นิ้วชี้ เด็กออทิสติก

ไม่สามารถทำท่าแทนคำพูดจึงต้องสอนแม่แต่ท่าง่ายๆ รวมทั้งมีปัญหาเรื่องความเข้าใจท่าทางของผู้อื่นและการแสดงท่าทางเองต่อเมื่อเด็กเริ่มมีการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของได้นานขึ้น

7. ความรู้สึกสัมผัส การรู้รสและการดมกลิ่น เพราะเด็กออทิสติกชอบสำรวจความเป็นไปรอบตัวด้วยการใช้ประสาทสัมผัส การชิมรสและการดมกลิ่น แม้ผ่านวัยเด็กอ่อนและทารกไปแล้ว เด็กออทิสติกก็ยังใช้วิธีนี้ในการรับรู้อีกเป็นเวลานาน เด็กมักจะจำคนได้โดยผ่านประสาทเหล่านี้เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับการเคี้ยวอาหารเป็นชิ้นๆ หรือก้อน เด็กออทิสติกจะไม่รู้ร้อนรู้หนาวหรือเจ็บปวด แต่เมื่อเด็กโตขึ้นอาจจะมีความรู้สึกไวมากเป็นพิเศษต่อความรู้สึกไม่สบายต่างๆ เด็กอาจทำร้ายตัวเอง หากไม่มีกิจกรรมให้เด็กทำและขาดผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด การทำร้ายตัวเองอาจทำให้เด็กบาดเจ็บอย่างรุนแรงแต่ไม่แสดงอาการเจ็บปวด

8. การเคลื่อนไหวร่างกายผิดปกติเป็นพฤติกรรมของเด็กที่เห็นอย่างชัดเจน เวลาเด็กมีความตื่นเต้นหรือสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เด็กจะยังเคลื่อนไหวแขนขาและหน้าตาให้แปลกประหลาดมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าจัดกิจกรรมให้เหมาะกับเด็ก การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติเหล่านี้จะหายไปจนเกือบไม่มี

9. การเคลื่อนไหวอย่างรุ่มร่ามจะระ เด็กออทิสติกเกือบทั้งหมดจะมีการเคลื่อนไหวของร่างกายไม่สมอายุ พบบ่อยๆ ว่าเด็กออทิสติกมีความลำบากในการทำท่าเลียนแบบการเคลื่อนไหวของผู้อื่น แม้ว่าเด็กจะร่วมมือยอมทำตามคำสั่งแต่เด็กมักทำท่ากลับกันแบบที่แสดงให้ดู มีความสับสนในเรื่องการเรียงลำดับ ส่งผลให้มีความโน้มเอียงที่จะสลับลำดับของคำในประโยค เรียงของสลับข้าง เขียนตัวหนังสือต่างๆ สลับตัว

ปัญหาของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

พ่อแม่ทุกคนในโลกต่างต้องการลูกที่เติบโตได้เหมือนคนปกติทั่วไปทุกคน การที่จะรับรู้ว่ามีปัญหาหรือรูปแบบโรคนี้นั้น เป็นความเจ็บปวดและสร้างความรู้สึกเจ็บช้ำให้กับพ่อแม่อย่างมากมาย จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งในการยอมรับและเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในอนาคตที่มีต่อลูก ความรู้สึกหมดหวัง ล้มเหลว รู้สึกผิดและอับอายประดังประเดจนแทบรับไม่ไหว นอกจากจะหมดแรงไปกับการฝึกสอนลูกที่รับรู้ได้ช้ามาตั้งแต่เล็ก ผจญกับปัญหาต่างๆ มากมาย เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียนก็ยังมีปัญหาที่โรงเรียนไม่ยอมรับ ครูไม่ยอมรับร่วมมือ ฯลฯ มีเด็กหลายคนได้รับคัดเลือกให้

เข้ามาเรียนที่ชั้นการศึกษาพิเศษ โรงพยาบาลยุวประสาทฯ ลำโพง แต่บางคนทำได้ไม่ตลอดเนื่อง จากปัญหาด้านการเดินทาง บ้างก็ต้องย้ายครอบครัวมาอยู่ใกล้ๆ ศูนย์เสียด่านภพในสังคม การงาน การเงิน เกิดปัญหาติดตามาอีกมากมาย หรือที่ส่งลูกมาอยู่ในสถาบันก็ต้องเผชิญกับความกดดันถึง ความรู้สึกผิด ผสมผสานกับความเป็นห่วงกังวลอยู่ตลอดเวลา ในความทุกข์ยากของพ่อแม่เหล่านี้ ไม่ได้จำกัดเวลาว่าอยู่ภายใน 2-3 ปีแต่ยาวนานกว่านั้นมาก หลายๆ ครั้งที่ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง เป็นความโกรธ บางครอบครัวรู้สึกอับอายที่มีลูกเป็นโรคนี้อาจทำให้ทั้งครอบครัว มีความรู้สึกต่ำต้อย และอับอายคน บ้างก็กลัวโทษซึ่งกันและกัน ต่อว่าต่อขานกับการตัดสินใจเข้ารับการรักษา การฝึกสอนไม่รู้จบและผลร้ายที่สุดก็คือ รู้สึกไม่ยอมรับเด็ก หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและ จงใจละทิ้ง การที่มีเด็กออทิสติกอยู่ในบ้านเท่ากับเป็นการจำกัดการออกสังคมของครอบครัวไปใน ตัว หาที่เลี้ยงได้ยาก โดยเฉพาะถ้าเด็กโตขึ้น หลายครั้งที่พ่อแม่จำต้องทิ้งเด็กให้อยู่กับบ้าน เนื่องจาก พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เห็นได้ชัด ไม่ได้ออกไปพบเพื่อนฝูง ไม่ได้ไปไหนพร้อมกันทั้งครอบครัว ไม่มีแขกมาที่บ้าน สิ่งเหล่านี้จะยิ่งทำให้ครอบครัวไม่มีทางออกได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องค่า ใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามตัวเด็ก การที่เด็กกลุ่มนี้มองจากภายนอกจะเหมือนเด็กปกติทั่วไป หน้าตาดี เป็นที่น่าสนใจได้ง่าย ความที่มีการเบี่ยงเบนในภาษาพูดเล็กน้อยทำให้พ่อแม่มีความกังวลอยู่บ้าง แต่พยายามจะไม่สนใจ รอเวลาให้เด็กโตขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กจะมีลักษณะบางอย่างที่รู้เรื่อง บางอย่างดีมากซึ่งแสดงว่าไม่โง่ แต่เมื่อเวลาผ่านไปนานเข้าพ่อแม่เริ่มที่จะหาทางออก หาผู้รู้ต่างๆ ความรู้สึกจะแกว่งอยู่ระหว่างความหวังว่าลูกจะปกติ สลับกับความรู้สึกสิ้นหวัง จึงเป็นการยากที่ พ่อแม่จะทำใจให้ยอมรับกับโรคของลูก ยิ่งวินิจฉัยได้ช้าเท่าไรก็จะพบปัญหาพฤติกรรมได้มากขึ้น เท่านั้น (วินัดดา, 2537: 30-31)

จากสภาวะปัญหาต่างๆ เหล่านี้ สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ (รจนา, 2527: 16-120)

1. ปัญหาในการดูแลเด็กออทิสติก

พฤติกรรมของเด็กบางคนก้าวร้าว ส่งผลให้บิดามารดารู้สึกหวั่นวิตกกังวลว่าสมาชิก อื่นที่อ่อนแอกว่าจะถูกทำร้าย หรือวิตกกังวลว่าจะเกิดความลำเอียงในการดูแลบุตรคนอื่น เนื่องจาก บิดามารดาให้การดูแลเอาใจใส่กับลูกที่เป็นออทิสติกมากกว่าคนอื่น ทำให้บุตรคนอื่นรู้สึกไม่ ยุติธรรม

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

บิดามารดาต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาบุตรออทิสติกสูง ยิ่งถ้าเด็กมีอาการชอบทำลายข้าวของก็ต้องมีรายจ่ายพิเศษในการซื้อของมาทดแทน บิดามารดาจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการให้การศึกษา ค่าการรักษาพยาบาล ค่ายา ค่าเดินทางและค่าจ้างพี่เลี้ยงมาดูแลพิเศษ ทั้งๆ ที่เด็กโตจนไม่จำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงแล้ว

3. ปัญหาเรื่องการเล่าเรียนของบุตรออทิสติก

พบว่าผู้ปกครองจะเกิดความรู้สึกละอายหรือเศร้าเสียใจเมื่อเห็นเด็กคนอื่นเข้าโรงเรียน แต่บุตรของตนต้องไปเข้าโรงเรียนการศึกษาพิเศษหรือคลินิกเพื่อฝึกหัดการพูด การเคลื่อนไหวของร่างกายขั้นพื้นฐาน เด็กบางคนไปโรงเรียนไม่ได้เลย มารดา-ผู้ดูแลต้องจัดการวางแผนชีวิตใหม่เพื่อดูแลเด็กที่มีความล่าช้า

4. ปัญหาเรื่องการดำเนินชีวิตในสังคมของบิดามารดา

บิดามารดาต้องจัดการกับการดำเนินชีวิตใหม่ เนื่องจากพฤติกรรมของเด็กจะเห็นได้ชัดถึงความผิดปกติ บางครอบครัวต้องแยกตัวอยู่โดดเดี่ยว ไม่ติดต่อกับเพื่อนฝูง ไม่ต้อนรับผู้มาเยือนที่บ้าน บางครั้งบิดามารดาจะหลีกเลี่ยงการพาบุตรไปนอกบ้านในรายที่มีอาการผิดปกติมาก

5. ปัญหาต่ออนาคตของบุตรออทิสติก

ผู้ปกครองจะเผชิญอยู่กับภาวะวิตกกังวลกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับบุตรในอนาคต กังวลว่าบุตรของตนจะไม่สามารถอยู่ในสังคมได้ตามปกติ กลัวว่าบุตรของตนจะต้องไปอยู่กับสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์เมื่อผู้ปกครองเสียชีวิต กังวลเรื่องการประกอบอาชีพของบุตรในอนาคต รวมถึงการดูแลรับผิดชอบตัวเองในอนาคต

6. ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการรักษา

เด็กออทิสติกต้องใช้ระยะเวลาในการรักษาที่ยาวนาน อาการของเด็กจะค่อยๆดีขึ้นอย่างช้าๆ บางรายพบว่าไม่มีความก้าวหน้าในการรักษาเลย ถ้าเด็กมีพัฒนาการดีขึ้น มีความก้าวหน้าในการรักษา ผู้ปกครองก็จะเครียดน้อย ถ้าเด็กมีความผิดปกติมากไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการรักษา ก็จะส่งผลให้ผู้ปกครองมีระดับความเครียดที่สูงขึ้น ปัญหาของผู้ปกครองในด้านหน้าที่การงาน ด้านเศรษฐกิจและการเข้าสังคม ตลอดจนบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ทั้งนี้ผู้ปกครองจะต้องแบ่งเวลาและจัดลำดับความสำคัญรวมถึงวางแผนวิถีการดำเนินชีวิต โดยพ่อแม่ผู้ปกครองควรที่จะมีการวางแผนร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลถึงพัฒนาการของเด็กที่ดีขึ้นและมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีสืบไป

จอม (2538: 1-2) ได้เสนอปฏิริยาสูญเสียของบิดามารดาผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในการรับรู้ ว่าลูกเป็นออทิสติกได้ดังนี้

1. ระยะปฏิเสธ (Denial) ผู้ปกครองจะปฏิเสธไม่เชื่อว่าบุตรของตนเป็นบุตรออทิสติกตามที่แพทย์วินิจฉัย หลังจากนั้นผู้ปกครองก็จะผลักภาระให้กับสมาชิกคนอื่นในครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาเด็กออทิสติกแทน
2. ระยะโกรธ (Anger) ผู้ปกครองจะรู้สึกโกรธ รู้สึกสูญเสียความคาดหวังซึ่งหวังว่าบุตรของตนจะต้องเกิดมาเป็นคนปกติ เกิดการโทษซึ่งกันและกัน เป็นสาเหตุของความแตกร้างของครอบครัวได้
3. ระยะต่อรอง (Bargain) จะเกิดการต่อรองกับทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะต่อรองเกี่ยวกับการรักษา ทดลองให้ลูกไปรักษาตามที่แพทย์แนะนำ
4. ระยะซึมเศร้า (Depression) รู้สึกผิดหวัง มีการแสดงสีหน้าท่าทาง มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย บางรายอาจมีอาการแสดงออกทางกาย เช่น เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ หงุดหงิด
5. ระยะยอมรับ (Acceptance) ผู้ปกครองจะมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ

ศรันยา (2541: 19-20) ได้เสนอผลกระทบต่อบิดามารดาของเด็กออทิสติก บิดามารดาคือผู้ใกล้ชิดเด็กออทิสติกที่จะถูกกระทบกระเทือนทั้งทางจิตใจและสังคมแวดล้อม ซึ่งผลกระทบอาจเกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ความเครียด ความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติกมีอิทธิพลมาจากความกังวลเกี่ยวกับความอยู่รอดของเด็กและครอบครัว และความอยู่รอดของเด็กในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นมารดาจะถูกกระทบอย่างรุนแรงจากปัญหาของเด็กออทิสติกและ1ใน 3 ของมารดาจะมี

อาการซึมเศร้าสิ้นหวังอย่างมาก นอกจากนี้ความเครียดของพ่อแม่ทำให้รู้สึกเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ที่เห็นเด็กอาการไม่ดีขึ้นและไม่มีบริการที่เหมาะสม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ในครอบครัวที่มีภาระดูแลผู้ป่วยที่มีอาการเรื้อรังไม่เพียงจะทำให้เกิดความเครียดแก่สมาชิกในครอบครัวและยังทำให้ขาดการพักผ่อนหย่อนใจทำให้มีผลต่อสัมพันธภาพในชีวิตสมรส ทำให้มีการตำหนิกัน ความเหนื่อยล้าจากการดูแลบุตรทำให้มีเวลาพูดคุยกันน้อย การตกลงกันไม่ได้เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการดูแลเด็กที่ป่วยหรือการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์เพราะกลัวว่าจะทำให้เกิดบุตรที่เจ็บป่วยขึ้นมาอีก และมีการประมาณว่ามากกว่า 1 ใน 4 ของบิดามารดาของเด็กออทิสติกจะมีการหย่าร้างกัน

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจบิดามารดาของเด็กออทิสติก เป็นผู้รับภาระอันหนักในการประคับประคองครอบครัว ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องพยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของเด็กออทิสติกทำให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวจะต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามตัวของเด็กเพื่อใช้เป็นค่ารักษา ค่ายา ค่าอาหารพิเศษ ค่าพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเพื่อรับการรักษาที่สถานบริการ ค่าพี่เลี้ยง ฯลฯ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายในทางตรง แต่พบว่าบางครอบครัวต้องมียาเสียโอกาสมากมาย เช่น ให้มารดาออกจากงานเพื่อมาดูแลเด็กออทิสติกด้วยตนเอง ทำให้ครอบครัวต้องเสียรายได้ในส่วนนี้ไป

4. ผลกระทบด้านการใช้เวลา จากการศึกษาผลกระทบของเด็กออทิสติกต่อครอบครัวไทย และการประชุมกลุ่มผู้ปกครองของโรงพยาบาลศูนย์สุโขทัยจัด ตั้งแต่ปี 2529-2534 สรุปได้ว่า การดูแลเด็กออทิสติกต้องใช้เวลามาก ทำให้ไม่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านและการดูแลสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวจะทำได้น้อยลงและขาดเวลาส่วนตัว

ประเด็นปัญหาที่สำคัญกับผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว (คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการสำรวจและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2539: 16-17) ได้เสนอประเด็นดังต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจในครอบครัว เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของครอบครัวเป็นพื้นฐานและปัจจัยเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในครอบครัวระดับหนึ่ง

2. ครอบครัวส่วนใหญ่ ทั้งสามีและภรรยาหรือพ่อแม่ต่างก็ต้องออกไปทำงานมีอาชีพและมีรายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวให้เพียงพอ และถ้าใช้เวลาในการทำงานมากเกินไปจนไม่มีเวลาให้กับลูกหรือสมาชิกในครอบครัว ก็จะทำให้ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัวจนอาจก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวได้

3. เมื่อมีเงินใช้จ่ายไม่เพียงพอสำหรับความต้องการพื้นฐานของครอบครัว ก็ส่งผลให้ครอบครัวมีความทุกข์ยากลำบากหรือเป็นเหตุทำให้เกิดระหองระแหง ทะเลาะเบาะแว้ง หงุดหงิดขัดใจกัน บางทีก็เป็นเหตุให้ลูกเกิดปมด้อย

4. การที่พ่อแม่แต่งงานหรือไม่ยอมทำงานเพื่อหารายได้ ส่งผลให้ครอบครัวตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

5. การเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะคนที่เป็นหัวหน้าครอบครัวด้วยแล้ว จะส่งผลให้ครอบครัวต้องมีการใช้จ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลและขาดรายได้อย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วนคือ งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

เสาวนีย์ (2533: 27-32) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาระดับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตประชาชน ด้านความพึงพอใจในงานอาชีพ ครอบครัวหรือชีวิตสมรส ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจในสุขภาพ นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษากการให้ความสำคัญที่สุดแก่มิติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ความเครียด ความศรัทธาในศาสนา และความเชื่อในไสยศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในหมู่บ้านปัญญานวธานีเวศ แพลตดินแดง และชุมชนสหวิทยา จำนวน 288 คน ผลการศึกษพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดี กล่าวคือ

มีความรู้สึกว่าพึงพอใจในชีวิต นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความพึงพอใจในมิติต่างๆ พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนมีความพึงพอใจในงานอาชีพและสุขภาพในระดับปานกลาง ในมิติครอบครัวหรือชีวิตสมรสและมิติที่อยู่อาศัยพบว่ามีความพึงพอใจในมิติดังกล่าวสูง และมิติสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในมิตินี้ต่ำ การให้ความสำคัญกับมิติต่างๆ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับมิติครอบครัวหรือชีวิตสมรสมากที่สุด รองลงมาได้แก่สุขภาพ งานอาชีพและที่อยู่อาศัย ตามลำดับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมและความพึงพอใจในมิติต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นความพึงพอใจในสุขภาพ ส่วนสภาพทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และยังพบอีกว่าแรงสนับสนุนทางสังคม ความศรัทธาในศาสนา ความเครียด มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

กัญญา (2534) ได้ศึกษาถึงเด็กออทิสติกกับผลกระทบต่อพ่อแม่ โดยศึกษาบิดามารดาของเด็กออทิสติกที่พาลูกมารับบริการรักษาที่ศูนย์สุขวิทยาจิต แผนกฝึกพูด โรงพยาบาลรามารบิดี แผนกกุมารจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่าบิดามารดาได้รับผลกระทบมากคือ ปัญหาด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการต้องการบริการต่างๆ ที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุน เช่น นักฝึกพูด สถานที่เรียน ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ผลกระทบทางด้านร่างกาย ด้านสังคม อยู่ในเกณฑ์ปกติและพบว่าบิดามารดามีความกังวลมากในเรื่องอาการของเด็ก

สุพรรณิ และสนธิ (2534: 8-12) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทย ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการคือ การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มประชากรที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดภาคกลางก่อนเป็นอันดับแรก และพยายามสร้างเครื่องมือสำหรับวัดคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ในการเก็บข้อมูลได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview Schedule) ซึ่งได้พัฒนาจากแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำการวิจัยอยู่ในสังคมตะวันตก โดยเฉพาะงานของโอรส ลีลากุลธนิต ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งชีวิตโดยรวมของแต่ละคนเป็น 13 มิติย่อยเพื่อใช้ในการหาข้อมูลสำหรับวัดคุณภาพโดยรวมดังนี้ คือ ชีวิตครอบครัว สังคม การงาน สุขภาพอนามัย นันทนาการ ความเชื่อและศาสนา ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง การได้รับบริการทางด้านสุขภาพอนามัยและการสาธารณสุข การบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ การครอบครองทรัพย์สิน ที่อณินของตน รัฐบาลไทยและชีวิตในเมืองไทย ตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยมีทั้งหมด 600 ราย เป็นผู้ที่อยู่ในกรุงเทพ 200 ราย แยกเป็นอยู่ในเขตชุมชนแออัด 100 ราย

นอกชุมชนแออัด 100 ราย ที่เหลือ 400 รายอยู่ใน 8 จังหวัดภาคกลาง ในจำนวนนี้ 200 รายอยู่ในเขตเทศบาล อีก 200 รายอยู่ในเขตชนบทนอกเขตเทศบาล ตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและแบบเฉพาะเจาะจง (Multistage and Purposive Sampling) โดยพยายามให้ตัวอย่างอย่างกระจายตัวไปตามอาชีพต่างๆ ผลของการวิจัยพบว่าคนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดภาคกลางส่วนมากมีความพอใจในชีวิตของตน มีชีวิตที่แสดงระดับความพึงพอใจสูงมาก ได้แก่ ครอบครัวตนเอง สุขภาพอนามัย ความเชื่อและศาสนา โดยมีความแตกต่างกันอยู่บ้างสำหรับผู้ที่อยู่ในเขตเมืองและเขตชนบท ที่สำคัญก็คือเรื่องของการงานซึ่งรวมทั้งรายได้ พบว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมืองและชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจต่ำกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร พอจะสรุปได้ว่าคนไทยส่วนมากทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดมีความพึงพอใจในสภาพชีวิตของตนในปัจจุบัน

ศิริรัตน์ (2540) ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมของผู้ปกครองในการดูแลบุตรปัญญาอ่อนที่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของผู้ปกครองในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อน 4 ด้านคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะปัญญาอ่อน ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวกับบุคคลปัญญาอ่อนและเพื่อศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองในการที่จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อน ซึ่งรับการฝึกอบรมอยู่ในแผนกฝึกอาชีพ โรงพยาบาลราชานุกูล ซึ่งให้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 2 เดือน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 40 ราย จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมจะช่วยให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถพัฒนาและช่วยเหลือตนเองได้ โดยผู้ปกครองจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและฝึกอบรมร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ ส่วนความพร้อมของผู้ปกครองด้านอารมณ์และจิตใจ พบว่าส่วนใหญ่คิดว่าภาวะปัญญาอ่อนไม่ได้เป็นสิ่งที่น่าอับอายและน่ารังเกียจ มีการดูแลปัญญาอ่อนด้วยความรัก ความเข้าใจ ไม่รู้สึกอับอาย เครียด ท้อแท้ หรือเบื่อหน่าย ในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อน ยอมรับในความสามารถและพฤติกรรมที่บุคคลปัญญาอ่อนแสดงออก แต่ในขณะเดียวกันผู้ปกครองต้องทำจิตใจให้เข้มแข็งเพื่อต่อสู้กับปัญหาและความผิดปกติของบุตรเช่นกัน สำหรับความพร้อมของผู้ปกครองด้านเศรษฐกิจพบว่าการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนไม่มีผลกระทบกับหน้าที่การงานหรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากบุคคลปัญญาอ่อนจะมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลจากการจดทะเบียนคนพิการ ส่วนความพร้อมของผู้ปกครองด้านสังคมพบว่าส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจ

จากญาติ เพื่อนบ้านอยู่เสมอ สามารถพูดคุยปรึกษาเพื่อมีปัญหาด้วยได้ แต่ได้รับความช่วยเหลือ น้อยมากเมื่อมีปัญหาด้านการเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในด้านสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกใน ครอบครัว พบว่าผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุคคลปัญญาอ่อนเหมือนสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว มีความผูกพันรักใคร่ ช่วยเหลือเกื้อกูล และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และมีการวางแผน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในอนาคตให้กับบุคคลปัญญาอ่อนบ้าง ในด้านปัญหาและความต้องการของ ผู้ปกครองในการที่จะได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการดูแล บุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน พบว่าผู้ปกครองมีปัญหาในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่พบมากที่สุดคือ ความวิตกกังวล ห่วงใยในการดำรงชีวิตและอนาคตของบุคคลปัญญาอ่อนว่าต่อไปถ้าไม่มีผู้ปกครอง แล้ว บุคคลปัญญาอ่อนจะดำรงชีวิตอยู่อย่างไร และผู้ปกครองยังต้องการให้หน่วยงานรัฐสนับสนุน ในเรื่องต่างๆ ดังนี้คือ สถานที่ฝึกอาชีพ สถานที่ทำงาน โรงเรียนสำหรับบุคคลปัญญาอ่อน การให้คำ ปรึกษาแนะนำ การสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาลและการสงเคราะห์ครอบครัวมากที่สุด นอกจากนี้ควรมีการจัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับภาวะปัญญาอ่อน ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ การจัดทำคู่มือ และคู่มือหน่วยงาน ในการบริการแก่บุคคลปัญญาอ่อนในด้านต่างๆ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ให้บริการภาวะปัญญา อ่อนให้ครบทุกภาค ควรมีสถานที่ฝึกวิชาชีพแก่บุคคลปัญญาอ่อนให้มากขึ้น มีการให้ ผู้ปกครองที่มี บุตรปัญญาอ่อนเข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสร้างโอกาสในการระบายความทุกข์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์และเกื้อกูลกัน มีการกระตุ้นและให้ความรู้ ตลอดจนทางเลือกแก่บิดามารดาในการ แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลบุคคล ปัญญาอ่อนเมื่อกลับไปอยู่อยู่กับครอบครัวและจัดบริการด้านสังคมในการส่งเสริมสนับสนุนให้กับ สมาชิกในครอบครัวให้สามารถดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นฤมล (2541) ได้ทำการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะ แรกเริ่มให้กับเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์คือเพื่อศึกษาบทบาท ของผู้ปกครองในการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกระดับปฐมวัย ในด้านพัฒนาเด็กที่ บ้าน การประสานงานกับทางโรงเรียน การประสานงานกับนักวิชาชีพ และการปฏิบัติในการรวมกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กแทบทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุให้ลูกและการสอนเด็กในการต้อนรับแขกเท่านั้น ที่ผู้ปกครองน้อยกว่าครึ่ง ปฏิบัติ ปัญหาพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ผู้ปกครองได้สอนเพื่อแก้ไขพัฒนาการทางสังคมของ เด็กและมักได้ผลดี และทุกคนพาเด็กไปเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ มีผู้ปกครองบางคนไม่ได้ฝึกเพราะ

ไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร ส่วนปัญหาการพูดผู้ปกครองทุกคน ฟังการพูดให้ลูกที่บ้าน โดยส่วนใหญ่ ฟังทุกวันเป็นการเฉพาะ

ศรันยา (2541) ได้ศึกษาการใช้เวลากับคุณภาพชีวิต: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาล ขวประสาธไวทโยปถัมภ์ของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาคุณภาพชีวิตของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติกและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลา เพื่อครอบครัว เพื่อบุตรปกติ เพื่อบุตรออทิสติก เพื่อคู่สมรส เพื่อตนเอง เพื่ออาชีพและเพื่อสังคม กับคุณภาพชีวิตของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก โดยสรุปผลได้ว่ามารดาใช้เวลาส่วนใหญ่ เพื่อตนเอง (9.50 ชั่วโมง) เวลาเพื่อบุตรออทิสติก (4.55 ชั่วโมง) เวลาเพื่อครอบครัว (3.10 ชั่วโมง) และระดับคุณภาพชีวิตของมารดาอยู่ในระดับกลางคือร้อยละ 67.8 และในการใช้เวลาในการ ประกอบอาชีพที่มากเกินไปทำให้เกิดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าจนเกินไป ทำให้สูญเสียเวลาในการใช้เวลาว่างเพื่อครอบครัวและคนใกล้ชิด ในส่วนมารดาที่ไม่มีการใช้เวลาเพื่อสังคมเลยกลับมีระดับคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามารดาที่เข้าสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งมารดาแต่ละคนนั้นต่างก็ใช้เวลาไปในรูปแบบที่แตกต่างกันเนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล นั่นก็คือปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกัน เช่น สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อม และความต้องการทางกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นตัวมารดาเองจึงต้องเป็นผู้พิจารณาและจัดการกับเวลาในแต่ละวันให้มีการกระจายอย่างเหมาะสม ทั้งงานที่เป็นหน้าที่ที่พึงกระทำ งานที่ทำตามโอกาสเพื่อความเหมาะสมและทำเพื่อความสุขใจ ฯลฯ อาจมีการทดลองทำเมื่อมีการจัดเวลาแล้วและปรับปรุงจนเกิดความพอใจ ซึ่งความเหมาะสมของเวลาในกิจกรรมแต่ละอย่างนี้ มารดาจะวัดด้วยความรู้สึกพอใจหรือไม่ด้วยตนเองและการได้มีการใช้เวลาเพื่อตนเองสูงขึ้น ซึ่งจะใช้เวลาไปกับการพักผ่อน ทั้งการนอนหลับ ดูหนัง ฟังเพลง ทำกิจวัตรประจำวันส่วนตัว การได้ทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบส่งผลต่อความสุขกายสุขใจ ทำให้เกิดความพักผ่อนทางกายทางใจอย่างเพียงพอและยังส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิต

ศศิธร (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากเครือข่ายทางสังคมที่มีผลต่อความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติกของศูนย์สุขวิทยาจิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคม ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสารและด้านบริการจากเครือข่ายทางสังคม ของบิดามารดาเด็กออทิสติก ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านบริการจากเครือข่ายทางสังคมที่มีผลต่อความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติก และศึกษาระดับความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติก ผลการศึกษาพบว่าบิดามารดาเด็กออทิสติกได้รับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากกลุ่มวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มปฐมนูมิ โดยค่าเฉลี่ยของ

การสนับสนุนทางด้านการสังคม อารมณ์ อยู่ในระดับมาก บิดามารดาเด็กออทิสติกได้รับการสนับสนุนด้านข่าวสารจากกลุ่มวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาคือองค์กรของรัฐหรือเอกชน โดยค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง บิดามารดาเด็กออทิสติกได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านบริการจากกลุ่มวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาคือองค์กรของรัฐหรือเอกชน โดยค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนด้านบริการอยู่ในระดับมาก บิดามารดาเด็กออทิสติกมีความเครียดอยู่ในระดับน้อย โดยสถานการณ์ที่ทำให้ระดับความเครียดน้อยที่สุดก็คือบิดามารดารู้สึกสบายใจเมื่อได้รับคำแนะนำปรึกษาข้อสงสัยและวิธีการช่วยเหลือบุตรออทิสติกจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ มีข้อเสนอแนะว่า กรมสุขภาพจิตควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเด็กออทิสติกสู่สังคมให้มากขึ้น และทีมจิตเวชและนักสังคมสงเคราะห์ควรทำงานร่วมกับทรัพยากรในชุมชน เพื่อให้เกิดการยอมรับและตระหนักถึงปัญหาเด็กออทิสติก และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กออทิสติกมากขึ้น

ศิริพร (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาร่วมเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัวเด็กออทิสติก เด็กปัญญาอ่อนและเด็กปกติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธภาพภายในครอบครัว ทักษะคิดและความคาดหวังของบิดาหรือมารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติก ปัญญาอ่อนและเด็กปกติ จากผลในการศึกษานั้น ในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ไม่คิดว่าการมีบุตรเป็นออทิสติก ปัญญาอ่อน จะทำให้ชีวิตสมรสไม่ราบรื่น แต่การมีบุตรเป็นออทิสติกนั้นจะมีผลกระทบต่อหน้าที่การงานบ้างเท่านั้นและไม่แน่ใจว่าตนเองมีเวลาหาความสุขให้กับตนเองหรือไม่ จากการศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว 7 ด้านในเชิงบวก ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีของเด็กทั้ง 3 กลุ่ม โดยสรุปในด้านบทบาทและหน้าที่ของบิดามารดาของเด็กทั้ง 3 กลุ่มมีบทบาทและหน้าที่ของตนเองได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการวางแผนนโยบายดูแลสุขภาพจิตครอบครัวที่มีบุตรพิการและครอบครัวที่มีบุตรเจ็บป่วยเรื้อรัง เนื่องจากเป็นครอบครัวกลุ่มเสี่ยงที่มีบุตรปกติในครอบครัวด้วยและจะขาดการดูแลเอาใจใส่ เนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาให้กับพี่หรือน้องที่ปกติของเด็กพิการ และควรมีการจัดเก็บข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับครอบครัวของเด็กพิการในลักษณะการสำรวจเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าอ้างอิงสำหรับนักวิชาการที่ทำงานด้านครอบครัว

อรสิริ (2542) ศึกษาเรื่องแบบแผนการเผชิญปัญหาของครอบครัวเด็กออทิสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการเผชิญปัญหาของครอบครัวที่จะต้องให้การดูแลลูกที่เป็นโรคออทิสซึมและศึกษาอิทธิพลที่เป็นปัจจัยด้านครอบครัวเด็กออทิสติก ปัจจัยด้านเด็กออทิสติกและการสะสมความเครียด

ของครอบครัวที่มีผลต่อแบบแผนการเผชิญปัญหาของครอบครัว พบว่าการสะสมความเครียดของครอบครัวเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีปัญหาทำให้ครอบครัวเกิดความเครียดมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับลูก ครอบครัวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้มีวิธีการอื่นๆ ที่จะนำมาช่วยในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับครอบครัวให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะได้รับการเสนอความต้องการในเรื่องการให้มีโรงพยาบาลหรือศูนย์ฝึกพฤติกรรมสำหรับเด็กออทิสติกมากกว่านี้ รวมทั้งการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการฝึกพฤติกรรมให้กับเด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น ครอบครัวต้องการให้มีโรงเรียนรองรับเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม โรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนแบบขั้นพิเศษ ข้อเสนอแนะคือ ควรสนับสนุนให้ครอบครัวมีความกลมเกลียว มีการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดอบรมชี้แนะให้เห็นความสำคัญว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่จะสนับสนุนให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อัญชลี (2542: 75) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกในโรงเรียนปกติ ผลการวิจัยด้านรูปแบบการจัดบริการทางการศึกษา ปรากฏว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กออทิสติกก่อนที่จะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กออทิสติกต้องได้รับการเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดีแล้ว ทั้งนี้เพื่อตัวเด็กเองและบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน ในส่วนด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดกิจกรรมให้เด็กปกติมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กออทิสติกเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมให้เด็กออทิสติกรู้จักการปรับตัวและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กออทิสติก ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นๆ ผู้ปกครองคิดเห็นว่า ความเต็มใจของครูประจำชั้นปกติในการรับเด็กเข้าเรียนร่วม ส่วนด้านการบริหารงานโรงเรียนที่มีเด็กออทิสติกเรียนร่วม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีเจตคติที่ดีต่อตัวเด็กออทิสติก รวมทั้งมีความรู้และเข้าใจธรรมชาติของเด็กออทิสติก

สุไพรมา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเผชิญปัญหา ภาวะวิกฤตและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเผชิญภาวะวิกฤตและความต้องการตลอดจนการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก ผลการศึกษาพบว่าครอบครัวเด็กออทิสติกมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนระหว่างบิดามารดา โดยมารดาเป็นฝ่ายรับผิดชอบดูแลบุตรและมักเป็นผู้เผชิญวิกฤตมากกว่าบิดา บิดามารดาจะเผชิญวิกฤตระยะคือ ระยะก่อนและระยะหลังคำวินิจฉัยว่าบุตรเป็นออทิสติก ซึ่งแต่ละระยะมีความรุนแรงและส่งผลกระทบที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมในสถานการณ์ขณะนั้น ซึ่ง

บิดามารดาจะมีวิธีในการเผชิญวิกฤตและการแก้ไขปัญหาคด้วยการปรับตัวและเสริมพลัง ความเข้มแข็งในตนเองเพื่อให้ยอมรับและทำหน้าที่ของตนเองต่อไป บิดามารดายังได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอจะช่วยลดความตึงเครียด และส่งเสริมความสามารถในการเผชิญวิกฤตได้ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีผลต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของมารดา หากปล่อยให้มารดาเผชิญปัญหาโดยลำพัง ย่อมเป็นการเพิ่มความตึงเครียดให้แก่มารดามากขึ้นและส่งผลให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้

จากการทบทวนงานวิจัยภายในประเทศ มีนักวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคิดเห็น ความต้องการและเรื่องความเครียดของพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กออทิสติก ซึ่งก็ล้วนเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือและเป็นแรงใจให้กับท่านผู้ปกครองในการดำเนินชีวิต “การใช้เวลาว่าง” เป็นสาขาวิชาความรู้ใหม่ที่กำลังแพร่หลายในประเทศไทย ที่สำคัญการใช้เวลาว่างนี้จะช่วยส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของท่านผู้ปกครองเด็กออทิสติกและจากการศึกษาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสาขาการใช้เวลาว่าง ยังไม่มีนักวิจัยท่านอื่นๆศึกษามาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาเรื่อง “ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก”

งานวิจัยต่างประเทศ

Brightbill (1960) ทำการสำรวจเวลาว่างโดยมีความสัมพันธ์กับเวลาทำงาน เวลาเล่น และนันทนาการ โดยกล่าวว่าเวลาว่างในความสัมพันธ์กับเวลา “เป็นเวลาที่นอกเหนือจากเวลาทำงาน เป็นเวลาที่คัดสรรไว้ หรือเป็นเวลาที่อิสระ”

Tunali (1988) ได้ศึกษาความเครียดและการจัดการในครอบครัวของเด็กออทิสติก และเปรียบเทียบกับครอบครัวของเด็กปกติ โดยการสัมภาษณ์มารดา 58 คน ซึ่งเป็นมารดาของเด็กออทิสติก 29 คนและเป็นมารดาของเด็กปกติ 29 คน และจากการเปรียบเทียบพบว่ามารดาของเด็กออทิสติกต้องใช้เวลามากกว่าในการเอาใจใส่ต่อครอบครัว มารดาของเด็กออทิสติกจะมีความต้องการมากกว่ามารดาของเด็กปกติที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มสมรสในฐานะที่เป็นบิดาของเด็กออทิสติก มารดาของเด็กออทิสติกจะมีความยากลำบากในการทำมาหากินในพฤติกรรมของบุตรที่เป็นเด็กออทิสติกและมีความต้องการน้อยที่จะรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กอื่นๆ

Lyons (1993: 256-265) แนะนำว่านอกจากที่จะเพิ่มการบริการทางนันทนาการให้กับบุคคลทั่วไปได้อย่างทั่วถึงแล้ว กิจกรรมนันทนาการและการใช้เวลาว่างเหล่านี้ควรที่จะเข้าไปอยู่ในชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุน มีส่วนร่วมในการยอมรับและช่วยเหลือคนพิการเหล่านี้ และให้ความรู้กับคณะทำงานและอาสาสมัครเป็นสำคัญ ให้ความรู้ด้านความรู้สึกรักของคนพิการเป็นสิ่งสำคัญ ความลำบากในการได้รับข้อมูลข่าวสารของเด็กพิการยังเป็นปัญหาอยู่ เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีการรับรู้ที่ช้า กิจกรรมนันทนาการและการใช้เวลาว่างต่างๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้นำไปสู่การเข้าร่วมในกิจกรรมน้อยลง จากงานวิจัยในครั้งนี้ยังเห็นว่าระดับความพิการไม่มีผลต่อระดับความพอใจในการทำวิจัยครั้งนี้

Darcy and Veal (1996: 17-24) ได้นำเสนอผลงานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศออสเตรเลีย มีการสำรวจโดยองค์กร(NRPS) National Recreation Participation Surveys มีการสำรวจ 6 ครั้ง ตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงปี 1985 จนถึงฤดูร้อนปี 1991 โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละครั้งที่ทำการเก็บจะมีประมาณ 2,000 ตัวอย่าง (NRPS) เป็นต้นแบบและเป็นจุดเปรียบเทียบสำหรับการสำรวจอื่นๆ โดยใช้วิธีการที่เที่ยงตรง ผู้ถูกสอบถามจะถูกถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในรายการที่เจาะจงมีจำนวน 91 กิจกรรม โดยจะถูกสอบถามถึงกิจกรรมใน 1 อาทิตย์ก่อนการสัมภาษณ์ โดยมีการแบ่ง รูปแบบของกิจกรรมการใช้เวลาว่างออกเป็น 4 รูปแบบคือ กิจกรรมที่ยึดบ้านเป็นหลัก กิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ โดยจากการสรุปผลมีการวิเคราะห์แยกความแตกต่างของเพศ ระดับอายุ อาชีพ โดยสรุปแล้วคนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ยึดบ้านเป็นหลักโดยเน้นการดูโทรทัศน์ วิดีโอ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ไปพบเพื่อนตามลำดับ ในส่วนการเปรียบเทียบในด้านอายุ โดยรวมเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก็จะลดลง แต่มี 2 กิจกรรมที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดคือ การทำสวนและการเดินเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินและการเปรียบเทียบกลุ่มทำงานเต็มเวลากับกลุ่มว่างจากการทำงานและยังเจาะลงไปถึงตัวกลุ่มอาชีพ โดยการใช้เวลาว่างก็จะมีแตกต่างกันบ้างในตัวกิจกรรม แต่ภาพรวมประชากรส่วนใหญ่ชอบอยู่พักผ่อนที่บ้านและใช้เวลาว่างกับครอบครัว

Zuzanek (1996: 35-75) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศแคนาดา เป็นการสำรวจการเข้าร่วมภายใน 12 เดือน โดยสำรวจโดย Canadian Arts Consumer Profile Survey ในปี 1990-1991 โดยกิจกรรมการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่คนเข้าร่วมมากที่สุดคือ ไปเยี่ยมญาติ/เพื่อน การรับประทานอาหารนอกบ้านและการฟังเพลงตามลำดับ ในปีต่อมามีการสำรวจการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างโดยมีการแบ่งตามเพศ สำรวจโดย PMB Canadian Consumer

Product Preferences Survey ในปี 1992 โดยเพศชายและหญิงจะใช้เวลาว่างเพื่อความบันเทิงภายในบ้าน การไปดูหนังและการทำสวนตามลำดับ และได้มีการนำผลของการสำรวจ ตั้งแต่ปี 1986 กับปี 1992 มาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่าง โดยจะมีชั่วโมงทำงานที่ลดน้อยลงส่งผลให้มีการใช้เวลาว่างเพิ่มมากขึ้นและใช้เวลาว่างไปในด้านสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมทางกายเพิ่มมากขึ้น โดยสรุปประเทศแคนาดามีการให้ความสำคัญกับการศึกษาการใช้เวลาว่างมาก ได้มีการศึกษาอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 1967 จนถึงปัจจุบันและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

Samuel (1996: 77-104) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศฝรั่งเศส โดยกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดคือ การดูโทรทัศน์ การอ่านนิตยสาร วารสารและการฟังเพลง ตามลำดับ จากการสรุปมีการแบ่งแยกเป็นช่วงอายุ คือ เมื่อมีอายุสูงมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานที่ก็จะมีอัตราที่ลดลงและการเข้าร่วมกิจกรรมที่อยู่ที่บ้าน เช่น การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมไฟ การทำสวน ก็มีทิศทางที่เพิ่มมากขึ้น และจากการสรุปตามกลุ่มอาชีพ ผู้ที่มีรายได้สูง ประกอบอาชีพที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะทางสูง จะสนใจและอ่านนิตยสาร-วารสาร มีข้อสรุปอีกว่าคนที่มียศบารมีสูงก็จะมีโอกาสในการเลือกและเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่าผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำ

Tokarski and Michels (1996: 107-112) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศเยอรมัน โดยองค์กร Emnid โดยมีการสำรวจในปี 1991 โดยในภาพรวมคนจะเน้นไปในการดูแลสุขภาพ ครอบครัวและการใช้เวลาว่าง ได้มีการศึกษาโดยแยกวันทำงาน วันศุกร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์ และได้แบ่งแยกให้เห็นชัดกับ ความแตกต่างด้านเพศ ระดับรายได้ โดยสรุปว่าผู้ชายและเด็กผู้ชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากกว่าผู้หญิงและมีการศึกษาถึงกิจกรรม โดยเฉพาะอีก 81 กิจกรรม โดยสรุปแล้วคนส่วนใหญ่มีความถนัดในการเข้าร่วมการอ่านหนังสือพิมพ์ ใช้เวลาว่างอยู่กับบ้าน ดูรายการบันเทิงและกีฬาในโทรทัศน์ โดยการวาดภาพมีความถนัดในการเข้าร่วมที่น้อยที่สุด

Gratton (1996: 113-129) ได้ศึกษาการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศอังกฤษ โดยทำการศึกษาในปี 1989 โดย General Household Survey โดยศึกษาการเลือกการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่บ้าน โดยมีการเก็บข้อมูลมาตั้งแต่ปี 1977-1987 โดยมีผลการเข้าร่วมในช่วง 4 สัปดาห์ก่อนการสัมภาษณ์ ประชาชนเข้าร่วมการดูโทรทัศน์ การไปพบเพื่อนและญาติ การฟังเพลง ตามลำดับ และในประเทศอังกฤษจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมในกิจกรรมกีฬา การเดิน

ได้รับการเข้าร่วมมากที่สุด และยังได้มีการแบ่งประเภทของกลุ่มกิจกรรมออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กีฬา กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมในร่ม กิจกรรมกลางแจ้งเฉพาะ กิจกรรมในร่มเฉพาะ กิจกรรมกลางแจ้งและในร่ม โดยได้มาหาเปอร์เซ็นต์ในการเข้าร่วม ความถี่ในการเข้าร่วม การหาค่าเฉลี่ยอายุของผู้เข้าร่วม หาเปอร์เซ็นต์การเข้าร่วมของผู้หญิงและหาเปอร์เซ็นต์การเข้าร่วมของผู้สูงอายุ

Sivan and Robertson (1996: 131-139) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศฮ่องกงในปี 1993 โดย Hongkong Sports Development Board Commissioned ได้ทำการสำรวจในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 1993 เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างและกิจกรรมกีฬาในช่วงเดือนที่ผ่านมา โดยมีการแบ่งแยกออกเป็นผู้ชายผู้หญิง โดยผลของการสำรวจพบว่าการดูโทรทัศน์มีคนเข้าร่วมมากที่สุด รองลงมาคือการเดินซื้อของ โดยผู้หญิงจะเข้าร่วมมากกว่าผู้ชายและการไปไนต์คลับได้รับการเข้าร่วมน้อยที่สุด ส่วนในด้านกิจกรรมกีฬา กีฬาแบดมินตันเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยผู้หญิงจะเข้าร่วมมากกว่าผู้ชายและการปั่นจักรยานได้รับความนิยมรองลงมา และมีการสรุปแบ่งแยกตามลำดับอายุ ทำให้ทราบถึงระดับการเข้าร่วมของช่วงอายุ โดยกิจกรรมการใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จะกระจายไปแล้วแต่ความเหมาะสมของช่วงวัย แต่ทางด้านกิจกรรมกีฬามีทิศทางที่แปรผันตามระดับอายุ คือ เด็กจะมีอัตราการเข้าร่วมคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูง และจะค่อยๆ ลดลงตามระดับอายุที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นเกือบทุกชนิดกีฬา

Sivan and Ruskin (1996: 141-151) ได้ทำการวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศอิสราเอล โดยมีการหาค่าเฉลี่ยของชั่วโมงกิจกรรมหลักๆ โดยแยกวันทำงาน วันหยุด วันศุกร์-เสาร์และได้ทำการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของปี 1970 กับปี 1990 ซึ่งการดูโทรทัศน์และการเข้าร่วมสังคมนั้นมีอัตราการเข้าร่วมที่สูง และมีค่าเฉลี่ยชั่วโมงที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับปี 1970 และได้มีการเปรียบเทียบผู้ชายทำงาน ผู้หญิงทำงานและพวกแม่บ้าน ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดก็คือเวลาว่างของผู้ชายทำงานจะเพิ่มมากขึ้นกว่าผู้หญิง อาจเนื่องมาจากผู้หญิงในยุคสมัยใหม่ต้องมาทำงานนอกบ้านมากขึ้นทำให้ลดภาระของผู้ชาย ส่งผลให้ผู้ชายมีเวลาว่างมากขึ้น โดยภาพรวมประชาชนของประเทศก็จะใช้เวลาว่างที่มากขึ้น และพวกแม่บ้านส่วนใหญ่ก็จะใช้เวลาไปกับการดูแลบ้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 1970 และจะใช้เวลาว่างไปกับการดูโทรทัศน์ การเข้าสังคม การดูแลเด็กและมีการหาร่ำรวยละในกิจกรรมการใช้เวลาว่าง กิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดก็คือการฟังเพลง ดูโทรทัศน์ การเข้ากลุ่มสังคมและกิจกรรมที่เข้าร่วมน้อยที่สุดก็คือ การอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร

Harada (1996: 153-163) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างและความถี่ในการเข้าร่วมของประชาชนประเทศญี่ปุ่น ในรอบ 1 ปีทำการศึกษาระหว่างปี 1982 และ 1992 โดย Leisure Development Centre ต่อมามีการสำรวจโดยแบ่งเป็นกิจกรรมการใช้เวลาว่าง 89 กิจกรรมแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กีฬา 24 รายการ งานอดิเรกและบันเทิง 30 รายการ เกมและสิ่งที่ทำให้เพลิดเพลิน 20 รายการ การเดินทางและการท่องเที่ยว 12 รายการ ในรูปแบบของกิจกรรมกีฬา โบว์ลิ่งได้รับการเข้าร่วมมากที่สุดและการออกกำลังกาย (Exercise) ก็มีความถี่สูงสุด ในรูปแบบของงานอดิเรกและบันเทิง นิยมดูวิดีโอ ฟังเพลงและกิจกรรมที่เพิ่มเติมขึ้นมาก็คือ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ซึ่งในปี 1982 ยังไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว รูปแบบของเกมและทำให้เพลิดเพลินคนนิยมไปกินข้าวนอกบ้าน และร้องคาราโอเกะ ส่วนการเปลี่ยนแปลงของความถี่ในการเข้าร่วมที่สูงที่สุดคือ การเล่นเกมวิดีโอเกมและในรูปแบบของการเดินทางและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวภายในประเทศได้รับการเข้าร่วมมากที่สุดและรองลงมาคือการขับรถท่องเที่ยวซึ่งมีความถี่สูงสุดด้วย ส่วนกิจกรรมที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุดคือ การตั้งแคมป์ โดยสรุปส่วนใหญ่แล้วการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนญี่ปุ่น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและเศรษฐกิจ การคาดการณ์การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างต้องอาศัยความรู้ ทฤษฎีและรายงานการวิจัยเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตถึงอุตสาหกรรมการใช้เวลาว่าง

Cushman and Laidler (1996: 165-180) ได้นำเสนอผลงานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศนิวซีแลนด์ ในปี 1991 โดยเป้าหมายของการสำรวจคือ การคำนึงถึงการใช้ชีวิตให้มีสุขภาพดีกว่าเดิม โดยผลของการสำรวจได้มาวิเคราะห์โดยการแบ่งเพศชายหญิง โดยผู้ชายเข้าร่วมมากที่สุดคือ การดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นกีฬาตามลำดับ ส่วนผู้หญิงเข้าร่วมมากที่สุดคือ การไปพบเพื่อน ฟังเพลง การอ่านหนังสือ ตามลำดับ และถ้ามองในภาพรวมของประชาชนทั่วไปก็นิยม การอ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ ไปพบเพื่อน ตามลำดับและได้มีการเปรียบเทียบผู้ชายและผู้หญิงในวัยเกษียณอายุแล้วเมื่อเทียบกับประชาชนทั่วไป คนสูงอายุมีการใช้เวลาว่างส่วนมากไปกับการอ่านหนังสือ ทำสวน ดูโทรทัศน์ ทำงานศิลปะหัตถกรรม และการเดิน ในการสำรวจในประเทศนิวซีแลนด์เนื่องจากประเทศนี้มีประชากรไม่มาก การสนับสนุนทางการเมืองมีผลอย่างมาก ต่อการใช้เวลาว่างและกีฬา

Jung (1996: 183-197) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศโปแลนด์ ตั้งแต่ปี 1972-1990 ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากที่สุดคือการดูโทรทัศน์

การฟังวิทยุและการอ่านหนังสือพิมพ์ตามลำดับ และกิจกรรมที่เข้าร่วมน้อยที่สุดก็คือการทำงานศิลปะ

Cordell et.al. (1996: 215-235) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศอเมริกา ได้ศึกษาในปี 1994 โดยศึกษาการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างเกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลางแจ้ง โดยกิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุดคือการเดิน การไปทะเล และการไปกับครอบครัว ตามลำดับ และจากการเปรียบเทียบของช่วงอายุจากภาพรวมแล้ว เมื่อมีระดับอายุที่สูงขึ้น อัตราการเข้าร่วมก็จะลดลงจากการศึกษายังได้มีการแบ่งตามภูมิภาค ซึ่งการเข้าร่วมก็มีความใกล้เคียงกันในตัวกิจกรรม และคนที่มีการได้สูงก็จะมีโอกาสและการเข้าร่วมในกิจกรรมมากกว่าคนที่มีการได้น้อย

Roberts et.al. (2001) ได้ทำการวิจัยเก็บข้อมูลผู้ที่อยู่อาศัยในกรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย จำนวน 120 คน โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ กิจกรรมการใช้เวลาว่างนั้นช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้อย่างไร คุณสมบัตินี้ของกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์เปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับกลุ่มสถิติประชากรและสังคมหรือไม่ ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในครั้งนี้มุ่งประเด็นไปที่ประโยชน์จากกิจกรรมยามว่างของผู้ให้สัมภาษณ์และรวมไปถึงการจัดระดับความสุขในชีวิต โดยผลการวิจัยสรุปออกมาว่าผู้ที่เข้าร่วมกับกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากก็จะพึงพอใจในกิจกรรมนั้นสูงขึ้น ผู้ที่มีฐานะดีจะมีความกระตือรือร้นและมีโอกาสในกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากกว่าผู้ที่มีฐานะยากจน ความมั่งคั่งนั้นแท้จริงแล้วเป็นตัวบ่งชี้ว่าประชากรและสังคมนั้นเกี่ยวข้องกันทั้งระดับกิจกรรมการใช้เวลาว่างและความพึงพอใจในกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากที่สุด ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะเป็นเพศที่มีการแยกตัวด้วยเหตุผล แต่การประเมินความพึงพอใจในชีวิตของพวกเขาไม่ได้สูงกว่าผู้ชาย และแม้ว่าผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณจะมีการแยกแยะด้วยเหตุผลมากที่สุด แต่คนทำงานเต็มเวลากลับมีระดับความพึงพอใจในชีวิตที่สูงมากที่สุด การแยกตัวด้วยเหตุผลของกิจกรรมการใช้เวลาว่างสามารถอธิบายเรื่องตัวแปรในความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมของกลุ่มประชากรได้ กิจกรรมการใช้เวลาว่างมีผลต่อคุณภาพชีวิตและสามารถแยกแยะเรื่องคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรทางสังคมได้ว่าแต่ละบุคคลนั้นมีความรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมกิจกรรมการใช้เวลาว่างในการเพิ่มคุณภาพชีวิตจะต้องให้ประโยชน์ของกิจกรรมการใช้เวลาว่างโดยเอื้อประโยชน์ให้กับประชากรหลายกลุ่มเท่าที่จะเป็นไปได้ จัดและเสริมสร้างโอกาสในการเข้าร่วมให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในกลุ่มภาวะสังคมนั้นๆ

Wihite et.al. (1999: 21) กล่าวว่า “บางครั้งการพยายามให้เด็กฝึกการด้านร่างกายเข้าไปรวมกลุ่มกับเด็กปกติ ทำให้เด็กพิการเกิดความอับอาย รู้สึกเสียความมั่นใจ” ผลของการวิจัยที่สำคัญที่สุด การให้บริการกิจกรรมนันทนาการ การศึกษาการใช้เวลาว่างควรจะคำนึงถึงผู้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมและนักกิจกรรมที่ดีต้องจัดหากิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละครอบครัว เพื่อให้เกิดความพอใจสูงสุดกับเด็กและครอบครัวนั้น

Berner et.al. (อ้างถึงใน Sivan & Ruskin, 2000: 110) ให้การสนับสนุนว่าบุคคลที่มีความผิดปกติต้องใช้เวลาในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของตนเองมากกว่าบุคคลปกติส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีบุตรเป็นเด็กพิเศษต้องมีความอดทนมากกว่าและให้เวลากับเด็กเหล่านี้มากกว่า

การศึกษาการใช้เวลาว่างในประเทศฮ่องกง HongKong Rehabaid & Rotary Rehabaid Centre ได้คำนึงถึงสิทธิของมนุษยชนของคนพิการ โดยให้เขาดำรงชีวิตอย่างปกติในสังคม ต้องมีการสนับสนุนด้านการศึกษา และเริ่มต้นตั้งแต่อายุน้อย ชุมชนต้องมีการเตรียมตัวอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษเหล่านี้ โดยครูและผู้ปกครองของเด็กต้องมีการปรับเปลี่ยนแนะนำสิ่งอำนวยความสะดวกให้เขาเข้าสู่สิ่งที่ดีขึ้น การจัดชั้นเรียนที่เหมาะสม การขนส่งเด็กที่มาโรงเรียนอย่างเหมาะสม และหาแนวทางในการประเมินเด็กเหล่านี้ โรงเรียนต้องมีการปรับให้เข้ากับเด็กเหล่านี้ได้ในฮ่องกง มีองค์กร TREATS ซึ่งเป็นองค์กรทางนันทนาการและการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างให้กับเด็กที่มีความปกติและผิดปกติให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ได้มีการแสดงออก มีกิจกรรมนอกค่าย และเกมการละเล่น โดยกิจกรรมจะถูกคัดสรรให้มีความเหมาะสมกับเด็กในแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและการฝึกเด็กที่มีความปกติเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่อง (Sivan & Ruskin, 2000: 112-116)

Zeiji et. al. (2000) ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่ในกิจกรรมการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของวัยรุ่น วัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจกิจกรรมการใช้เวลาว่างของวัยรุ่นกับครอบครัว มีหลักมาจากหลักการทางทฤษฎีในวัยเด็กของนักสังคมศาสตร์ แบบสอบถามถูกออกแบบเพื่อเด็กและวัยรุ่นอายุ 10-15 ปี รวมทั้งหมด 927 คน จากสังคมที่ต่างกัน สภาพแวดล้อมต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าเด็กอายุ 10-12 ปี จากระดับครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างดีจะมีการใช้เวลาว่างและการเข้าร่วมที่ดีต่อครอบครัว

McCormick and Zabriskie (2003) ศึกษาเรื่องมุมมองของเด็กและครอบครัวต่อการใช้เวลาว่างร่วมกันและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว โดยมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว

ผลการวิจัยปรากฏว่าการใช้เวลาว่างกับครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความสมดุลในการใช้เวลาว่าง ในที่นี้จะอธิบายถึงอัตราส่วนที่สร้างความพึงพอใจในชีวิต

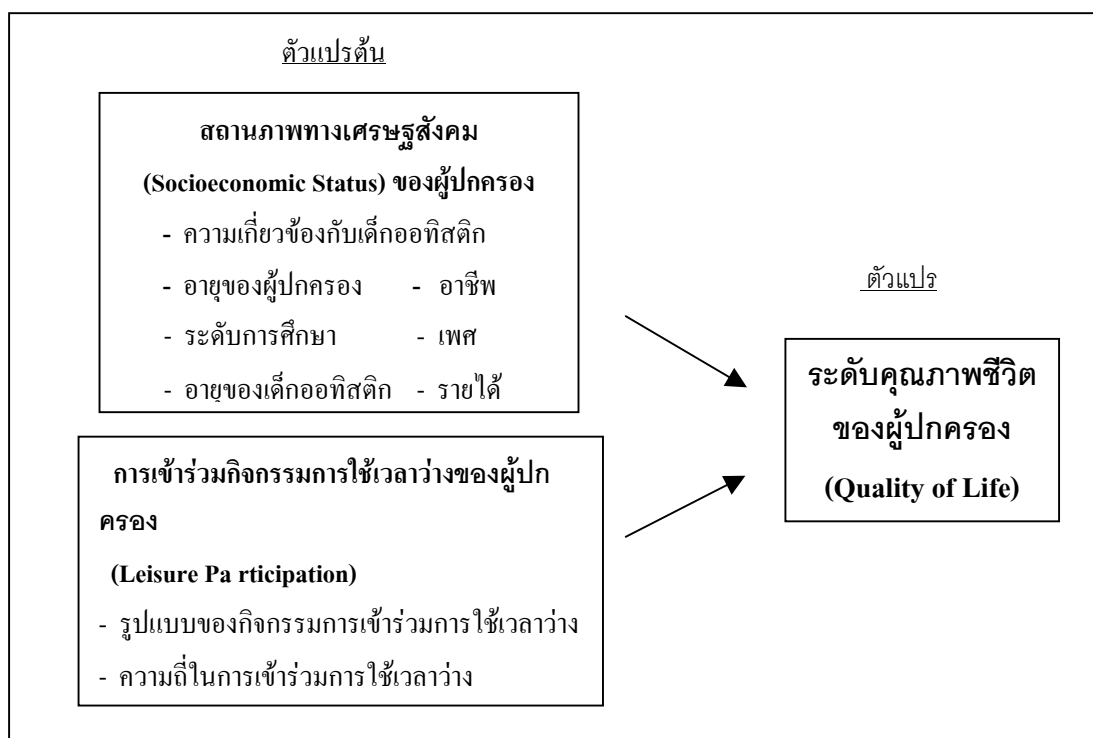
จากการทบทวนงานวิจัยต่างประเทศ มีนักวิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของประชาชนโดยรวมในประเทศนั้นๆ ทำให้เห็นภาพรวมของกิจกรรมการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนในประเทศนั้นแต่ยังไม่มีนักวิจัยท่านใด ที่ทำการศึกษาการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก โดยถือว่าเป็นคนกลุ่มเล็กๆในสังคม แต่ก็กลุ่มคนที่น่าเห็นใจและเข้าไปช่วยเหลืออย่างยั่งยืนผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะจัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้น เพื่อช่วยเหลือคนกลุ่มเล็กๆ ในสังคม ทั้งนี้ในการแก้ปัญหาควรแก้ไขจากจุดเล็กๆ เสียก่อนและจากคนกลุ่มเล็กๆ หลายๆ กลุ่ม ก็จะเป็นการขยายวงกว้างสืบต่อไปในสังคม

คำถามในการวิจัย

1. ความถี่สูงสุดในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกเป็นอย่างไร
2. คุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกในภาพรวมอยู่ในระดับใด
3. สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกอย่างไร
4. การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติกมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกหรือไม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการศึกษาวิจัยมีดังนี้

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก โดยศึกษาตัวแปรต้น คือ การใช้เวลาว่างและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ตัวแปรตามคือ ระดับของคุณภาพชีวิตซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ ระดับกลางและระดับสูง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาในครั้งนี้คือ ผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่นำบุตรหลานเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2548

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่นำบุตรหลานเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการเก็บข้อมูลโดยไม่ซ้ำรายและเก็บแบบไม่เฉพาะเจาะจง จำนวน 179 คน ช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2548 ในเวลาทำการของผู้ป่วยนอก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Self-administered Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุของเด็กออทิสติก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในระยะเวลา 6 เดือน ก่อนการทำแบบสอบถาม ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - กรกฎาคม พ.ศ. 2548

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกมีลักษณะเป็นอัตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีระดับให้เลือก 4 ระดับคือ น้อยที่สุด น้อยมาก มากที่สุด

การสร้างและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาและผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีของRovinelli และ Hambleton โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและหาตรงกัน ความสอดคล้อง (Index of Congruence) ผู้วิจัยมีเกณฑ์ว่ามีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความและรูปแบบให้สมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อหาและภาษาให้ดียิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดลอง (try out) กับผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่นำบุตรมารักษาที่สถาบันราชานุกูล กรุงเทพฯ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐบาลและมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจริง จำนวน 30 ราย ในการหาค่าความเชื่อมั่นใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้เกณฑ์ของ Kr20 โดยแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้เมื่อถูกปรับแล้ว มีค่า รวมสัมประสิทธิ์แอลฟา = .87 ซึ่งถือว่ามีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับที่ดี
5. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงขั้นสุดท้ายเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด และนำเสนอต่อท่านประธานกรรมการและคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อหาจุดบกพร่องในแบบสอบถามและปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปติดต่อโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กออทิสติก

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 30 วัน ในระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2548 โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลโดยไม่ซ้ำราย
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่เก็บมาได้จำนวน 179 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์คำนวณผลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
2. หาความถี่กิจกรรมของแต่ละรูปแบบในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่ผู้ปกครองเด็กออทิสติก
3. ระดับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
4. หาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับระดับคุณภาพชีวิต
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือจากสูตร IC (Index of Congruence) โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (บุญชม, 2532: 66)

$$\text{สูตร} \quad IC = \frac{\sum R}{N}$$

IC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อรายการกับจุดประสงค์ของการศึกษา

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร(ธีรยุทธ, 2543: 12)

$$X = \frac{r}{R} \times 100$$

X = ค่าร้อยละ

r = จำนวนประชากรที่ได้

R = จำนวนประชากรทั้งหมด

3. ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi – Square) มีสูตรดังนี้ (บุญธรรม, 2543: 247)

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

O = ค่าของข้อมูลที่สังเกต

E = ค่าของข้อมูลที่คาดว่าจะเป็น

4. การคำนวณหาค่า Spearman Rank Order Correlation Coefficient Rho(r) (Pagano, 1986: 123)

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum D_i^2}{N^3 - N}$$

D_i = ผลต่างระหว่างตำแหน่ง $R(X_i) - R(Y_i)$

$R(X_i)$ = ตำแหน่งของคะแนน X

$R(Y_i)$ = ตำแหน่งของคะแนน Y

วิธีการให้ค่าคะแนนตัวแปล

การหาค่าคะแนนระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง

1. รวบรวมระดับความรู้สึกรับรู้ของผู้ปกครอง จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 จำนวน 28 ข้อ

2. นำคะแนนจากข้อ 1 มาจัดเป็นคุณภาพชีวิตระดับต่ำ ระดับกลางและระดับสูง โดยวิธีการคำนวณหาอันตรภาคชั้นเพื่อหาช่วงคะแนน (บุญเรียง, 2534) ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}}$$

พิสัย = คะแนนสูงสุดที่ได้จากการรวมคะแนนคุณภาพชีวิต - คะแนนต่ำสุดที่ได้จากการรวมคะแนนคุณภาพชีวิต

จำนวนชั้นที่ต้องการ = 3 ชั้น (คุณภาพชีวิตระดับต่ำ คุณภาพชีวิตระดับกลางและคุณภาพชีวิตระดับสูง)

แบบสอบถามมี 28 ข้อ คะแนนสูงสุดคือ 112 คะแนนต่ำสุดคือ 28

$$112 - 28 = 84$$

$$\text{ดังนั้น อันตรภาคชั้น} = \frac{84}{3} = 28$$

จะได้ ผู้ปกครองที่มีคะแนน 28 ถึง 55	จัดว่ามีระดับคุณภาพชีวิตระดับต่ำ
ผู้ปกครองที่มีคะแนน 56 ถึง 83	จัดว่ามีระดับคุณภาพชีวิตระดับกลาง
ผู้ปกครองที่มีคะแนน 84 ถึง 112	จัดว่ามีระดับคุณภาพชีวิตระดับสูง

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ได้แบ่งผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 2 ความถี่ในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกกับระดับคุณภาพชีวิต

ตอนที่ 5 หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ปกครองของเด็กออทิสติกที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จำนวน 179 คน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65.36 เป็นมารดาของเด็กออทิสติก ช่วงอายุ 30 - 39 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.81 กลุ่มอายุ 40-49 ปี เป็นลำดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 34.64 การศึกษาของผู้ปกครองเด็กออทิสติกส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.75 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.91 อาชีพของผู้ปกครองเด็กออทิสติกส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.58 รองลงมาคือพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 17.32 ส่วนกลุ่มเกษตรกรรมเป็นกลุ่มอาชีพที่น้อยที่สุดที่ทำการตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 1.68 รายได้ต่อเดือน ของผู้ปกครอง เด็กออทิสติก มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.31 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 24.58 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

(n = 179 คน)

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก		
บิดา	43	24.02
มารดา	117	65.36
ญาติ	19	10.62
เพศ		
ชาย	43	24.02
หญิง	136	75.98
อายุ		
20 - 29 ปี	18	10.05
30 - 39 ปี	82	45.81
40 - 49 ปี	62	34.64
50 - 59 ปี	14	7.82
สูงกว่า 60 ปี	3	1.68
วุฒิทางการศึกษา		
ประถมศึกษา	33	18.44
มัธยมศึกษา	41	22.91
อนุปริญญา/เทียบเท่า	18	10.06
ปริญญาตรี	64	35.75
ปริญญาโท	19	10.61
ปริญญาเอก	4	2.23

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 179 คน)

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
พนักงานบริษัท	31	17.32
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	10.61
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	23	12.85
ธุรกิจส่วนตัว	20	11.17
เกษตรกรรวม	3	1.68
รับจ้าง/คนงาน	18	10.06
ค้าขาย	15	8.38
แม่บ้าน	44	24.58
อื่นๆ	6	3.35
รายได้		
น้อยกว่า 10,000 บาท	65	36.31
10,001 - 20,000 บาท	35	19.55
20,001 - 30,000 บาท	19	10.62
30,001 - 40,000 บาท	16	8.94
40,001 บาทขึ้นไป	44	24.58
อายุของเด็กออกทัศนศึกษา		
น้อยกว่า 4 ปี	60	33.52
4 - 8 ปี	73	40.78
8 ปีขึ้นไป	46	25.70

ตอนที่ 2 ความถี่ในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

การเข้าร่วมกิจกรรมภายในบ้านของผู้ปกครองเด็กออทิสติก (ตารางที่ 2) พบว่า การดูโทรทัศน์ มีผู้ไม่ได้ดูน้อยมาก ผู้ปกครองดูโทรทัศน์ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือพูดได้ว่าดูเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 72.07 การทำอาหาร ผู้ปกครอง ร้อยละ 31.28 ไม่ได้ทำอาหารทานเอง ส่วนกลุ่มรองลงมา นิยมทำอาหาร 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 26.26 การฟังเพลง ฟัง 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 35.78 และฟัง 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 24.02 การทำสวนดูแลต้นไม้ ครั้งหนึ่งของกลุ่มผู้ปกครองไม่ได้ทำอาจเนื่องมาจากบริเวณบ้านไม่มีเนื้อที่ในการจัดตกแต่งสวน กลุ่มรองลงมา คือจัดตกแต่งสวน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 17.88 การเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 73.74 ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ส่วนการดูแลและตกแต่งบ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.43 ไม่ได้ทำและกลุ่มรองลงมา คือจะดูแลบ้าน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 10.61 งานอดิเรก คิดเป็นร้อยละ 40.22 ไม่ได้ทำและกลุ่มคนที่ทำก็จะทำ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 16.76 และการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ส่วนใหญ่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 30.72 ส่วนการนั่งสมาธิ รวมถึงการศึกษาในเรื่องที่สนใจ ยังมีผู้เข้าร่วมน้อย

ตารางที่ 3 สามารถวิเคราะห์การท่องเที่ยวของผู้ปกครองดังนี้ การเที่ยวตามศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า มีความถี่ในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างสูง โดยไป 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 31.84 การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ นิยมไป 1 ครั้งต่อ 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 17.88 การไปบ้านญาติ/เพื่อนนิยมไปเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.97 การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ปริมณฑล ผู้ปกครองเกือบครึ่งไม่ได้ไป ในกลุ่มที่ไปก็จะไป 6 เดือนไปครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.8 ซึ่งคล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวในต่างจังหวัด ผู้ปกครองเกือบครึ่งไม่ได้ไป ในกลุ่มที่ไปก็จะไป 6 เดือนไปครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.99 การท่องเที่ยวในต่างประเทศคนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 79.33 ไม่ได้ไป ในกลุ่มที่ไปก็จะไป 6 เดือนไปครั้ง การไปสถานที่สำคัญทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ 26.81 ไป 1 ครั้งต่อ 1 เดือน ส่วนการไปสวนสวนสนุกก็เช่นเดียวกันนิยมไปเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.02 ส่วนการไปโรงพยาบาลผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้ไป คิดเป็นร้อยละ 83.80 การรับประทานอาหารนอกบ้านนิยมไป 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 17.88 ส่วนการไปตลาดสด งานเลี้ยง สวนสาธารณะ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เป็นข้อเสนอที่ผู้ครองเสนอขึ้นมาซึ่งความถี่ในการเข้าร่วมไม่มากนัก

ตารางที่ 4 สามารถวิเคราะห์กิจกรรมกีฬาของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในกลุ่มที่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ การเดิน/วิ่ง การปั่นจักรยาน และการเดินแอโรบิก เป็นกิจกรรมกีฬาที่เข้าร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.35 15.64 และ 6.14 ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมกีฬาอื่นๆ มีผู้ไม่ได้เข้าร่วมสูงสุดตามลำดับ คือ รำมวยจีน/ไทเก๊ก ปิงปองการคัดคน และโยนบอลเล่น

ตารางที่ 5 สามารถวิเคราะห์กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การร้องเพลง ผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.96 การสะสมสิ่งของ กลุ่มที่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.58 การวาดภาพผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.52 การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ทำ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 8.38 การถ่ายภาพ ส่วนใหญ่ทำ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05

คำถามในการวิจัยข้อที่ 1 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกเป็นอย่างไร

ความถี่ในการเข้าร่วมของกิจกรรมในรูปแบบกิจกรรมภายในบ้าน มีผู้ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ การดูโทรทัศน์ การฟังเพลงและการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร มีผู้เข้าร่วมมีความถี่ร้อยละสูงสุด คือ 72.07 35.75 และ 30.72 ตามลำดับ

ความถี่ในการเข้าร่วมของกิจกรรมในรูปแบบการท่องเที่ยว ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า มีความถี่ในการเข้าร่วมสูงสุดโดยทำ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 31.84 การท่องเที่ยวบ้านญาติ/เพื่อน มีความถี่สูงสุดในช่วง ทำ 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.37 และการไปสถานที่สำคัญทางศาสนา มีความถี่สูงสุดในช่วง ทำ 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 26.81

ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบกิจกรรมกีฬา ในช่วงความถี่ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ความถี่ในการเข้าร่วมสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ การเดิน/วิ่ง คิดเป็นร้อยละ 22.35 การขี่จักรยาน คิดเป็นร้อยละ 15.64 และการเดินแอโรบิก คิดเป็นร้อยละ 6.14

ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ในช่วงความถี่ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ความถี่ในการเข้าร่วมสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ การร้องเพลง คิดเป็นร้อยละ 13.96 การสะสมสิ่งของ คิดเป็นร้อยละ 5.58 และการวาดภาพ คิดเป็นร้อยละ 3.35 และในช่วงทำ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ การวาดภาพมีความถี่ในการเข้าร่วมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 14.52

ตอนที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

คำถามในการวิจัยข้อที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในภาพรวมอยู่ในระดับใด

ตารางที่ 6 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ระดับคุณภาพชีวิต	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
คุณภาพชีวิตระดับต่ำ	53 - 55	3	1.68
คุณภาพชีวิตระดับกลาง	56 - 83	129	72.06
คุณภาพชีวิตระดับสูง	84 - 108	47	26.26
รวม		179	100.00

ตารางที่ 6 แสดงอัตราร้อยละระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีกุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 72.06 รองลงมาคือผู้ปกครองมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.26 และผู้ปกครองเด็กมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำมีน้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับระดับคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก

(n = 179 คน)

ความเกี่ยวข้อง กับเด็กออทิสติก	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บิดา	1	0.56	30	16.76	12	6.71
มารดา	2	1.12	91	50.83	24	13.41
ญาติ	0	0.00	8	4.47	11	6.14
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 7 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.06 ซึ่งเป็นมารดาถึง ร้อยละ 50.83 และบิดา เป็นกลุ่มที่รองลงมา ที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 16.76

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามเพศ

(n = 179 คน)

เพศ	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	1	0.56	30	16.76	12	6.71
หญิง	2	1.12	99	55.30	35	19.55
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

จากตารางที่ 8 จากจำนวนผู้ปกครองทั้งหมด 179 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง รวม 129 คน คิดเป็นร้อยละ 72.06 ผู้หญิงเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 55.30 และผู้ชายส่วนใหญ่ก็มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 16.76

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามอายุของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

(n = 179 คน)

อายุ	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 29 ปี	1	0.56	10	5.58	7	3.91
30 - 39 ปี	2	1.12	63	35.19	17	9.50
40 - 49 ปี	0	0.00	46	25.70	16	8.94
50 - 59 ปี	0	0.00	10	5.58	4	2.23
60 ปีขึ้นไป	0	0.00	0	0.00	3	1.68
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

จากตารางที่ 9 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านอายุกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ปรากฏว่ากลุ่มในช่วงอายุ 30-39 ปี ถือเป็นกลุ่มคนจำนวนมากที่สุด ที่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.19 และกลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลางช่วงอายุ 40-49 ปี ก็เป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากเป็นลำดับที่ 2 ตามมา คิดเป็นร้อยละ 25.70 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงรวม 3 คนคิดเป็นร้อยละ 1.68 ซึ่งไม่จัดอยู่ในกลุ่มคุณภาพชีวิตระดับต่ำและระดับกลางเลย

ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามระดับ การศึกษา

(n = 179 คน)

ระดับการศึกษา	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	2	1.12	25	13.96	6	3.35
มัธยมศึกษา	0	0.00	27	15.08	14	7.82
อนุปริญญา / เทียบเท่า ปริญญาตรี	0	0.00	12	6.70	6	3.35
ปริญญาโท	1	0.56	51	28.49	12	6.70
ปริญญาเอก	0	0.00	11	6.14	8	4.47
	0	0.00	3	1.68	1	0.56
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

จากการวิเคราะห์ ตารางที่ 10 พบว่า ผู้ปกครองที่ทำการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้นี้ส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี ซึ่งมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.49 จากการสังเกต กลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยในกลุ่มผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท เกือบครึ่งหนึ่งกลุ่มการศึกษาเดียวกันมีระดับคุณภาพชีวิตระดับสูง ในส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อย ในระดับชั้นประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ ถึง 2 คน จาก 3 คน และส่วนใหญ่อีกมีคุณภาพชีวิตระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.96 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 15.08 รองลงมา กลุ่มผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา / เทียบเท่าส่วนใหญ่อีกมีคุณภาพชีวิตในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.70

ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามอาชีพ

(n = 179 คน)

อาชีพ	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานบริษัท	0	0.00	23	12.85	8	4.47
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	0.00	13	7.26	6	3.35
ข้าราชการ / พนักงานรัฐ	0	0.00	20	11.17	3	1.68
ธุรกิจส่วนตัว	0	0.00	16	8.93	4	2.23
เกษตรกรรวม	0	0.00	3	1.68	0	0.00
รับจ้าง / คนงาน	0	0.00	10	5.58	8	4.47
ค้าขาย	1	0.56	9	5.03	5	2.79
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	2	1.12	32	17.88	10	5.58
ดูแลเด็ก	0	0.00	3	1.68	3	1.68
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

จากตารางที่ 11 วิเคราะห์อาชีพกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในทุก ๆ สาขาอาชีพ มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.06 รองลงมามีระดับคุณภาพชีวิตระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 26.26 และมีคุณภาพชีวิตระดับต่ำ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68 กลุ่มอาชีพแม่บ้านเป็นผู้ปกครองกลุ่มใหญ่ที่สุดที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.88 รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท ข้าราชการ/พนักงานรัฐ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.85 และ 11.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามรายได้

(n = 179 คน)

รายได้	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	3	1.68	45	25.14	17	9.50
10,001 - 20,000 บาท	0	0.00	26	14.52	9	5.03
20,001 - 30,000 บาท	0	0.00	17	9.50	2	1.11
30,001 - 40,000 บาท	0	0.00	13	7.26	3	1.68
40,000 บาทขึ้นไป	0	0.00	28	15.64	16	8.94
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

ตารางที่ 12 กลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน ที่มีคุณภาพชีวิตระดับกลาง เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.14 ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้สูง คือ 40,000 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มรองลงมาที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 15.64

ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกจำแนกตามอายุของเด็กออทิสติก

(n = 179 คน)

ช่วงอายุของเด็กออทิสติก	คุณภาพชีวิต					
	ระดับต่ำ		ระดับกลาง		ระดับสูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 4 ปี	1	0.56	47	26.25	12	6.70
4 ปี – 8 ปี	2	1.11	50	27.93	21	11.73
8 ปี ขึ้นไป	0	0.00	32	17.89	14	7.82
รวม	3	1.68	129	72.06	47	26.26

ตารางที่ 13 กลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่มีอายุช่วงระหว่าง 4 ปี – 8 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด ส่วนมากมีคุณภาพชีวิตระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 27.93 ในส่วนกลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่มีอายุน้อยกว่า 4 ปี เป็นกลุ่มรองลงมาที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.25

คำถามในการวิจัยข้อที่ 3 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกอย่างไร

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม กับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	คุณภาพชีวิต
ความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก	.02*
เพศ	.89
อายุผู้ปกครอง	.07
การศึกษาสูงสุด	.29
อาชีพ	.46
รายได้	.22
อายุของเด็กออทิสติก	.54

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือมีผลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก โดยผู้ที่เป็นญาติส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับสูงและกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.14 และ 4.47 ตามลำดับ และไม่มีคุณภาพชีวิตระดับต่ำเลย จากตารางที่ 7

ตอนที่ 5 หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลากับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

คำถามในการวิจัยข้อที่ 4 การเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลามีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกอย่างไร

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่าง กิจกรรมภายในบ้านกับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

รูปแบบของกิจกรรม	คุณภาพชีวิต	
	r	p
กิจกรรมภายในบ้าน		
ดูโทรทัศน์	.08	.16
ทำอาหาร	-.06	.20
ฟังเพลง	.14	.03*
ทำสวน / ดูแลต้นไม้	.07	.17
เลี้ยงสัตว์	-.08	.16
ดูแล/ตกแต่งบ้าน	.11	.07
ทำงานอดิเรก	.11	.10
อ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร	.27	.00*
รวม	.15	.02*

*p < .05

จากตารางนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภายในบ้านกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการฟังเพลง การอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและรูปแบบของกิจกรรมโดยรวม มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

รูปแบบของกิจกรรมภายในบ้าน ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่กิจกรรม ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ทำสวน/ดูแลต้นไม้ ดูแล/ตกแต่งบ้าน ทำงานอดิเรก และการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ส่วนรูปแบบกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงข้ามกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ การทำอาหาร และการเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยว กับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

รูปแบบของกิจกรรม	คุณภาพชีวิต	
	r	p
การท่องเที่ยว		
ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า	.16	.02*
แหล่งธรรมชาติ	.14	.04*
บ้านญาติ/เพื่อน	.09	.12
แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ปริมณฑล	.17	.01*
แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด	.13	.04*
ต่างประเทศ	.08	.14
สถานที่สำคัญทางศาสนา	.16	.02*
สวนสนุก	-.14	.03*
โรงภาพยนตร์	-.09	.11
รับประทานอาหารนอกบ้าน	-.01	.45
รวม	.12	.06

*p < .05

จากตารางนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการท่องเที่ยวตามศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า แหล่งธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ปริมณฑล แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด สถานที่สำคัญทางศาสนา และสวนสนุก มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่กิจกรรมการท่องเที่ยว ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า แหล่งธรรมชาติ บ้านญาติ/เพื่อน แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ปริมณฑล แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด ต่างประเทศ และ สถานที่สำคัญทางศาสนาส่วนรูปแบบกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงข้ามกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ การท่องเที่ยวสวนสนุก โรงภาพยนตร์ และการรับประทานอาหารนอกบ้าน

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกีฬากับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

รูปแบบของกิจกรรม	คุณภาพชีวิต	
	r	p
กิจกรรมกีฬา		
ฟุตบอล	.08	.29
บาสเกตบอล	.21	.13
แบดมินตัน	.11	.14
เทนนิส	-.03	.73
จักรยาน	-.07	.34
เดิน/วิ่ง	.19	.01*
กอล์ฟ	-.14	.06
ว่ายน้ำ	-.14	.06
วอลเลย์บอล	.08	.30
ป้องกัน	.09	.19
ฟิตเนส	.06	.41
ร่ำรวยเงิน/ไทเก็ก	-.07	.34
เดินแอโรบิก	-.06	.42
รวม	.06	.46

* $p < .05$

จากตารางนี้ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกีฬากับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
ความถี่ในการเล่นกีฬา การเดิน/วิ่ง มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

รูปแบบของกิจกรรมกีฬา ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต
ได้แก่ กิจกรรมกีฬาฟุตบอล บาสเกตบอล แบดมินตัน เดิน/วิ่ง วอลเลย์บอล ป้องกัน ฟิตเนส และ
กิจกรรมกีฬาในภาพรวม ส่วนรูปแบบกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงข้ามกับระดับคุณภาพ
ชีวิต ได้แก่ กิจกรรมกีฬาเทนนิส จักรยาน กอล์ฟ ว่ายน้ำ ร่ำรวยเงิน/ไทเก็ก และการ เดินแอโรบิก

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็ก
ออทิสติก

รูปแบบของกิจกรรม	คุณภาพชีวิต	
กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	r	p
วาดภาพ	.07	.38
ร้องเพลง	.09	.25
เล่นดนตรี	.16	.04*
ถ่ายภาพ	.36	.00*
เดินร่ำ	.06	.44
สะสมสิ่งของ	.16	.03*
ประดิษฐ์สิ่งของ	.19	.01*
เย็บปักถักร้อย	.11	.16
ประพันธ์(หนังสือ,เพลง)	.13	.09
รวม	.16	.03*

* $p < .05$

จากตารางนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการเข้าร่วมเล่นดนตรี ถ่ายภาพ สะสมสิ่งของ ประดิษฐ์สิ่งของ และในภาพรวมของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

รูปแบบของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ในทุกๆรายกิจกรรม

ข้อวิจารณ์

ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก พบว่า ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ระดับสูง และระดับต่ำ ตามลำดับ ผู้ปกครองมีความรู้สึกพึงพอใจปานกลางกับการได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ สุขภาพ การทำงาน และชีวิตครอบครัวในปัจจุบันโดยทางผู้ปกครองได้รับรู้ และได้ตัดสินใจด้วยตัวเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนยา (2541: 43) ศึกษาเรื่องการใช้เวลากับคุณภาพชีวิต: ศึกษาเฉพาะกรณี

โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก ในการแบ่งระดับคุณภาพชีวิตของมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กออทิสติก โดยมารดาส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับกลาง ระดับสูง และระดับต่ำตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพเศรษฐกิจสังคม กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก องค์ประกอบด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุของเด็กออทิสติก ไม่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิต ยกเว้นความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก มีผลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแล สอดคล้องกับ

วินัดดา (2537: 30-31) กล่าวถึงความวิตกกังวลในฐานะที่เป็นบิดามารดาต่ออนาคตของลูก ความรู้สึกสิ้นหวัง จึงเป็นการยากที่พ่อแม่จะทำใจให้ยอมรับกับโรคของลูก ยิ่งวินิจฉัยได้ช้าเท่าไรก็จะพบปัญหาพฤติกรรมได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ोजना (2527: 16-120) แยกแยะออกเป็น 6 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาในการดูแลเด็กออทิสติก ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาเรื่องการเล่าเรียนของบุตรออทิสติก ปัญหาเรื่องการดำเนินชีวิตในสังคมของบิดามารดา ปัญหาต่ออนาคตของบุตรออทิสติก และปัญหาเรื่องระยะเวลาในการรักษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา (2534) ได้ศึกษาถึงเด็กออทิสติกกับผลกระทบต่อพ่อแม่ โดยศึกษาบิดามารดาของเด็กออทิสติกที่พาลูกมารับบริการรักษาที่ศูนย์สุขวิทยาจิต พบว่าบิดามารดาได้รับผลกระทบมากคือ ปัญหาด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความต้องการบริการต่างๆที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุน เช่น นักฝึกพูด สถานที่เรียน ส่วนด้าน ผลกระทบทางด้านร่างกาย กับทางด้านสังคม อยู่ในเกณฑ์ปกติและพบว่าบิดามารดาที่มีความกังวลมากในเรื่องอาการของเด็ก ทั้งนี้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก ญาติมิตร ควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือดูแลเด็กออทิสติก โดยจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูของบิดามารดาของเด็กออทิสติก รวมถึงการให้คำปรึกษา แนะนำ การให้กำลังใจ ซึ่งข้อควรปฏิบัติเหล่านี้มีส่วนช่วย เสริมสร้างกำลังใจให้กับบิดามารดาของเด็กออทิสติก

รูปแบบของกิจกรรมภายในบ้านสรุปการดูโทรทัศน์ได้รับความนิยมสูงสุด โดยผู้ปกครองเข้าร่วม 5 -7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 72.07 รองลงมาเป็นอันดับที่ 2 มีเข้าร่วมเกือบทุกวัน เช่นกัน คือ การฟังเพลง คิดเป็นร้อยละ 35.75 และอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 30.72 และมีงานวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้โดย Jung (1996: 183-197) ได้เสนองานวิจัยการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของประชาชนประเทศโปแลนด์ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างมากที่สุด คือ การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุและการอ่านหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ในส่วนความสัมพันธ์

ระหว่างกิจกรรมภายในบ้านกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการฟังเพลง การอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและรูปแบบของกิจกรรมภายในบ้านโดยรวม มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รูปแบบของกิจกรรมภายในบ้าน ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่กิจกรรม ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ทำสวน/ดูแลต้นไม้ ดูแล/ตกแต่งบ้าน ทำงานอดิเรก และการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ซึ่งจากงานวิจัยของ McCormick and Zabriskie (2003) ศึกษาเรื่องมุมมองของเด็กและครอบครัวต่อการใช้เวลาว่างร่วมกันและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว โดยมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ผลการวิจัยปรากฏว่าการใช้เวลาว่างกับครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ความสมดุลในการใช้เวลาว่าง ในที่นี้จะอธิบายถึงอัตราส่วนที่สร้างความพึงพอใจในชีวิต โดยจะมีความเกี่ยวข้องกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

รูปแบบของการท่องเที่ยวของผู้ปกครอง การเที่ยวตามศูนย์การค้า / ห้างสรรพสินค้า มีความถี่ในการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างสูง โดยไป 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 31.84 การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ นิยมไป 1 ครั้งต่อ 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 17.88 การไปบ้านญาติ/เพื่อน นิยมไปเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.37 ผู้วิจัยได้สังเกตจากตัวเลขความถี่ที่ออกมา ในการเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว ความถี่ในการท่องเที่ยวจะแปรผกผันกับระยะทาง ถ้ายังมีระยะทางมาก ยิ่งเข้าร่วมน้อยอาจเป็นผลมาจากปัจจัยด้านเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งในการเดินทางและการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงค่าน้ำมัน เนื่องจากน้ำมันเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีราคาแพงมากในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการท่องเที่ยวตามศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้าแหล่งธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว ในกรุงเทพ /ปริมณฑล แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด สถานที่สำคัญทางศาสนา และสวนสนุก มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ ระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวตามศูนย์การค้า/ ห้างสรรพสินค้า แหล่งธรรมชาติ บ้านญาติ/เพื่อน แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ปริมณฑล แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด ต่างประเทศ และ สถานที่สำคัญทางศาสนา ซึ่งความถี่ในการท่องเที่ยวและรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันสอดคล้องกับ Bammel and Bammel (1996: 198-200) ที่กล่าวถึงแนวคิดการใช้เวลาว่างเป็น สภาวะที่ดำรงอยู่ (State of Being) การใช้เวลาตามวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ ซึ่งเวลาว่างของแต่ละคนอาจไม่ตรงกัน ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละคนและเงื่อนไขทางจิตใจโดย แต่ละบุคคลมีโอกาที่จะตัดสินใจในการใช้เวลาว่างในรูปแบบที่เฉพาะ

กิจกรรมกีฬาของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในกลุ่มที่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ การเดิน/วิ่ง การปั่นจักรยาน และการเดินแอโรบิก เป็นกิจกรรมกีฬาที่เข้าร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.35 15.64 และ 6.14 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกีฬากับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการเล่นกีฬา การเดิน/วิ่ง มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รูปแบบของกิจกรรมกีฬาที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ กิจกรรมกีฬาฟุตบอล บาสเกตบอล แบดมินตัน เดิน/วิ่ง วอลเลย์บอล ปิงปอง ฟุตบอล และกิจกรรมกีฬาในภาพรวมโดยรวมแล้วกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายมีส่วนช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีพัฒนาการครบทั้ง 5 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญา ซึ่งเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI (กรมสุขภาพจิต, 2547) ประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้านดังนี้ คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตทั้งนี้ ในด้านการรับรู้ทางด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาสมาเสมอ จะมีแนวโน้มในการมีระดับคะแนนคุณภาพชีวิตที่ดี

กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การร้องเพลง ผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.96 การสะสมสิ่งของ กลุ่มที่ทำ 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.58 การวาดภาพ ผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.52 การเล่นเกม ผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 8.38 การถ่ายภาพ ผู้ที่ส่วนใหญ่ทำ 1 ครั้งต่อ 6 เดือนจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการเข้าร่วมเล่นเกม ถ่ายภาพ สะสมสิ่งของ ประดิษฐ์สิ่งของ ในภาพรวม ของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รูปแบบของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับคุณภาพชีวิต ในทุกรายกิจกรรมทั้งนี้ในการเลือกกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก ปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัยใหญ่ๆดังนี้ 1. ด้านบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นของวงจรชีวิต เพศ สถานภาพการสมรส คนที่มีอายุมากที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เป้าหมายของชีวิต หน้าที่ของแต่ละบุคคล 2. ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ อาชีพ รายได้ เงินที่สามารถใช้จ่าย 3. ด้านโอกาส ได้แก่ ทรัพยากรที่หามาได้ นโยบายทางการเมือง Torkildsen (อ้างถึงใน สุวิมล, 2541: 126) กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Standley and Miller (1973: 110) ได้กล่าวว่า การใช้เวลาว่างเป็นส่วนหนึ่งในความ ต้องการของร่างกาย การใช้เวลาว่างอย่างอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ โดยสามารถแบ่งเป็น 3

ส่วนคือ การบันเทิง การพักผ่อนและการพัฒนาตนเองหรือการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ซึ่งในปัจจุบัน สื่อต่างๆ ก็ได้ให้ทั้ง ความรู้รวมถึงสาระบันเทิง ช่วยทำให้รู้สึกพึงพอใจในการใช้ชีวิต ซึ่งส่งผลต่อระดับของคุณภาพชีวิต กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์นี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Nash (อ้างอิงจาก Cordes and Ibrahim, 1999: 5) ที่ว่าการใช้เวลาว่างจากกิจกรรมที่มีความเฉพาะตามความชอบ ความสนใจ โดยมีลำดับขั้นของการเข้าร่วม โดยเมื่อมีการเข้าร่วมทางอารมณ์ผู้เข้าร่วมจะเกิดความทรงจำ เมื่อมีการเข้าร่วมโดยการกระทำ จะเป็นส่วนหนึ่งของการเล่น และเมื่อมีการเข้าร่วมอย่างสร้างสรรค์ นับได้ว่าบุคคลเหล่านั้นเป็น ผู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เป็นจิตรกร รวมถึงนักประพันธ์ ถ้ามีกลุ่มคนเหล่านี้จำนวนมากๆ ในสังคม ประเทศชาติก็จะเกิดการพัฒนา ที่สำคัญความรู้หรือผลงานที่ได้จากการปฏิบัติสร้างสรรค์นี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกภูมิใจ และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกที่ดีให้กับบุตรหลานซึ่งเป็นอนาคตได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการในการเรียนรู้ของเด็กอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาวางที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. ศึกษาความถี่สูงสุดในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาวางของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
2. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกกับระดับคุณภาพชีวิต
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการใช้เวลาวางของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาวางกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรในการศึกษาในครั้งนี้คือ ผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่นำบุตรหลานเข้ารับการรักษา ซึ่งเป็นผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2548 จำนวน 179 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Self-administered Questionnaire) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.67-1 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.87 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของผู้ปกครองเด็กออทิสติกได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุของเด็กออทิสติก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในระยะเวลา 6 เดือน ก่อนการทำแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทางผู้วิจัยได้ทำจดหมายขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูล กับทางโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ทางโรงพยาบาลประสานงานคณะแพทย์และพยาบาล ในการช่วยเหลือดูแลในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการแจกแบบสำรวจให้กับ ครอบครัว ที่มีบุตรหลานเป็นเด็กออทิสติก ที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองเด็กออทิสติกผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 65.36 ช่วงอายุ 30 - 39 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.81 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.75 อาชีพของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 24.58 รายได้ต่อเดือน ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.31 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.58

ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. พบว่าผู้ปกครองเด็กออทิสติกมีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างดังนี้

1.1 กิจกรรมภายในบ้าน การดูโทรทัศน์มีความถี่ในการเข้าร่วมมากที่สุด โดยเข้าร่วม 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 72.07

1.2 การท่องเที่ยว การดูท่องเที่ยวตามศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า มีความถี่ในการเข้าร่วมมากที่สุด โดยเข้าร่วม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 31.84

1.3 กิจกรรมกีฬา การเดิน/วิ่ง มีความถี่ในการเข้าร่วมมากที่สุด โดยเข้าร่วม 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 22.35

1.4 กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การร้องเพลงมีความถี่ในการเข้าร่วมมากที่สุด โดยเข้าร่วม 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 13.96

2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก พบว่า ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 72.06 รองลงมาคือผู้ปกครองมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงจำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 26.26 และผู้ปกครองเด็กมีคุณภาพชีวิตระดับต่ำ มีน้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68

3. ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก องค์ประกอบด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุของเด็กออทิสติก ไม่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิต ยกเว้นความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก มีผลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการใช้เวลาว่างของแต่ละรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภายในบ้านกับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภายในบ้านกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการฟังเพลง การอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและ รูปแบบของกิจกรรมโดยรวม มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวกับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถี่ในการท่องเที่ยวตามศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า แหล่งธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว

ในกรุงเทพ /ปริมณฑล แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด สถานที่สำคัญทางศาสนา และสวนสนุก มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกีฬา กับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก
ความถี่ในการเดิน/วิ่ง มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองเด็ก
ออทิสติก ความถี่ในการเข้าร่วมเล่นดนตรี ถ่ายภาพ สะสมสิ่งของ ประดิษฐ์สิ่งของ และในภาพรวมของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัย การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกพบว่า

1. การใช้เวลาว่างมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมพัฒนาของเด็กออทิสติก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ญาติมิตร เป็นกลุ่มคนที่จะช่วยส่งเสริมการมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของบิดามารดาเด็กออทิสติก ควรที่จะช่วยสนับสนุน เลี้ยงดู แบ่งเบาภาระของผู้ที่เป็นบิดามารดา รวมถึงการให้กำลังใจในการเลี้ยงดูบุตร การให้คำปรึกษาที่ดี ที่สำคัญควรให้ความรักความปรารถนาดีกับครอบครัวที่มีบุตรเป็นออทิสติก รวมถึงโรคอื่นๆ

2. รูปแบบกิจกรรมการใช้เวลาว่างภายในบ้าน มีส่วนอย่างยิ่งในการช่วยเสริมสร้างความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว ถึงแม้การดูโทรทัศน์ จะมีความถี่ในการเข้าร่วมสูงสุดแต่ไม่มีผลกับระดับคุณภาพชีวิต แต่การฟังเพลง การอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร กับมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง ดังนั้นการเปิดเพลงในแนวเพลงที่สนใจฟัง ขณะประกอบกิจกรรมร่วมกับลูกภายในบ้านก็จะมีผลดีกับผู้ปกครองและเด็กออทิสติก การอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร มีส่วนช่วยในการคลายเครียด เพิ่มพูนความรู้ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ ควรให้ความสำคัญในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ น่าสนใจ และส่งเสริมความรู้

3. องค์กร หน่วยงาน รวมถึงสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมและจัดทำโครงการต่อเนื่องเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กออทิสติก ผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. ควรมีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการบำบัดให้กับผู้ปกครองและเด็กออทิสติก เนื่องจากกิจกรรมนันทนาการบำบัดมีส่วนช่วยในการผ่อนคลายลดภาวะความตึงเครียด ความกดดัน ปรับเปลี่ยนมุมมองในแง่ลบ และเพิ่มความสุขในการใช้ชีวิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนารูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่สามารถส่งเสริมกลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับต่ำและระดับกลางให้ดียิ่งขึ้น
2. รูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่สนับสนุนความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและเกิดการยอมรับเด็กร่วมกัน
3. ศึกษารูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างระหว่างอาจารย์กับเด็กออทิสติก
4. ศึกษาการใช้เวลาว่างในสถานศึกษาของเด็กออทิสติกเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิต

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. 2547. เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (Online). Available: www.dmh.go.th/test/whoqol/
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. คู่มือสำหรับผู้ปกครองบุคคลออทิสติก. แปลน พับลิชชิง จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- กัญญา วัฒนันดา. 2534. เด็กออทิสติกกับผลกระทบต่อพ่อแม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการสำรวจและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2539. การพัฒนาครอบครัว. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ
- จอม ชุมช่วย. 2538. เอกสารประกอบคำบรรยายในการอบรม. “พัฒนาการบำบัดเด็กออทิสติกวัยต่ำกว่า 5 ปี”. โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์, สมุทรปราการ.
- ชาญ เมตต์กรณ์จิต. 2536. การประเมินคุณภาพชีวิตของชาวนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์. วิทยานิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ พึ่งเกียรติ. 2543. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. สุตรไพศาล, กรุงเทพฯ.
- นฤมล ขวัญศิริ. 2541. การศึกษาบทบาทผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บั้งอร ดวงคุชิตี. 2530. การสำรวจความต้องการบริการนันทนาการของผู้บริหาร บุคลากร และผู้ใช้บริการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญชม ศรีสะอาด. 2532. เอกสารโรเนียวการวิจัยเบื้องต้น. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2534. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 2, พิชายการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

พรเพ็ญ วรลีทรา. 2544. คุณภาพชีวิตของผู้อาศัยในเขตเมืองของไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 38(4).

เพ็ญแข ลิมศิลา. 2540. การวินิจฉัยโรค “ออทิซึม”. ช.แสงงามการพิมพ์, กรุงเทพฯ

ภรณ์ เกตทินทะ. 2542. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รจนา ทรรทรานนท์. 2527. เด็กออทิสติก คำแนะนำสำหรับบิดามารดาและนักวิชาการ. เกียรติธุรกิจฯ จำกัด, กรุงเทพมหานคร.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. บริษัท นานมี บุ๊คส์ จำกัด, กรุงเทพมหานคร.

รุ่งฤดี วงศ์ชุม. 2539. ภาวะเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติกที่นำบุตรเข้ารับการรักษารักษาในโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณ กุมารจันทร์. 2545. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วินัดดา ปิยะศิลป์. 2537. **คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเด็กออทิสติก**. แปลน พับลิชชิ่ง จำกัด, กรุงเทพมหานคร.
- ศรันยา เพ็ญผ่อง. 2541. **การใช้เวลากับคุณภาพชีวิตของมารดาที่มีต่อบุตรเป็นเด็กออทิสติก: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริรัตน์ นาคทองแก้ว. 2540. **ความพร้อมของผู้ปกครองในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิธร แก้วนพรัตน์. 2541. **การสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติก ของศูนย์สุขวิทยาจิต**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร สุวรรณทศ. 2541. **การศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัวเด็กออทิสติก เด็กปัญญาอ่อน และเด็กปกติ**. ศูนย์สุขวิทยาจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร.
- ศุภรัตน์ เอกอัสวิน. 2539. **“พฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติก”**. **คู่มือสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก**. ศูนย์สุขวิทยาจิต กรมสุขภาพจิต, กรุงเทพฯ
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2542. **นันทนาการชุมชนและโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่3. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล ; ปรีทรรศ ศิลปกิจ และ วนิดา พุ่มไพศาลชัย. 2541. **รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ**. ทูลสนับสนุนจากกรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

สุไพรมา ลีลามณี. 2543. ศึกษาการเผชิญภาวะวิกฤตและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของ
บิดามารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมักรการ. 2534. รายงานการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทย: ศึกษา
เฉพาะกรณีเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท. โครงการวิจัยสมบูรณ์แบบ
เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุวิมล ตั้งสัจพจน์. 2541. สารานุกรมเกี่ยวกับพลศึกษาและนันทนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์
โชติสุขการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

_____. 2547. Proceeding การจัดการประชุมวิชาการนันทนาการ เรื่อง การจัดนันทนาการเพื่อ
พัฒนาชีวิตของประชาชน. เอกสารโรเนียว : ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสาวนีย์ ตนะคุลย์. 2533. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุทน รักบางบุรณ์. 2545. ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

อมร นนทสุต. 2526. คุณภาพชีวิต. เอกสารสัมมนาความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำกับการพัฒนา
สังคมระยะยาว ในบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดในการพัฒนาคุณภาพประชากร.
กระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพฯ. 73น.

อรสิริ ภิเศก. 2542. แบบแผนการเผชิญปัญหาของครอบครัวเด็กออทิสติก. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อัญชลี ศาลากิจ. 2542. **ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกในโรงเรียนปกติที่มีโครงการสอนเด็กออทิสติก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Aristotle. 1941. The Nichomachean Ethics. **Basic Works of Aristotle**, Random House. New York, 66.

Bammel, G. & Bammel.L.L. 1996. Other Factors that Affect Leisure Behavior. **Leisure and Human Behavior**. Brown & Benchmark Publishers, Iowa, 198-200.

Brightbill, C.K. 1960. **Challenge of Leisure**. Prentice Hall, New Jersey.

Burckhardt, C.S. 1985. The Impact of Arthritis on Quality of Life. **Nursing Research**. 14: 11-16.

Campbell, A. 1976. A Subjective Measure of Well Being. **American Psychologist**. 31: 117-121.

Chubb, M. & Chubb, H.R. 1981. **One Third of Our Time? : An Introduction to Recreation Behavior and Resources**. John Wiley & Sons, Inc., New York.

Cordell, H.K.; Mcdonald, B.L.; Levis, B.; Miles, M.; Martin, J. & Bason, J. 1996. United States of America. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Cordes, K.A. & Ibrahim, H.M. 1999. **Application in Recreation and Leisure for Today and the Future**. Second Edition. WCB McGraw-Hill, Boston.

Cushman, G. & Laidler, A. 1996. New Zealand. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Darcy, S. & Veal, A.J. 1996. Australia. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Dumazedier, J. 1974. **Sociology of Leisure**. Elsevier, New York.

Edginton, C.R.; Hanson, C.J. & Edginton S.R. 1992. **Leisure Programming Concepts, Trends, and Professional Practice**. Wm. C. Brown Communication, Inc., Boston.

Editorial Advisory Board, 1972. Charter for Leisure, **Leisure Today**, 15.

Godbey, G. 1985. **Nonuse of Public Leisure Services: A Model Journal of Park and Recreation Administration**. 3(2) : 12

Godbey, B. & Parker, S. 1973. **Leisure Studies and Services : an Overview**. N.B. Sounders Co., Pennsylvania.

Gratton, C. 1996. Great Britain. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Harada, M. 1996. Japan. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Jung, B. 1996. Poland. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

Kaplan, M. 1975. **Leisure Theory and Policy**. John Wiley, New York.

Kast, F.E. & Rosenzweig, J.E. 1985. **Organization Management: System and Contingency Approach**. (4th ed.). McGraw Hill Inc, New York

Kelly, J.R. 1987. **Freedom to Be : A New Society of Leisure**. Macmillan., New York

_____. 1996. **Leisure**. Allyn & Bacon., Boston.

Kirkendall, D.R.,J.J. Grubber and R.E. Johnson. 1987. **Measurement and Evaluation for Physical Educators**. Human Kinetics Publishers, Illinois

Kraus, R.G. 1971. **Recreation and Leisure in Modern Socieity**. Prentice-Hall, Inc., New Jersey

_____. 1984. **Recreation and Leisure in Modern Society**. Scott Foreman and Co., Illinois.

_____. 2001. **Recreation and Leisure in Modern Society**. Jones and Bartlett Publishers, Inc., Boston.

Lyons, R.F. 1993. Meaningful Activity and Disability : Capitalizing Upon the Potential of Outreach Recreation Network in Canada. **Canadian Journal of Rehabilitation**, 6(4), 256-265.

Mannell, R.C.& Kleiber, D.A. 1997 . **A Social Psychology of Leisure** .Venture Publishing,Inc., Pennsylvania

McCormick, B. P. & Zabriskie, R. B. 2003. Parent and Child Perspectives of Family Leisure Involvement and Satisfaction with Family Life. **Eric Database**. Accession no. EJ675625.

Murphy, J.F. 1981. **Recreation and Leisure Service : A Humanistic Perspectives**. Wm. C. Brown, Iowa.

Neulinger, J. 1981. **To Leisure : An Introduction**. Allyn and Bacon, Boston, 89.

Orthner, D.L. 1974. March. **Toward a Theory of Leisure and Family Interaction**. Paper Presented at the Annual Meeting of the Pacific Sociological Association. California.

Osborne, D. & Gaebler, T. 1992. **Reinventing Government**. Addison – Westley. Massachusetts.

Pagano, R.R. 1986. **Understanding Statistics in the Behavioral Sciences**. (2nd ed.) West Publishing Company, New York.

Parker, S. 1981. Choice, Flexibility, Spontaneity and Self – Determination in Leisure. **Social Force**. 60, 223-231.

Penckofer, S.H. and K. Holm. 1984. Early Appraisal of Coronary Revascularization on Quality of Life. **Nursing Research**. 33: 60-63.

Perez de Cuellar, J. 1987. Statement. **World Leisure and Recreation**. 29(1), 3.

Peterson, C.A. & Gunn, S. 1984. **Therapeutic Recreation Program Design: Principles and Procedures**. Prentice-Hall., New Jersey

Robert, K. 1978. **Contemporary Society and the Growth of Leisure**. Longman, London

Roberts, K.; Fagan, C.; Botenko, I. & Razlogov, K. 2001. Economic Polarization, Leisure Practices and Policies, and the Quality of Life: a Study in Post-communist Moscow. **Leisure Studies**. 20: 161-172.

Roberts, K. 2001. **Leisure in Contemporary Society**. CABI Publishing, New York.

Rusell, R. V. 1996. **Pastimes : The Context of Cartesuperatary Leisure**. Brown and Benchmark, Iowa

- Samual, N. 1996. France. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village.** CAB International, Cambridge.
- Searle, M.S. & Jackson, E.L. 1985. Recreation Non-participation: Variables Related to the Desire for New Recreation Activities. **Recreation Research Review**.10(2): 17
- Shivers, J. S. 1981. Leisure-An Introduction. **Leisure and Recreation Concepts : A Critical Analysis**, 10(4), 3.
- Singers, R.N. 1996. **The Motivation to Achieve.** Gainesville, Florida.
- Sivan, A. & Robertson, B. 1996. Hongkong. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village.** CAB International, Cambridge.
- Sivan, A. & Ruskin, H. 1996. Israel. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village.** CAB International, Cambridge.
- Sivan, A. & Ruskin, H. 2000. **Leisure Education, Community Development and Populations with Special Needs.** CABI Publishing, Oxon.
- Standley, E. J. & Miller, N. P. 1973. **Leisure and Qualities of Life.** The Ahper Co., Washington D.C., 110.
- Tokarski, W. & Michels, H. 1996. Germany. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village.** CAB International, Cambridge.
- Tunali, B. 1988. **Stress and Coping in Families of Autistic Children: an Alternative Approach.** Doctoral Dissertation, University of Houston, Texas.

- Wilhite, B.; Devine, M.A. & Goldenberg, L. 1999. Perceptions of Youth with and without Disabilities: Implications for Inclusive Leisure Programs and Services. **Therapeutic Recreation Journal**. 33(1), 15-18.
- William, B. 1969. The Social Circles of Leisure. **Journal of Leisure Research**. 1(2) : 143.
- Wrisberg, C.A. 1996. Quality of Life for Male and Female Athletes. **Quest**. 48(2), August, pp. 393-394.
- Young, K.J. & Longman , A.J. 1983. Quality of Life and Persons with Melanoma: a Pilot Study. **Cancer Nursing**. 6: 19-225.
- Zeiji, E.t.; Poel, Y.d.B.; Reymond, M. R.; Janita, M. & Jacqueline, J. 2000. The Role of Parents and Peers in the Leisure Activities of Young Adolescents. **Highbeam Research Database**. Assession no. 69441920.
- Zuzanek, J. 1996. Canada. **World Leisure Participation: Free Time in the Global Village**. CAB International, Cambridge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ. 0513.10905/

ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม.
10900

มิถุนายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายละเอียดงานวิจัย
2. แบบประเมินเครื่องมือวิจัย

ด้วย ว่าที่ ร.ต.ศักดิ์ภัทร์ เกลิมพุดพิงศ์ นิสิตปริญญาโทสาขานันทนาการ ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิมล ตั้งสัจพจน์, Ph.D ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์กุลยา ตันติผลาชีวะ, ค.ศ. กรรมการวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ อลิสา นิติธรรม, ค.ม. กรรมการวิชาเอก

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนิสิตได้พิจารณาเล็งเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมืองานวิจัยในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนิสิตที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภาควิชาพลศึกษา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.อลิสา นิติธรรม)

หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา

ภาควิชาพลศึกษา โทร. 02-9428671-2

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ. 0513.10905/

ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900

สิงหาคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยจำนวน 200 ชุด

ด้วย ว่าที่ ร.ต.ศักดิ์ภัทร์ เกลิมพุดพิงศ์ นิสิตปริญญาโทสาขานันทนาการ ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่าง ที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิมล ตั้งสัจจงพนธ์, Ph.D	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์กุลยา ดันดิผลาชีวะ, ค.ศ.	กรรมการวิชาเอก
3. รองศาสตราจารย์ อลิสา นิติธรรม, ค.ม.	กรรมการวิชาเอก

การวิจัยในครั้งนี้ ภาควิชาพลศึกษาใคร่ขออนุญาตให้นิสิต เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง-เด็กออทิสติก ในโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ เพื่อนำไปประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งบุคลากรและผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ของท่าน ให้ร่วมรับทราบและให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาควิชาพลศึกษา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.อลิสา นิติธรรม)

หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามงานวิจัย

หมายเลขแบบสอบถาม

□□□□□□

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง “ ผลของการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ”

คำชี้แจง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างและประเมินคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติกทุกคำตอบของท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้และข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็นทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

วิธีตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ หรือเขียนข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ปกครองเด็กออทิสติก

1. ความเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก

□ พ่อ

□ แม่

□ ญาติ (โปรดระบุความเกี่ยวข้อง)

2. เพศ

□ ชาย

□ หญิง

3. อายุปัจจุบัน ปี

4. การศึกษาสูงสุด

□ ประถมศึกษา

□ มัธยมศึกษา

□ อนุปริญญา / เทียบเท่า

□ ปริญญาตรี

□ ปริญญาโท

□ ปริญญาเอก

□ (อื่นๆ โปรดระบุ).....

5. อาชีพ

□ พนักงานบริษัท

□ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

□ ข้าราชการ / พนักงานรัฐ

□ ธุรกิจส่วนตัว

□ เกษตรกรรม

□ รับจ้าง / คนงาน

□ ค้าขาย

□ แม่บ้าน / พ่อบ้าน

□ อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. รายได้ครอบครัวต่อเดือน (เฉพาะผู้ปกครอง)

□ น้อยกว่า 5,000 บาท

□ 5,001 – 10,000 บาท

□ 10,001 – 15,000 บาท

□ 15,001 – 20,000 บาท

□ 20,001 – 25,000 บาท

□ 25,001 – 30,000 บาท

□ 30,001-35,000 บาท

□ 35,001 – 40,000 บาท

□ 40,001 บาทขึ้นไป

7. อายุของเด็กที่เป็นออทิสติก.....ปี

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของผู้ปกครองเด็กออทิสติก ในช่วงระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา
ก่อนทำการตอบแบบสอบถาม

- ท่านใช้เวลาใด สำหรับการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของท่าน

☐ ช่วงเช้าก่อนไปทำงานบางวัน	☐ ช่วงเช้าก่อนไปทำงานทุกวัน
☐ หลังเลิกงานในวันทำงาน บางวัน	☐ หลังเลิกงานในวันทำงานทุกวัน
☐ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์)	☐ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (อาทิตย์)
☐ วันหยุดในช่วงเทศกาลต่างๆ	☐ ช่วงอื่นๆ (โปรดระบุ)
- อุปสรรคที่ทำให้ท่านเข้าร่วมการใช้เวลาว่างน้อยกว่าที่ตั้งใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การที่ต้องทำงานหนัก	☐ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	☐ สถานที่ไกลไป
☐ การคมนาคมไม่สะดวก	☐ สถานที่มีคนมากเกินไป	☐ ขาดเพื่อน
☐ การมีภาระดูแลเด็กออทิสติก	☐ สิ่งแวดล้อมของสถานที่	☐ ภาวะการเงิน
☐ อื่นๆ.....		
- กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความถี่ที่ท่านเข้าร่วม

รูปแบบของกิจกรรม		ไม่ได้ ทำ	ความถี่ในการเข้าร่วม						
			ทำ 1 ครั้ง ต่อ 6 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 3 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 1 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 2 สัปดาห์	ทำ 1-2 ครั้ง ต่อ 1 สัปดาห์	ทำ 3-4 ครั้งต่อ สัปดาห์	ทำ 5-7 ครั้งต่อ สัปดาห์
1. กิจกรรมภายในบ้าน									
1.1	ดูโทรทัศน์								
1.2	ทำอาหาร								
1.3	ฟังเพลง								
1.4	ทำสวน / ดูแลต้นไม้								
1.5	เลี้ยงสัตว์								
1.6	ดูแล/ตกแต่งบ้าน								
1.7	ทำงานอดิเรก								
1.8	อ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร								
	อื่นๆ.....								
									

รูปแบบของกิจกรรม		ไม่ได้ ทำ	ความถี่ในการเข้าร่วม						
			ทำ 1 ครั้ง ต่อ 6 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 3 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 1 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 2 สัปดาห์	ทำ 1-2 ครั้ง ต่อ 1 สัปดาห์	ทำ 3-4 ครั้งต่อ สัปดาห์	ทำ 5-7 ครั้งต่อ สัปดาห์
2 การท่องเที่ยว									
2.1	ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า								
2.2	แหล่งธรรมชาติ								
2.3	บ้านญาติ/เพื่อน								
2.4	แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ/ ปริมณฑล								
2.5	แหล่งท่องเที่ยวต่างจังหวัด								
2.6	ต่างประเทศ								
2.7	สถานที่สำคัญทางศาสนา								
2.8	สวนสนุก								
2.9	โรงพยาบาล								
2.10	รับประทานอาหารนอกบ้าน								
	อื่นๆ.....								
									
3. กิจกรรมกีฬา									
3.1	ฟุตบอล								
3.2	บาสเกตบอล								
3.3	แบดมินตัน								
3.4	เทนนิส								
3.5	จักรยาน								
3.6	เดิน/วิ่ง								
3.7	กอล์ฟ								
3.8	ว่ายน้ำ								
3.9	วอลเลย์บอล								
3.10	ปีโป่ง								

รูปแบบของกิจกรรม		ไม่ได้ ทำ	ความถี่ในการเข้าร่วม						
			ทำ 1 ครั้ง ต่อ 6 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 3 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 1 เดือน	ทำ 1 ครั้ง ต่อ 2 สัปดาห์	ทำ 1-2 ครั้ง ต่อ 1 สัปดาห์	ทำ 3-4 ครั้งต่อ สัปดาห์	ทำ 5-7 ครั้งต่อ สัปดาห์
3. กิจกรรมกีฬา (ต่อ)									
3.11	ฟิตเนส								
3.12	รำมวยจีน/ไทเก๊ก								
3.13	เต้นแอโรบิก								
	อื่นๆ.....								
									
4. กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์									
4.1	วาดภาพ								
4.2	ร้องเพลง								
4.3	เล่นดนตรี								
4.4	ถ่ายภาพ								
4.5	เต้นรำ								
4.6	สะสมสิ่งของ								
4.7	ประดิษฐ์สิ่งของ								
4.8	เย็บปักถักร้อย								
4.9	ประพันธ์(หนังสือ,เพลง)								
	อื่นๆ.....								
									

ตอนที่ 3 การประเมินระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปกครอง

คำชี้แจง จงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเลือก กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
1. สังคม				
1. ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้าน				
2. ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน				
3. ท่านมีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนที่อยู่อาศัย				
4. ท่านพึงพอใจในระดับฐานะความเป็นอยู่ของท่านในสังคม				
5. ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม				
2. อารมณ์				
6. ท่านมีเป้าหมายและหลักการในการดำเนินชีวิต				
7. ท่านสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ในการดำเนินชีวิต				
8. ท่านสามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ได้				
9. ท่านสามารถทำงาน เลือกรูปแบบการดำเนินชีวิตตามความสนใจ				
10. ท่านเข้าใจและยอมรับตนเอง				
3. สุขภาพ				
11. ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์				
12. เมื่อท่านเจ็บป่วยท่านได้รับการดูแลรักษาจากสมาชิกในครอบครัว				
13. ท่านดูแลรักษาสุขภาพร่างกายของท่านอย่างสม่ำเสมอ				
14. ท่านมีสุขภาพจิตอยู่ในระดับที่ดี				
15. ท่านมีโอกาสดูแลร่างกายอย่างสม่ำเสมอ				
16. ท่านบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ				

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
4. การทำงาน				
17. ท่านมีความสุขในการประกอบอาชีพการทำงาน				
18. ท่านมีความพอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน				
19. ท่านได้รับความปลอดภัยในการทำงาน (ไม่เสี่ยงต่ออันตราย / การบาดเจ็บ)				
20. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน				
21. ท่านมีความภูมิใจในบทบาทหน้าที่การงานและได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน				
22. ท่านมีโอกาสแสดงความสามารถในการทำงาน				
5. ชีวิตครอบครัว				
23. ท่านมีความสุข สนุกสนาน และความอบอุ่น เมื่อได้อยู่กับครอบครัว				
24. ท่านได้รับความรักและความนับถือจากสมาชิกในครอบครัว				
25. ท่านพึงพอใจสภาพบ้านที่อยู่ในปัจจุบัน				
26. ท่านสามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวได้ดี				
27. ท่านได้รับความเห็นใจและได้รับคำปรึกษาในขณะที่มีปัญหาจากสมาชิกในครอบครัว				
28. ท่านมีโอกาสนในการตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นต่อสมาชิกในครอบครัว				

** ขอขอบคุณท่านผู้ปกครองทุกท่านสำหรับการสละเวลาตอบแบบสอบถามในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ **

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

แพทย์หญิงเรณูแก้ว กนกพงศ์ศักดิ์	นายแพทย์ 9 รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ สถาบันราชานุกูล
อาจารย์สุจิตรา ศรีสุโร	หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล
อาจารย์พนิดา รัตนไพโรจน์	พยาบาลวิชาชีพ 7 หัวหน้าหอผู้ป่วยออทิสติก สถาบันราชานุกูล
รศ.ดร.กรรวิ บุญชัย	อาจารย์ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์อนันตศิลป์ รุจิเรข	อาจารย์พิเศษภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์นพดล จิรบุญดิลก	คณบดีคณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา กองส่งเสริมวิชาการ กระทรวงกีฬาและการท่องเที่ยว
อาจารย์.ดร.คงศักดิ์ เจริญรักษ์	ผู้อำนวยการกองลูกเสือและยุวกาชาด กระทรวงศึกษาธิการ
ผศ.ดร.มยุรี ศุภวิบูลย์	อาจารย์ภาควิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ- นามสกุล ว่าที่ร้อยตรีศักดิ์ภัทร์ เณлимพุฒิพงศ์

วัน เดือน ปีเกิด 25 กรกฎาคม 2524 อายุ 24 ปี

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

จบชั้นประถมศึกษาจาก โรงเรียนสตรีวุฒศึกษา
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น – ตอนปลายจาก โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
จบปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (พลศึกษา) เกียรตินิยมอันดับ 1
ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน

ผู้ฝึกสอนกีฬาแบดมินตัน โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ครูสอนว่ายน้ำและเทนนิส สโมสรชวนชื่นการ์เด็นวิลล์
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการในเขตคลองสาน กับริดส์สวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร
สอนวิชากิจกรรม เกมทางนันทนาการ โรงเรียนเซนต์จอห์นเทคโนโลยี
ผู้นำ/อาจารย์ที่ปรึกษา ค่ายฝึกงานนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาพลศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถพิเศษ

เป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการ
เป็นผู้ฝึกสอนกีฬา แบดมินตัน ว่ายน้ำ
ถ่ายภาพตามงานพิธีสำคัญ